

Scam

**ปัจจัยและผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลต่อการ
บริโภคของภาคเอกชนในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2548**

นางจรี ธรรมนพรัตน์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2551

**Factors and Impact of Personal Income Tax Measures on Private Consumption in
Thailand During 1997 - 2005**

Mrs. Jaree Thamnopparat

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Economics

School of Economics

Sukhothai Thammathirat Open University

2008

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ   ปัจจัยและผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มี
ผลกระทบต่อการบริโภคของภาคเอกชนในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.
2540 - 2548

ผู้ศึกษา นางจารี ธรรมนพรัตน์ **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.มณูญ โต้ะยามา **ปีการศึกษา** 2551

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริโภคภาคเอกชน และ
2) วิเคราะห์ผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลกระทบต่อการบริโภคภาคเอกชน

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในรูปของสมการถดถอยเชิงซ้อนด้วยวิธี
กำลังสองน้อยที่สุด โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงพาณิชย์
และกระทรวงการคลัง ช่วงเวลาที่ศึกษาดังแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ.2540 ถึงไตรมาสที่ 4
ของปี พ.ศ.2548

ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริโภคภาคเอกชน ได้แก่ รายได้ที่แท้จริง
สินทรัพย์สภาพคล่อง และอัตราเงินเฟ้อ จากการทดสอบค่าสถิติที รายได้ที่แท้จริง มีผลการ
บริโภคภาคเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสินทรัพย์สภาพคล่องมีผลการ
บริโภคภาคเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนอัตราเงินเฟ้อ พบว่าไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ซึ่งแสดงถึงอัตราเงินเฟ้อไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภคภาคเอกชน และ
2) ผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการบริโภคภาคเอกชน จากการทดสอบ
ค่าสถิติที การใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลกระทบต่อการบริโภคภาคเอกชนอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า กรณีที่รัฐบาลเปลี่ยนแปลงมาตรการทางด้านภาษีเงินได้
บุคคลธรรมดา ที่เกี่ยวกับการเพิ่มค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนในการคำนวณภาษี การยกเว้นภาษีอากร
สำหรับบุคคลธรรมดาบางประเภทและการเปลี่ยนแปลงช่วงขั้นเงินได้สุทธิในการเสียภาษี ทำให้
ฐานในการคำนวณภาษีและการชำระภาษีลดลง ส่งผลให้รายได้ที่แท้จริงเพิ่มมากขึ้น ผู้บริโภคจะ
บริโภคเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การบริโภคภาคเอกชน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยความเอื้อเฟื้อและความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.มณูญ โต้ะยามา และรองศาสตราจารย์ สมบัติ พันทวีศิษย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ และได้กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ซึ่งมีส่วนช่วยให้ การศึกษาในครั้งนี้มีความสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และช่วยค้นคว้าหาเอกสารทางด้านเศรษฐศาสตร์ให้กับผู้ศึกษาอย่างดียิ่ง นอกจากนี้ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารของกรมสรรพากร และเพื่อนๆ ที่ช่วยในการประสานงาน การบริการข้อมูลต่างๆ เพื่อ ทำการศึกษาในครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้ศึกษาขอขอบประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ให้แก่ บิดา มารดา เพื่อนร่วมงาน และครอบครัว ที่คอยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด รวมทั้งผู้มีพระคุณต่อการศึกษาลบนี้ทุกท่าน

ความผิดพลาดอันพึงมีในการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้เพียงผู้เดียว

จारी ธรรมนพรัตน์

ธันวาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	5
สมมุติฐานการศึกษา	5
ขอบเขตการศึกษา	6
รูปแบบวิธีการศึกษา	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 บรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	9
ทฤษฎีการบริโภค	9
ทฤษฎีและนโยบายการคลังในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ	12
ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ทางด้านอุปทาน	15
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากร	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
งานวิจัยภายในประเทศ	24
งานวิจัยจากต่างประเทศ	27
สรุปวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
สมการของปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคของภาคเอกชน	36
สมการผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	38
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	40
สรุปการศึกษา	40
อภิปรายผล	42
ข้อเสนอแนะ	44
บรรณานุกรม	46
ภาคผนวก	47
ประวัติผู้ศึกษา	88

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา ภาครัฐบาลมีหน้าที่รับผิดชอบหลักหรือมีบทบาทที่สำคัญโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อให้มีการขับเคลื่อนไปข้างหน้า และมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากภาคเอกชนยังไม่เติบโตและแข็งแกร่งเพียงพอที่จะนำความเจริญก้าวหน้าสู่ประเทศได้ดังเช่นในประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงมีหน้าที่ในการจัดสวัสดิการสังคม การรักษาความมั่นคงภายในและการป้องกันประเทศ รวมถึงการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานหรือโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร และโทรคมนาคม ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น เพื่อสนับสนุนและกระตุ้นให้ประเทศมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ดังนั้นรัฐบาลจะต้องมีความสามารถในการระดมทรัพยากรภายในประเทศหรือการโยกย้ายทรัพยากรบางส่วนมาจากภาคเอกชนในรูปภาษีอากรต่างๆ เพื่อนำมาเป็นรายได้ให้แก่รัฐบาล สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารพัฒนาประเทศ ให้มีการเจริญก้าวหน้าต่อไป

ภาษีอากรเป็นเครื่องมือทางการคลังที่สำคัญในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาคเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ การจ้างงานเต็มที่ และมีเสถียรภาพของระดับราคา ตลอดจนความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ เมื่อประเทศประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจซบเซา ภาษีเงินได้เป็นภาษีที่รัฐบาลสามารถใช้เป็นเครื่องมือทางภาษีอากรในการปรับเสถียรภาพ โดยประเภทของการใช้นโยบายการคลังเมื่อจำแนกตามลักษณะการทำงาน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือการใช้นโยบายการคลังแบบไม่ตั้งใจหรือแบบอัตโนมัติ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับกำหนดโครงสร้างอัตราภาษีให้ภาษีที่จัดเก็บเป็นรายได้จากภาษีอากรที่มีความยืดหยุ่นต่อรายได้ประชาชาติ เพราะว่าเมื่อภาวะเศรษฐกิจซบเซา รัฐบาลมีรายได้จากภาษีอากรน้อยลง ทำให้อำนาจซื้อของสังคมในส่วนรวมเพิ่มขึ้น เนื่องจากรายได้ที่แท้จริงหลังหักภาษีของคนในสังคมมากขึ้น ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจฟื้นตัว แต่ในทางกลับกันในช่วงที่เศรษฐกิจรุ่งเรือง รัฐบาลมีรายได้จากภาษีอากรมากขึ้น ทำให้อำนาจซื้อของคนในสังคมส่วนรวมไม่เพิ่มมากนัก ซึ่งช่วยลดแรงกดดันที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อลงได้ นโยบายการคลังอีกประเภทหนึ่ง คือนโยบายการคลังแบบตั้งใจ ซึ่งเป็นนโยบายการคลังที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงฐานภาษี อัตราภาษีหรือการใช้จ่ายของรัฐบาล ซึ่งเป็นมาตรการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจให้ตรงจุด

ตามลักษณะปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงระบบเศรษฐกิจที่ขาดเสถียรภาพเป็นระยะเวลานาน จนเกิดผลเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมได้

นอกจากนี้ภาษีอากรยังเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาล หน่วยงานที่จัดเก็บภาษีอากรประกอบด้วย กรมสรรพากร กรมศุลกากร กรมสรรพสามิตและกรมธนารักษ์ จากการเก็บข้อมูลพบว่าภาษีที่จัดเก็บโดยกรมสรรพากรเป็นร้อยละ 59 ของรายได้จากภาษีอากรทั้งหมด จึงเห็นได้ว่าภาษีที่จัดเก็บโดยกรมสรรพากรมีความสำคัญทั้งเป็นแหล่งรายได้ของรัฐบาลและใช้เป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพของประเทศ ภาษีสถานรายได้และภาษีสถานการบริโภคที่ใช้เป็นเครื่องมือในการปรับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจผ่านทางด้านการบริโภค โดยภาษีที่จัดเก็บจากรายได้จะมีผลกระทบต่อรายได้ที่แท้จริง คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล ขณะที่ภาษีสถานการบริโภคที่ส่งผลกระทบต่อราคาสินค้า ได้แก่ภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งภาษีทั้ง 3 ชนิดดังกล่าวเป็นภาษีที่จัดเก็บโดยกรมสรรพากร ดังนั้นหากประเทศประสบปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ รัฐบาลจะใช้นโยบายการคลัง โดยการเปลี่ยนแปลงฐานการจัดเก็บภาษีหรือลดอัตราภาษี ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อรายได้ของบุคคลทำให้บุคคลมีรายได้ที่แท้จริงมากขึ้น ทำให้บุคคลมีอำนาจซื้อหรือการบริโภคเพิ่มขึ้น และส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจฟื้นตัว เพราะการบริโภคเป็นองค์ประกอบสำคัญของอุปสงค์มวลรวม ดังแสดงในตารางที่ 1 ซึ่งพบว่า กว่าร้อยละ 50 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product หรือ GDP) ถูกกำหนดโดยการบริโภคภาคเอกชนในประเทศ จากสาเหตุดังกล่าวทำให้รัฐบาลในหลายประเทศใช้นโยบายการคลังโดยการกำหนดมาตรการทางด้านภาษีอากร เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจซบเซาอย่างต่อเนื่อง โดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางภาษีทั้งการเปลี่ยนแปลงแบบชั่วคราวและแบบถาวร เพื่อให้รายได้ที่แท้จริงของคนในสังคมเพิ่มขึ้น และส่งผลให้การบริโภคภาคเอกชนเพิ่มขึ้นด้วย เมื่อเกิดการขยายตัวของการบริโภคมส่งผลให้เกิดการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจอย่างแน่นอน

ตารางที่ 1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ การบริโภคภาคเอกชนและการบริโภคภาครัฐ

ปี	GDP (พันล้านบาท)	การบริโภค ภาคเอกชน (พันล้านบาท)	การบริโภค ภาครัฐ (พันล้านบาท)	สัดส่วนการบริโภค ภาคเอกชนต่อ GDP* (ร้อยละ)	Growth การบริโภคภาคเอกชน* (ร้อยละ)
2530	1,300.00	781.10	147.20	60.08	0.00
2531	1,559.70	885.00	156.70	56.74	13.30
2532	1,857.10	1,030.60	176.80	55.50	16.45
2533	2,183.60	1,235.00	205.40	56.56	19.83
2534	2,506.70	1,378.10	231.10	54.98	11.59
2535	2,831.00	1,550.50	280.20	54.77	12.51
2536	3,165.20	1,730.50	316.00	54.67	11.61
2537	3,629.30	1,958.70	354.40	53.97	13.19
2538	4,186.10	2,225.70	414.40	53.17	13.63
2539	4,611.00	2,479.80	469.50	53.78	11.42
2540	4,732.60	2,587.00	476.70	54.66	4.32
2541	4,626.40	2,505.30	511.70	54.15	-3.16
2542	4,637.10	2,595.10	533.00	55.96	3.58
2543	4,923.20	2,753.60	557.80	55.93	6.11
2544	5,133.50	2,925.20	582.20	56.98	6.23
2545	5,452.00	3,082.10	608.20	56.53	5.36
2546	5,917.37	3,385.60	637.27	57.21	9.85
2547	6,489.48	3,711.29	723.87	57.19	9.62
2548	7,095.62	4,053.38	838.75	57.13	9.22

ที่มา : "ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาปี พ.ศ.2531" โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ, คำนวณเมื่อ 10 มกราคม 2551 จาก www.nesdb.go.th

โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยเป็นโครงสร้างภาษีที่มีอัตราเป็นแบบก้าวหน้า โดยอัตราภาษีที่จัดเก็บจะเพิ่มขึ้นเร็วกว่าฐานภาษีที่เพิ่มขึ้น ด้วยลักษณะโครงสร้างอัตราที่เป็นแบบก้าวหน้านี้เองทำให้รัฐบาลสามารถใช้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจ นอกเหนือไปจากการหารายได้ อันได้แก่ การใช้เครื่องมือช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจอันหมายถึงช่วยกระจายรายได้ให้เป็นธรรม และช่วยรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจได้เองโดยอัตโนมัติไปพร้อมๆกับการจัดเก็บภาษี

กรณีผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลต่อการบริโภคนั้นเมื่อพิจารณาถึงประเภทภาษีต่างๆที่เรียกเก็บในระบบเศรษฐกิจ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาถือเป็นภาษีที่มีศักยภาพสูงที่สุด เนื่องมาจากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นฐานภาษีที่ครอบคลุมสมาชิกในสังคมมากที่สุด สมาชิกในสังคมจะต้องมีเงินได้ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเป็นอย่างน้อย เมื่อมีการเก็บภาษีเงินได้สมาชิกจำนวนมากก็จะอยู่ในข่ายต้องเสียภาษี โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งเงินได้เป็นฐานภาษีที่สัมพันธ์กับระดับความสามารถของผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิด ผู้เสียภาษีไม่มีโอกาสผลักภาระไปให้แก่บุคคลอื่นได้ โดยที่ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีทางตรง ผลกระทบต่อราคาสัมพัทธ์และระดับผลผลิตของสินค้าและบริการต่างๆที่ผลิตในสังคม จึงเกิดขึ้นในลักษณะที่บิดเบือนความเป็นจริงน้อยกว่าภาษีทางอ้อมอื่นๆ

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบปัญหาภาวะภาวะวิกฤตการทางเศรษฐกิจ ทำให้มีผลกระทบต่อทุกธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจโดยส่วนรวม ธุรกิจบางส่วนปิดกิจการ มีอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น การลงทุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนชะลอตัว ส่งผลให้เกิดภาวะเงินฝืดเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ขาดกำลังซื้อ รัฐบาลในขณะนั้นต้องอัดฉีดเม็ดเงินเข้าไปในระบบเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้เกิดสภาพคล่องโดยใช้นโยบายการคลังเป็นเครื่องมือหลัก รัฐบาลได้ออกกฎหมายและแก้ไขกฎหมายหลายฉบับ ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาของสถาบันการเงิน การปรับโครงสร้างหนี้ รวมทั้งกฎหมายการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายล้มละลาย การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรต่างๆทั้งการควบไอนกิจการทั้งหมดและการควบไอนกิจการบางส่วน เพื่อปลดภาระภาษีให้กับภาคธุรกิจ เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้ระบบเศรษฐกิจฟื้นตัวให้เร็วขึ้น รวมทั้งเพื่อให้มีการกระตุ้นการลงทุนใหม่ ตลอดจนการออกมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการเพื่อช่วยเหลือผู้เสียภาษีที่เป็นพนักงานลูกจ้างที่ต้องประสบปัญหาทางเศรษฐกิจเนื่องจากถูกไล่ออกจากงานโดยไม่สมัครใจ โดยยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับค่าชดเชยที่ลูกจ้างได้รับตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและตามกฎหมายว่าด้วยพนักงานรัฐวิสาหกิจ และมาตรการกฎหมายด้านอื่นๆอีกมากมาย หนึ่งในมาตรการด้านกฎหมาย คือ มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้สุทธิจากการคำนวณภาษีเงินได้ตามมาตรา 48 (1) แห่งประมวลรัษฎากร

เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 50,000 บาทแรก สำหรับปีภาษีนั้น โดยออกเป็นพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 352 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2542 วัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้และเพิ่มอำนาจซื้อเพื่อกระตุ้นระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งกฎหมายเดิมผู้มีเงินได้สุทธิต่อปีในช่วง 1000,000 บาทแรก จะต้องเสียภาษีในอัตราร้อยละ 5 การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานี้มีผลทำให้ประชาชนผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีเงินได้สุทธิไม่เกิน 50,000 บาทต่อปี ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ส่วนที่มีเงินได้สุทธิเกิน 50,000 บาทต่อปีจะลดภาระภาษีลงปีละ 2,500 บาท ทำให้ผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้นในการบริโภค

จากเหตุผลข้างต้น การใช้นโยบายทางภาษีของรัฐบาล เพื่อกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ จึงเป็นมาตรการที่จำเป็นต่อการฟื้นตัวของระบบเศรษฐกิจที่รับผลกระทบ จากวิกฤตการณ์ทางการเงิน ดังนั้นหากทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคภาคเอกชนและผลของการใช้มาตรการทางด้านภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายในการบริโภค ทำให้สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจดำเนินนโยบายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางเศรษฐกิจต่อไป

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคภาคเอกชน
2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลต่อการบริโภค

ภาคเอกชน

3. สมมุติฐานการศึกษา

1. รายได้ที่แท้จริง ปริมาณเงินตามความหมายแคบ และอัตราเงินเฟ้อ มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภคภาคเอกชน ในทิศทางเดียวกัน
2. การใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริโภคภาคเอกชนในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ หากรัฐบาลใช้มาตรการลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อให้รายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้น การบริโภคภาคเอกชนจะเพิ่มขึ้น

4. ขอบเขตการศึกษา ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคภาคเอกชนในประเทศไทย ซึ่งได้นำปัจจัยต่างๆ ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลในการกำหนดการบริโภคในประเทศไทย อันได้แก่ รายได้ที่แท้จริง สิ้นทรัพย์สภาพคล่องหรือปริมาณเงินตามความหมายแคบ และอัตราเงินเฟ้อ โดยมีช่วงเวลาที่ศึกษา ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ.2540 ถึงไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ.2548

2. ศึกษาผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลต่อการบริโภคภาคเอกชน ได้ทำการศึกษาเฉพาะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ที่ได้จัดเก็บตามหลักประมวลรัษฎากรช่วงเวลาศึกษา ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ.2540 ถึงไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ.2548

5. รูปแบบวิธีการศึกษา

5.1 รูปแบบการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงพรรณนา โดยใช้ข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ

5.2 วิธีการศึกษา

5.2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เป็นการอธิบายถึงนโยบายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี และฐานภาษี เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาถึงผลกระทบของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อพฤติกรรมกรบริโภคภาคเอกชน

5.2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method) วิเคราะห์พฤติกรรมกรบริโภคภาคเอกชนในประเทศไทย ในช่วงไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ.2540 ถึงไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ.2548 โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในรูปของสมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple regression analysis) แล้วใช้ประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares หรือ OLS)

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยและผลกระทบของการใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการบริโภคภาคเอกชนในประเทศไทย
2. สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจดำเนินนโยบายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางเศรษฐกิจต่อไป

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษารั้ครั้งนี้ได้กำหนดความหมายของศัพท์ต่างๆไว้ดังนี้

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บโดยกรมสรรพากร โดยจัดเก็บจากบุคคลทั่วไป หรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษ ตามที่กฎหมายกำหนดและมีรายได้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยปกติจัดเก็บเป็นรายปี

การบริโภคภาคเอกชน หมายถึง การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคภาคเอกชนในตลาดภายในประเทศ

รายได้ที่แท้จริง หมายถึง รายได้ที่มีการนำภาษีรายได้มาหักออกแล้วและเป็นรายได้ที่สามารถนำมาจับจ่ายใช้สอยได้

สินทรัพย์สภาพคล่อง หมายถึง หมายถึงปริมาณของทรัพย์สินทางการเงินที่ใช้ในการแลกเปลี่ยน คือ ธนบัตร เหรียญในมือประชาชน(ไม่รวมธนาคารพาณิชย์) และเงินฝากรายวัน(เงินฝากเพื่อเรียก) ของภาคเอกชน (ไม่รวมเงินที่อยู่ในมือของธนาคารกลางและกระทรวงการคลัง)

ปริมาณเงินตามความหมายแคบ หมายถึง ปริมาณของทรัพย์สินทางการเงินที่ใช้ในการแลกเปลี่ยน คือ ธนบัตร เหรียญในมือประชาชน(ไม่รวมธนาคารพาณิชย์) และเงินฝากรายวัน(เงินฝากเพื่อเรียก)ของภาคเอกชน(ไม่รวมเงินที่อยู่ในมือของธนาคารกลางและกระทรวงการคลัง)

อัตราเงินเฟ้อ หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคหรือภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นแต่เพียงเล็กน้อยเป็นปกติก็จะสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ประกอบการ แต่หากเพิ่มขึ้นมากและผันผวนก็จะสร้างความไม่แน่นอนและก่อให้เกิดปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจโดยเฉพาะการครองชีพของประชาชนและการขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หมายถึง มาตรการที่รัฐบาลใช้ในชวงปี พ.ศ.2540 ถึงปี พ.ศ.2548 ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงอัตราค่าลดหย่อน การเปลี่ยนแปลงอัตราค่าใช้จ่าย การยกเว้นภาษีอากรสำหรับบุคคลธรรมดาบางประเภทตามพระราชกฤษฎีกาและการเปลี่ยนแปลงชวงเงินเงินได้สุทธิที่ใช้ในการเสียภาษี

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สำหรับในบทนี้จะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่ได้มีการศึกษาไว้ ตลอดจนผลการวิจัยต่าง ๆ ทางด้านปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคของภาคเอกชนและด้านภาษีอากรที่เกี่ยวข้องเพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยทฤษฎีการบริโภค ทฤษฎีและนโยบายการคลังในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ทางด้านอุปทาน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากร

1.1 ทฤษฎีการบริโภค

การบริโภคเป็นหน่วยที่สำคัญที่สุดในการกำหนดอุปสงค์มวลรวม จึงก่อให้เกิดทฤษฎีการบริโภคขึ้นมาหลากหลาย เพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริโภค ทฤษฎีการบริโภคที่ได้รับการยอมรับทฤษฎีหนึ่งคือ ทฤษฎีรายได้สัมบูรณ์ของ John Maynard Keynes โดย Keynes (อ้างถึงใน ทาคาโอะ มียากาวะ, 1982:47) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ The General Theory of Employment, Interest and Money ในปี ค.ศ. 1936 ว่า การบริโภคขึ้นอยู่กับรายได้สัมบูรณ์ของรายได้รวม โดยที่รายได้ที่เปลี่ยนแปลงไปจะทำให้รายจ่ายในการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน แต่การเปลี่ยนแปลงในรายจ่ายเพื่อการบริโภคจะน้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงของรายได้ ค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคจะลดลง เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น และเมื่อระดับรายได้สูงขึ้น จะทำให้ช่องว่างรายได้กับการบริโภคมากขึ้น การออมก็จะเกิดขึ้น โดยการออมที่เกิดขึ้นมาได้นั้น ก็ต่อเมื่อมีการอุปโภคบริโภคที่เพียงพอแล้ว ด้วยเหตุผลนี้เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น สัดส่วนของการออมต่อรายได้ก็จะเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงสามารถเขียนเป็นฟังก์ชันการบริโภคได้ ดังนี้

$$C = a + bY_d \quad : a > 0, 0 < b < 1$$

$$MPC = \frac{\Delta C}{\Delta Y} = b$$

$$APC = \frac{C}{Y} = \frac{a}{Y} + b$$

หรือ

$$APC = \frac{a}{Y} + MPC : APC > MPC$$

โดยที่ C คือ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคที่แท้จริง

a คือ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคส่วนที่ไม่ขึ้นกับรายได้ (autonomous consumption expenditure หมายถึง แม้ไม่มีรายได้เลย $Y_d = 0$ ก็ยังต้องใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับค่า a)

b คือ ค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (Marginal Propensity to Consume หรือ MPC) และ

Y_d คือ รายได้ที่แท้จริง (real disposable income) ซึ่งเท่ากับ GDP ที่แท้จริงลบด้วยภาษีที่แท้จริง

จะเห็นได้ว่าการบริโภคขึ้นอยู่กับรายได้ที่แท้จริง โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดยรายได้ที่เพิ่มขึ้น และส่งผลให้ค่าความโน้มเอียงในการบริโภคเฉลี่ย (Average Propensity to Consume หรือ APC) ลดลง แต่ก็ยังคงมีค่ามากกว่าค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย หรือ MPC อยู่เท่ากับสัดส่วนของค่าคงที่ในการบริโภคต่อรายได้เสมอ นั่นคือ $APC > MPC$

ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าความโน้มเอียงในการบริโภคส่วนเพิ่ม หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการบริโภคที่อาจเปลี่ยนแปลงไปเมื่อระดับรายได้เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย ตัวอย่าง เช่น ถ้ารายได้เพิ่มขึ้น 100 บาท การบริโภคเพิ่มขึ้น 80 บาท ค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายในที่นี้เท่ากับ 0.8

ΔC คือ ส่วนเปลี่ยนแปลงในค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

ΔY คือ ส่วนเปลี่ยนแปลงในระดับรายได้

APC คือ ความโน้มเอียงในการบริโภคเฉลี่ย เป็นส่วนของรายได้ที่ใช้จ่ายได้จริง ที่นำไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของบุคคลหรือครัวเรือน เทียบกับรายได้ที่ใช้จ่ายได้จริงทั้งหมดในช่วงเวลาเดียวกัน

ทฤษฎีของเคนส์แพร่หลายมากขึ้น จนกระทั่งในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สมการการบริโภคของเคนส์ไม่สามารถอธิบาย พฤติกรรมการบริโภคได้ เนื่องจากนักเศรษฐศาสตร์คิดว่าเมื่อ

สงครามโลกสิ้นสุด ใช้จ่ายของรัฐบาลลดลง สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ จะทำให้การบริโภคลดลง แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้บริโภคกลับบริโภคมากขึ้น เนื่องจากในภาวะสงคราม ผู้บริโภคมีรายได้จากการใช้จ่ายของรัฐบาล ประกอบกับในขณะนั้นเกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง ผู้บริโภคจึงเพิ่มการออมในรูปของสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย และนำการออมนั้นมาใช้จ่ายในช่วงหลังสงคราม ในปี ค.ศ.1946 ไชมอน กุสเน็ตส์ (Simon Kuznets) ได้นำทฤษฎีของ เคนส์ มาศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคและการออมของระบบเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกาในช่วง ค.ศ. 1869 – 1938 พบว่า เมื่อใช้ข้อมูลระยะยาว อัตราส่วน C/Y หรือค่า APC ก่อนข้างคงที่ สมการการบริโภคระยะยาวควรเป็น $C = bY$ นั่นคือ ในระยะยาว $APC = MPC = b$ ดังนั้น ทฤษฎีของ เคนส์ สามารถอธิบายได้ดี สำหรับข้อมูลการบริโภคระยะสั้นเท่านั้น

จากเหตุการณ์ดังกล่าว จึงแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริโภคนอกจากรายได้ที่แท้จริงแล้ว สินทรัพย์สภาพคล่องก็มีผลต่อปริมาณการบริโภคเช่นกัน โดยต่อมา Tobin (อ้างถึงใน ทาคาโอะ มียากาวะ, 1982:49) ได้ดัดแปลงแก้ไขสมมติฐานรายได้สัมบูรณ์ โดยการนำเอาอิทธิพลของสินทรัพย์สภาพคล่องที่มีต่อการบริโภคเข้ามาพิจารณาด้วย เรียกว่า สมมติฐานสินทรัพย์สภาพคล่อง (liquid assets hypothesis) โดย Tobin มีความเห็นว่าการที่การบริโภคมวลรวมเปลี่ยนแปลงไปนั้น เพราะว่าประเทศมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้น สินทรัพย์ตามความหมายของ Tobin จำกัดเฉพาะสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูง เช่น เงินสด เงินฝากธนาคาร พันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น ดังนั้น ตัวแปรที่อธิบายการบริโภค (C) นอกจากรายได้สัมบูรณ์ (Y_d) แล้ว ก็ยังมีปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง (M) ที่ผู้บริโภคถือครองอยู่ ดังนั้นฟังก์ชันการบริโภคของ Tobin จึงเป็น

$$C = \alpha + \beta Y_d + \phi M$$

โดยที่ $\phi > 0$

$$APC = \frac{C}{Y} = \beta + \frac{\alpha}{Y} + \phi \frac{M}{Y}$$

โดยปกติ ถ้าไม่มีสินทรัพย์สภาพคล่อง ($M = 0$) เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น APC จะลดลง แต่ในความเป็นจริงค่า (k) ของมาร์แชลหรือ M/Y ของประเทศต่าง ๆ มีแนวโน้มสูงขึ้นในระยะยาว จึง

หักล้างแนวโน้มที่ต่ำลงและทำให้ C/Y มีเสถียรภาพในระยะยาว(คงศักดิ์ สันติพิฤกษ์วงศ์ 1982) ฟังก์ชันการบริโภคของ Tobin จึงสามารถที่จะอธิบายการบริโภคได้ทั้งข้อมูลระยะสั้นและระยะยาว จากสมมุติฐานหลักของ เคนส์ ที่ว่าการบริโภคที่แท้จริง เป็นฟังก์ชันของรายได้ที่แท้จริง จึงก่อให้เกิดข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับผลของการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาที่มีต่อการบริโภค ซึ่งถ้าระดับราคาเปลี่ยนแปลงไป ชดเชยได้พอดีกับการเปลี่ยนแปลงของรายได้หลังหักภาษี จะส่งผลให้รายได้ที่แท้จริงคงที่ การบริโภคก็น่าจะคงที่ แต่ก็มีความเป็นไปได้ที่การบริโภคมีการเปลี่ยนแปลงแม้รายได้ที่แท้จริงไม่เปลี่ยนแปลงถ้าผู้บริโภคอยู่ในสภาวะภาพลวงตาทางการเงิน (money illusion) อันเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ

1. ผู้บริโภคเห็นว่าระดับราคาสูงขึ้นอย่างเดียว ผู้บริโภคมีความรู้สึกว่ารายได้ที่แท้จริงลดลง จึงตัดสินใจออมลดลงและใช้จ่ายในการบริโภคมากขึ้น ทำให้การบริโภคที่แท้จริงสูงขึ้น
  2. ผู้บริโภคเห็นว่ารายได้ของตนสูงขึ้นอย่างเดียว จึงรู้สึกว่ารายได้ที่แท้จริงสูงขึ้น จึงทำการออมมากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคลดลง การบริโภคที่แท้จริงก็ลดลง
- ดังนั้นระดับราคาที่เปลี่ยนแปลงไปจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคภาคเอกชนในระยะสั้น

1.2 ทฤษฎีและนโยบายการคลังในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

แนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์ตามแนวทฤษฎีของเคนส์ (อ้างถึงในบุญธรรม ราชรักษ์ 2543:54) เชื่อว่าปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดการบริโภคภายในประเทศคือรายได้ประชาชาติ ดังนั้นหากเกิดสภาวะเศรษฐกิจซบเซา ขาดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ นั้นหมายถึง ขาดเสถียรภาพทางด้านรายได้ ระดับราคาสินค้าและการสร้างงาน ซึ่งจะส่งผลให้ปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเปลี่ยนแปลง รัฐบาลจึงต้องใช้นโยบายการคลัง เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยการใช้จ่ายของรัฐ และ/หรือการใช้มาตรการทางด้านภาษีอากร

การใช้นโยบายการคลัง แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) นโยบายการคลังแบบไม่ตั้งใจหรือแบบอัตโนมัติ (Non - Discretionary Fiscal Policy) และ 2) นโยบายทางการคลังแบบตั้งใจ (Discretionary Fiscal Policy)

(1) นโยบายการคลังแบบอัตโนมัติ

นโยบายการคลังที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจปรับตัวเข้าสู่เสถียรภาพได้เองนั้นขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางภาษีอากร โดยเฉพาะการกำหนดฐานภาษีอากรและอัตราภาษีอากรให้ภาษีที่จัดเก็บได้มีความยืดหยุ่นต่อรายได้ประชาชาติ เนื่องจากในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำ รายได้จากภาษีอากรของรัฐบาลจะน้อยกว่าการใช้จ่ายของรัฐบาลส่งผลให้งบประมาณขาดดุล ทำให้อำนาจซื้อของสังคมโดยรวมเพิ่มขึ้นหรืออุปสงค์รวมของระบบเศรษฐกิจสูงขึ้น ทำให้การลงทุน ระดับรายได้ และการสร้างงานเพิ่มขึ้น ระบบเศรษฐกิจจะเกิดการฟื้นตัว ในทางกลับกันในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจรุ่งเรือง รายได้จากภาษีอากรมากกว่ารายจ่ายของรัฐบาล ส่งผลให้งบประมาณเกินดุล อำนาจซื้อของสังคมโดยรวมหรืออุปสงค์รวมของระบบเศรษฐกิจจะไม่เพิ่มมากนัก จึงไม่ทำให้ระบบเศรษฐกิจเกิดภาวะเงินเฟ้อที่รุนแรง หรือช่วยลดแรงกดดันที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อลงได้

ลักษณะของภาษีอากรที่มีผลให้ระบบเศรษฐกิจปรับตัวเข้าสู่เสถียรภาพได้ต้องเป็นภาษีอากรที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีความยืดหยุ่นภายใน ถ้าค่าความยืดหยุ่นภายในมีค่าเท่ากับหนึ่งแสดงว่าระบบเศรษฐกิจสามารถปรับเสถียรภาพได้เองอย่างสมบูรณ์ ถ้าค่าความยืดหยุ่นภายในมีค่าเท่ากับศูนย์ แสดงว่าระบบเศรษฐกิจไม่สามารถปรับตัวเข้าสู่เสถียรภาพได้เองอย่างสมบูรณ์

ถ้าให้ F คือ ค่าความยืดหยุ่นภายใน จะได้ว่า

$$F = 1 - \frac{1 - c}{1 - c + ct} \quad : 0 \leq F \leq 1$$

โดยที่ c คือ แนวโน้มในการบริโภคหน่วยสุดท้าย หรือ MPC และ t คือ อัตราภาษี ซึ่งได้จากการนำค่าความยืดหยุ่นของภาษีคูณด้วยสัดส่วนของภาษีต่อรายได้ประชาชาติ ดังนั้นค่าความยืดหยุ่นจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย ค่าความยืดหยุ่นรายได้ภาษีอากร และสัดส่วนรายได้ภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติ โครงสร้างภาษีที่เหมาะสมอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการคลัง จะต้องเป็นโครงสร้างภาษีที่มีค่าความยืดหยุ่นภายในเข้าใกล้ 1

ปัจจัยที่ทำให้ความยืดหยุ่นภายในมีค่าเข้าใกล้ 1 ได้แก่

1. ค่าแนวโน้มในการบริโภคหน่วยสุดท้ายต้องมีความแน่นอนหรือค่อนข้างคงที่
2. โครงสร้างภาษีต้องมีลักษณะก้าวหน้า (progressive tax structure)
3. ฐานภาษี (tax base) ต้องกว้าง
4. ภาษีทางตรง (direct tax) ต้องมีความสำคัญมากกว่าภาษีทางอ้อม (indirect tax) ในแง่ของการหารายได้ให้กับรัฐบาล

ประเภทภาษีอากรที่มีผลต่อความยืดหยุ่นภายใน

1. ภาษีฐานรายได้ (income tax base) ประกอบด้วยภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล กล่าวได้ว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีที่ปรับเสถียรภาพได้ดีที่สุด เพราะกลไกของภาษีเกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค และโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจัดเก็บในอัตราก้าวหน้า ซึ่งมีผลทำให้ค่าความยืดหยุ่นภายในมีค่ามากกว่า 1

2. ภาษีฐานการบริโภค (consumption tax base) เป็นภาษีที่จัดเก็บจากการขายสินค้าและบริการ สำหรับประเภทภาษีที่มีประสิทธิภาพในการปรับตัวได้ดี คือ ภาษีสรรพสามิต ซึ่งจัดเก็บจากการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย และภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งจัดเก็บจากฐานการบริโภค

(2) นโยบายการคลังแบบตั้งใจ

นโยบายการคลังแบบตั้งใจ เป็นนโยบายที่จงใจจะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีโดยการใช้นโยบายการคลังแบบตั้งใจ ซึ่งกำหนดได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

ก. การเปลี่ยนแปลงฐานภาษี เช่น การขยายฐานภาษีด้วยการจัดเก็บภาษีประเภทใหม่ที่ยังไม่เคยมีการจัดเก็บมาก่อน หรือลดฐานภาษีด้วยการเลิกการจัดเก็บภาษีที่ขยายการจัดเก็บอยู่ก่อนแล้ว

ข. เปลี่ยนแปลงข้อกำหนดการเก็บภาษี เช่น การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี หรือการเปลี่ยนแปลงข้อบัญญัติเกี่ยวกับค่าลดหย่อนต่างๆ และการหักค่าใช้จ่าย

ค. การเปลี่ยนแปลงการปรับปรุงวิธีการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรให้มีประสิทธิภาพ เช่น จัดให้มีการตรวจสอบ การควบคุมและปราบปราม ยั่งยืน (พจนีย์ ชมศิริ 2546) และ/หรือปรับเปลี่ยนการใช้จ่ายของรัฐบาล เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เช่น ในกรณีที่ประเทศประสบปัญหาเงินเฟ้อ รัฐบาลต้องดำเนินนโยบายการคลังแบบหดตัว โดยการเพิ่มอัตราภาษีและ/หรือการลดรายจ่ายรัฐบาลเพื่อลดอำนาจซื้อหรือการใช้จ่ายในการบริโภคลง งบประมาณรายจ่ายจึงเป็นงบประมาณเกินดุล ผลจากการใช้นโยบายการคลังดังกล่าวจะทำให้การใช้จ่ายมวลรวมภายในประเทศ

ลดลง ภาวะเงินเฟ้อก็จะลดลง ในขณะที่หากประเทศประสบปัญหาเงินฝืดคือ ระดับการบริโภค และการลงทุนต่ำลง มีการว่างงาน มีสินค้าค้างสต็อกมาก รัฐบาลต้องดำเนินนโยบายแบบขยายตัว และ/หรือการลดอัตราภาษี เพื่อให้อุปสงค์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้น กระตุ้นให้เศรษฐกิจฟื้นตัว การจ้างงานสูงขึ้นและรายได้ประชาชาติสูงขึ้น

1.3 ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ทางด้านอุปทาน (Supply Side Economics)

การเพิ่มอุปทานของผลผลิตเป็นแนวคิดพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง และการเพิ่มขึ้นของอุปทานผลผลิตที่แท้จริง ตามแนวคิดนี้ เห็นว่าการขาดแคลนอุปสงค์มวลรวมไม่ใช่ปัจจัยสำคัญของปัญหาเศรษฐกิจมหภาค ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการเพิ่มอุปทานของผลผลิตจึงควรกำหนดขึ้นในกรณีที่ต้องการเพิ่มทรัพยากรและการพัฒนาเทคโนโลยี นโยบายทางด้านอุปทานเป็นการสร้างตัวแปรที่เป็นตัวกำหนดผลผลิตตามศักยภาพ พื้นฐานของนโยบายด้านอุปทานก็คือการพัฒนาปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน การออม การลงทุน และการพัฒนาเทคโนโลยี ดังนั้นนโยบายภาษีจึงเป็นนโยบายที่สำคัญของนโยบายด้านอุปทาน

ผลจากการเปลี่ยนแปลงภาษี

1. ผลต่ออุปทานของแรงงาน (labor supply) การลดอัตราภาษีเงินได้ มีผลต่อความต้องการทำงานของแรงงาน เนื่องจากเมื่อภาษีลดลงทำให้รายได้สุทธิที่ได้รับเพิ่มขึ้นแรงงานก็จะทำงานมากขึ้น เมื่อแรงงานทำงานมากขึ้นผลผลิตตามศักยภาพก็จะเพิ่มขึ้น ดังนั้นผลผลิตดุลยภาพจะสูงขึ้นผลผลิตต่อหน่วยจะสูงขึ้น และมาตรฐานการครองชีพก็จะสูงขึ้น

2. ผลต่อการออม (saving) การออมเป็นแหล่งที่มาของการลงทุน ดังนั้นนโยบายภาษีที่ทำให้การออมเพิ่มขึ้น ก็จะส่งผลให้การลงทุนเพิ่มขึ้น ทุนกายภาพ (physical capital) เพิ่มขึ้นและผลผลิตตามศักยภาพเพิ่มขึ้น ปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการออมจะทำให้การสะสมทุนเพิ่มขึ้น การออมกระตุ้นให้เกิดการลงทุนได้อย่างไร สามารถแสดงได้ดังสมการ

$$Y^* = C + I + G + X - M$$

สมการนี้จะคล้ายกับสมการอุปสงค์มวลรวมของเคนส์ เพียงแต่ระดับของผลผลิตตามความหมายทางด้านอุปทานจะไม่ใช้ผลผลิตที่แท้จริง (Y) แต่เป็นผลผลิตตามศักยภาพ (Y*) โดยมีสมมุติฐานว่า ความต้องการของระบบเศรษฐกิจมีความเพียงพอต่อผลผลิตตามศักยภาพ ถ้าให้ผลผลิตเป็นค่าคงที่และลดการบริโภค (C) โดยการเพิ่มการออม ซึ่งการเพิ่มขึ้นของการออมเป็นส่วน

ชดเชยการลดลงของการบริโภคและกำหนดให้การใช้จ่ายภาครัฐ (G) และการส่งออกสุทธิ (X-M) เป็นตัวแปรภายนอก ดังนั้น ผลกระทบหลักของการลดลงของการบริโภคตามทฤษฎีทางด้านอุปทานคือ การเพิ่มขึ้นของการลงทุน การเปรียบเทียบระหว่างนโยบายทางด้านอุปสงค์ของเคนส์ กับนโยบายทางด้านอุปทานโดยการวินิจฉัยความสัมพันธ์ที่มีต่อการออม เห็นได้ว่าวัตถุประสงค์หลักของการลดภาษีทางด้านอุปทานคือการเพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน การเพิ่มการออม ซึ่งเป็นทุนสำหรับการลงทุน และทั้งสองปัจจัยนี้ จะส่งผลให้ผลผลิตตามศักยภาพเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การลดภาษีทางด้านอุปทานยังส่งผลให้มีการบริโภคเพิ่มขึ้น

3. ผลต่อการลงทุน (investment) นโยบายภาษีที่ส่งผลโดยตรงต่อการลงทุน ได้แก่การเพิ่มการออม การเครดิตภาษีการลงทุน และการให้หักค่าเสื่อมราคามากขึ้น สำหรับธุรกิจที่เริ่มใหม่ นโยบายดังกล่าวจะทำให้การลงทุนสูงขึ้น การลงทุนที่สูงขึ้นนอกจากมีผลกระทบด้านอุปสงค์ โดยนำไปสู่สต็อกของทุนที่มากขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้ผลผลิตตามศักยภาพเพิ่มขึ้นผ่านทางด้านอุปทาน

นโยบายทางด้านอุปสงค์และนโยบายทางด้านอุปทานมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ แต่ในขณะเดียวกันทิศทางของการบริโภคและการออมกลับมีทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ การออมที่สูงขึ้นเป็นสิ่งที่ดีในมุมมองทางด้านอุปทาน แต่เป็นสิ่งที่ไม่ดีในมุมมองทางด้านอุปสงค์ เนื่องจากการออมที่สูงขึ้นนำไปสู่การบริโภคที่ลดลง

1.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากร

ตามหลักการภาษีอากรที่ตีนั้น Smith (1991) ได้วางหลักเกณฑ์หลักการภาษีที่ดีไว้ 4 ประการ ได้แก่ หลักความเป็นธรรม (equity) หลักความแน่นอน (certainly) หลักความสะดวก (convenience) และหลักความประหยัด (economy) ซึ่งต่อมาเมื่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลกวิวัฒนาการ ทำให้ภาษีอากรทวีบทบาทและมีความสำคัญมากขึ้นในแต่ละประเทศ จึงได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับภาษีอากรที่ดีเพิ่มมากขึ้นเป็น 6 ประการ กล่าวคือ

1) หลักความเป็นธรรม ระบบภาษีอากรที่ดีต้องเป็นระบบที่มีความเป็นธรรมทั้งในระหว่างผู้เสียภาษีด้วยกันเอง และระหว่างรัฐผู้จัดเก็บกับประชาชนผู้เสียภาษีอากรทั้งหลาย เพื่อทำให้เกิดความสมัครใจในการเสียภาษีอากร การจัดเก็บภาษีตามหลักความเป็นธรรมสัมพันธ์ (principle of relative equity) กล่าวถึง หลักความสามารถในการเสียภาษี (ability to pay principle) การจัดเก็บตามหลักนี้ จะใช้ความสามารถในการเสียภาษีของบุคคลซึ่งอาจวัดจากทรัพย์สิน รายได้หรือการใช้จ่ายของแต่ละบุคคลเป็นเกณฑ์กำหนดจำนวนภาษีที่ต้องเสีย กล่าวคือ ผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีมากก็ต้องเสียภาษีให้กับรัฐมาก ผู้ที่มีความสามารถในการเสีย

ภาษีให้กับรัฐน้อยก็ควรเสียภาษีให้กับรัฐน้อยตามขนาดความสามารถในการเสียภาษีของตน ตามหลักความสามารถในการเสียภาษีจะเกี่ยวโยงกับทฤษฎีการเสียสละเท่ากัน (equal sacrifice theory) จะก่อให้เกิดความเป็นธรรมสองแนว คือความเป็นธรรมในแนวนอน (horizontal equity) ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อผู้มีความสามารถในการเสียภาษีอากรเท่ากัน เสียภาษีในจำนวนที่เท่ากัน และความเป็นธรรมในแนวตั้ง (vertical equity) ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อผู้มีความสามารถในการเสียภาษีอากรต่างกันเสียภาษีในจำนวนต่างกัน หรือผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีอากรสูงกว่าต้องเสียภาษีมากกว่าผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีอากรน้อยกว่า

2) หลักความแน่นอน เนื่องจากประชาชนผู้อยู่ในข่ายต้องเสียภาษีต้องการที่จะทราบเพื่อความมั่นใจระดับหนึ่งว่าภาษีที่จะต้องเสียเป็นจำนวนเท่าใดจะต้องเสียเมื่อใดและจะต้องเสียด้วยวิธีการใดกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือภาษีอากรที่เรียกเก็บนั้นควรจะต้องมีความชัดเจนในแง่ของบุคคลผู้เสียภาษี ฐานที่จะนำมาใช้คิดคำนวณภาษีอัตราที่เกี่ยวข้องของกำหนดเวลาที่จะต้องเสียภาษีและวิธีการชำระภาษี หากระบบการภาษีอากรใดมีความแน่นอนและชัดเจนดังกล่าวแล้ว ย่อมจะสร้างความสมัครใจในการเสียภาษีอากรได้ดีขึ้น เพราะทางด้านผู้เสียภาษีเองก็จะได้รับประโยชน์จากการตัดสินใจและการวางแผนล่วงหน้าได้อย่างถูกต้อง ความชัดเจนในลักษณะนี้นอกจากจะชัดเจนในตัวบทกฎหมายแล้วยังจะต้องชัดเจนในวิธีการปฏิบัติอีกด้วย

3) หลักความเป็นกลาง ระบบภาษีอากรที่ดีตามหลักความเป็นกลาง หมายถึงระบบภาษีที่มีโครงสร้างเป็นกลางในทางเศรษฐกิจมากที่สุด กล่าวคือภาษีอากรจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงหรือกระทบกระเทือนรูปแบบการบริโภคหรือการออม การแข่งขันการผลิตสินค้าและบริการของผู้ผลิตตลอดจนการทำงานของกลไกตลาด ที่ขณะความเป็นกลางในลักษณะนี้มีรากฐานมาจากแนวความคิดที่ว่าภาษีนั้นควรเป็นแหล่งรายได้ของรัฐเพียงอย่างเดียว รัฐบาลไม่ควรดำเนินการใด ๆ ที่จะกระทบกระเทือนการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของภาคเอกชน

4) หลักอำนาจรายได้ ในขณะที่บทบาทของรัฐบาลในทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศเพิ่มมากขึ้น ความจำเป็นในการหารายได้ภาษีอากรเพื่อนำมาใช้จ่ายให้มากขึ้นจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นภาษีอากรที่ดีโดยมีวัตถุประสงค์เช่นว่านี้ จึงควรเป็นภาษีที่สามารถทำรายได้สูงให้กับรัฐบาล หากระบบภาษีอากรใดมีโครงสร้างที่อำนาจรายได้ให้กับรัฐบาลต่ำ เมื่อรัฐบาลมีความจำเป็นจะต้องจัดเก็บภาษีอากรเพื่อนำมาใช้จ่ายเพิ่มขึ้น รัฐบาลก็ต้องเพิ่มอัตรากำหนดภาษีที่มีอยู่เดิม หรือเพิ่มการจัดเก็บประเภทภาษีใหม่ ๆ ซึ่งทัศนะของผู้เสียภาษีจะเห็นว่าเป็นการสร้างความสะดวกหรือเพิ่มเติมให้กับตนเองจะมีผลกระทบกระเทือนต่อระดับความสมัครใจในการเสียภาษีอากรได้ ดังนั้นระบบภาษีอากรที่ดีตามหลักนี้ จึงควรประกอบด้วยภาษีอากรน้อยประเภท แต่ภาษีอากร

แต่ละประเภทสามารถทำรายได้ให้กับรัฐบาลได้สูงทั้งในปัจจุบันและเมื่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป

5) หลักความยืดหยุ่น เป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจก็คือ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจทั้งด้านราคาและด้านการจ้างงาน ดังนั้นระบบภาษีอากรที่ดีจึงควรเป็นระบบช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจด้วย กล่าวคือภาษีอากรที่ดีจะต้องมีความยืดหยุ่นหรือปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม เช่น ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจประสบกับปัญหาระดับราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นหรือภาวะเงินเฟ้อ โครงสร้างภาษีอากรที่ดีควรจะเป็นโครงสร้างที่ส่งผลให้มีการจัดเก็บภาษีมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อจะได้ช่วยลดการใช้จ่ายของภาคเอกชนอันจะมีส่วนช่วยบรรเทาแรงกดดันทางด้านภาวะเงินเฟ้อได้ หรือในขณะที่ระบบเศรษฐกิจประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจซบเซามีการว่างงานในอัตราสูง โครงสร้างภาษีอากรที่ดีจึงควรเป็นโครงสร้างที่ส่งผลให้ลดการจัดเก็บภาษีลงโดยอัตโนมัติ ทั้งนี้เพื่อจะได้ทำให้รายได้ของประชาชนไม่ลดลงมากนักก็จะมีส่วนช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนและมีส่วนช่วยพยุงระดับการใช้จ่ายของภาคเอกชนไว้ไม่ให้ตกต่ำจนเกินไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเพื่อช่วยพยุงมิให้ระดับการจ้างงานในประเทศตกต่ำลงไปอีก

6) หลักประสิทธิภาพในการบริหาร ระบบภาษีอากรที่ดีต้องเป็นระบบที่สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือควรเป็นระบบที่เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ (collection cost) น้อยที่สุด ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากรนี้นอกจากจะเกิดขึ้นกับรัฐบาลในรูปเงินเดือนค่าจ้างที่จ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษีอากร ค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีแล้ว ยังมีค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกิดขึ้นกับผู้เสียภาษีด้วยเช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาชำระภาษีหรือในบางกรณีก็มีค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายความหรือนักบัญชีเพื่อช่วยคิดคำนวณกรอกแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีให้ เป็นต้น

นอกจากหลักการที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว นักวิชาการคลังในปัจจุบันยังมีความเห็นว่าหลักการภาษีที่ดีนั้นจะต้องประกอบไปด้วยหลักเกณฑ์เพิ่มเติมดังต่อไปนี้ (ไกรยุทธ ธีรตยา คี นันท์ 2533:23)

1. หลักของการยอมรับ (acceptability) ต้องได้รับการยอมรับและเกิดความเต็มใจจากผู้เสียภาษีซึ่งรัฐบาลต้องแสดงให้เห็นว่าภาษีทุกบาททุกสตางค์ที่จัดเก็บนั้น ผลสุดท้ายก็จะกลับคืนไปเป็นผลประโยชน์โดยส่วนรวมต่อผู้เสียภาษี ถ้าทำได้เช่นนี้แล้วก็จะก่อให้เกิดความสำนึกในการเสียภาษี (tax consciousness) ของผู้เสียภาษีมากขึ้น

2. หลักของการเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (enforceability) ระบบภาษีที่ดีนั้นถึงแม้ทฤษฎีจะสามารถปฏิบัติได้และมีเหตุผล แต่ในทางปฏิบัติการจัดเก็บเป็นไปได้ยาก ภาษีนั้นจะถือว่าเป็นระบบภาษีที่ดีไม่ได้

3. หลักการทำรายได้ (productivity) ภาษีที่ดีนั้นควรทำรายได้ให้แก่รัฐบาลได้เป็นอย่างดี กล่าวคือถ้ารัฐบาลต้องการใช้จ่ายเงินเมื่อใดภาษีที่ดีควรทำรายได้ให้ทันที

4. หลักความยืดหยุ่น (flexibility) ภาษีอากรที่ดีนั้นควรเป็นภาษีที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศหรือการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้โดยง่าย เช่น การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราก้าวหน้า ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศกำลังขยายตัว รายได้ของประชาชนจะเพิ่มขึ้นแต่อัตราก้าวหน้าที่จัดเก็บจะเพิ่มขึ้นเร็วกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น ภาษีที่จัดเก็บได้นั้นจะไปลดอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ของประชาชนและจะไปลดแรงกดดันของภาวะเงินเฟ้อได้มาก ในกรณีตรงข้ามเมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจซบเซารายได้ของประชาชนลดลงอัตราก้าวหน้าที่จัดเก็บจะลดลงในอัตราที่เร็วกว่ารายได้ที่ลดลง ซึ่งจะช่วยลดความเดือดร้อนของผู้เสียภาษีและลดความซบเซาของภาวะเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในขณะนั้นได้ หรืออาจกล่าวได้ว่าภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการควบคุมภาวะเศรษฐกิจเพื่อมิให้กระทบกระเทือนต่อภาวะการดำรงชีพของประชาชนเมื่อภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป

สำหรับรายละเอียดของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในช่วงปี พ.ศ.2540 ถึงปี พ.ศ. 2548 มีดังนี้

1. มาตรการยกเว้นเงินได้สำหรับสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการที่จ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 300,000 บาท และเงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการได้รับจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เนื่องจากออกจากราชการเพราะเหตุสูงอายุ เหตุทุพพลภาพ เหตุทดแทน หรือตาย สำหรับปีภาษีนั้น โดยประกาศใช้ในวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2540 และให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังสำหรับเงินได้ ตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2540 เป็นต้นไป เพื่อสนับสนุนให้ข้าราชการที่เป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการได้มีเงินออม

2. มาตรการยกเว้นเงินได้สุทธิ สำหรับผู้มีเงินได้สุทธิหลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 50,000 บาทแรก ไม่ต้องนำมารวมคำนวณภาษี โดยมาตรการนี้ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2542 มีผลบังคับใช้สำหรับเงินได้ในปี พ.ศ.2542 เป็นต้นไป ซึ่งจะส่งผลให้ผู้มีเงินได้ชำระภาษีลดลงคนละ 2,500 บาทต่อปี เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้ และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ

3. มาตรการยกเว้นเงินได้โดยกำหนดให้ผู้มีเงินได้หักลดหย่อนสำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่จ่ายให้แก่ธนาคาร หรือสถาบันการเงินอื่น บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์ หรือนายจ้าง สำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัยโดยจำนองอาคารที่ซื้อหรือสร้างเป็นประกันการกู้ยืมนั้นได้ ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10,000 บาท โดยประกาศใช้ในวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2542 และให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังสำหรับเงินได้ ตั้งแต่วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2542 เป็นต้นไป เพื่อให้ผู้มีเงินได้ยังคงได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีไม่ต้องนำมาคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้

4. มาตรการยกเว้นเงินได้โดยกำหนดให้ผู้มีเงินได้หักลดหย่อนสำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่ได้จ่ายเป็นดอกเบี้ยเงินกู้ยืม สำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัยโดยจำนองอาคาร ที่ซื้อหรือสร้างเป็นประกันการกู้ยืมนั้น ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 50,000 บาท โดยประกาศใช้ในวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2543 และให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังสำหรับเงินได้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2543 เป็นต้นไป เพื่อให้ผู้มีเงินได้ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีมากขึ้นและ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในปัจจุบัน รวมทั้งเพื่อกระตุ้นให้ระบบเศรษฐกิจภายในประเทศมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

5. มาตรการยกเว้นเงินได้พึงประเมินสำหรับเงินได้เท่าที่ครูใหญ่หรือครูโรงเรียนเอกชนจ่ายเป็นเงินสมทบเข้ากองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนเฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 300,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้น โดยประกาศใช้ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 และให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังสำหรับเงินได้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2543 เป็นต้นไป เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีของครูใหญ่หรือครูโรงเรียนเอกชน และส่งเสริมให้มีการออมเพิ่มขึ้น

6. มาตรการยกเว้นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(1) (2) (6) (7) และ (8) แห่งประมวลรัษฎากร และค่าแห่งลิขสิทธิ์ที่มีได้รับโอนมาโดยทางมรดก เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้ ทั้งนี้ จะต้องมิมีจำนวนไม่เกิน 300,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้น โดยประกาศใช้ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2544 และให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังสำหรับเงินได้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2544 เป็นต้นไป เพื่อเป็นการส่งเสริมการออมระยะยาวเพื่อการเลี้ยงชีพของลูกจ้าง ข้าราชการ และผู้มีเงินได้โดยทั่วไป และเพื่อเป็นการ ส่งเสริมการลงทุนในสถาบันในตลาดทุนของไทยเพิ่มมากขึ้น

7. มาตรการยกเว้นเงินได้ที่เป็นเงินเทียบเท่าเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 99.00 ของหุ้นทั้งหมด ไม่ต้องนำเงินได้ในส่วนนี้มารวมคำนวณภาษีเงินได้ เฉพาะกรณีผู้มีเงินได้ดังกล่าวไม่ขอรับภาษีที่ถูกต้องในวันขึ้นคืนหรือไม่ขอเครดิตเงินภาษีที่ถูกต้องในวันนั้น และลดอัตราภาษีหัก ณ ที่จ่าย จากอัตราร้อยละ 15.00 เป็นร้อยละ 10.00 โดยมาตรการนี้ประกาศใช้เมื่อ 28 เมษายน พ.ศ.2544 และมีผลบังคับใช้สำหรับเงินได้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2542 เป็นต้นไป เนื่องจากเมื่อผู้ลงทุนได้รับเงินปันผลจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน ต้องเสียภาษีหัก ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 15.00 ของเงินได้ดังกล่าว ดังนั้นจึงออกมาตรการนี้เพื่อเป็นการลดภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้ และเป็นการส่งเสริมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ไทยให้มีการแพร่หลายมากขึ้น

8. มาตรการยกเว้นเงินได้พึงประเมินในกรณีจ่ายเป็นค่าซื้ออาคาร อาคารพร้อมที่ดิน ห้องชุดในอาคารชุดหรือที่ดินพร้อมที่ว่างก่อสร้างอาคารในที่ดิน ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ โดยประกาศใช้ในวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2544 เพื่อกระตุ้นให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศฟื้นตัวจากภาวะตกต่ำโดยนำมาตรการด้านภาษีมาใช้เป็นมาตรการหนึ่งสำหรับจูงใจให้ประชาชนเข้ามาซื้อหรือลงทุนในอสังหาริมทรัพย์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อผลักดันให้ประชาชนนำเงินออมที่มีอยู่มาจ่ายเป็นค่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ อันจะทำให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในภาวะซบเซาสามารถมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น อันจะเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้ซึ่งซื้อหรือลงทุนในอสังหาริมทรัพย์

9. มาตรการการยกเว้นเงินได้สำหรับการหักลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่ได้จ่ายเป็นดอกเบี้ยเงินกู้ยืมให้แก่กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ สำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัย ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 50,000 บาท โดยประกาศใช้ในวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2545 และให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังสำหรับเงินได้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป เพื่อให้สมาชิกกองทุนซึ่งเป็นผู้มีเงินได้ดังกล่าวได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้

10. มาตรการยกเว้นเงินได้สำหรับดอกเบี้ยและรางวัลสลากออมทรัพย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แต่ไม่รวมถึงดอกเบี้ยซึ่งผู้รับมิใช่ผู้ทรงคนแรกโดยประกาศใช้ในวันที่ 27 กันยายน พ.ศ.2545 และให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังสำหรับเงินได้ ตั้งแต่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป

11. มาตรการยกเว้นเงินได้สำหรับเงินที่ได้จ่ายเป็นเบี้ยประกันภัยในปักษ์ สำหรับการประกันชีวิตของผู้มีเงินได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงเฉพาะส่วนที่เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 40,000 บาท เฉพาะในกรณีที่กรมธรรม์ประกันชีวิตมีกำหนดเวลาตั้งแต่สิบปีขึ้นไป และการประกันชีวิตนั้นได้เอาประกันไว้กับผู้รับประกันภัยที่ประกอบกิจการประกันชีวิตในราชอาณาจักร โดยประกาศใช้ในวันที่ 27 กันยายน พ.ศ.2545 และให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังสำหรับเงินได้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป เพื่อให้ผู้มีเงินได้ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีมากขึ้น และเพื่อส่งเสริมให้ธุรกิจประกันชีวิตขยายตัวเพิ่มขึ้น

12. มาตรการยกเว้นเงินได้สุทธิสำหรับผู้มีเงินได้สุทธิหลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนเฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 80,000 บาทแรก ไม่ต้องนำมารวมคำนวณภาษี โดยมาตรการนี้ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2545 มีผลบังคับใช้สำหรับเงินได้ในปี พ.ศ.2546 เป็นต้นไป ซึ่งจะส่งผลให้ผู้มีเงินได้ชำระภาษีลดลงคนละ 1,500 บาทต่อปี เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ

13. มาตรการยกเว้นเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้สำหรับกรณีการทำสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ซึ่งผู้มีเงินได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัยอันเป็นแหล่งสำคัญ โดยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์นั้น โดยประกาศใช้ในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2546 และให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังสำหรับเงินได้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ขยายตัวเพิ่มขึ้น และบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นที่อยู่อาศัย

14. มาตรการยกเว้นเงินได้พึงประเมินกรณีที่ผู้รับบำนาญมีสิทธิขอรับบำเหน็จดำรงชีพได้ในระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ โดยเงินบำเหน็จดำรงชีพที่ได้รับจะนำไปหักออกจากบำเหน็จตกทอดเมื่อผู้รับบำนาญถึงแก่ความตาย และเนื่องจากบำเหน็จตกทอดเป็นเงินได้ที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ โดยประกาศใช้ในวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2547 และให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังสำหรับเงินได้ ตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 เป็นต้นไป เพื่อให้ผู้ได้รับบำเหน็จดำรงชีพได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีเช่นเดียวกับผู้ได้รับบำเหน็จตกทอด

15. มาตรการยกเว้นเงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาวตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และเงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับเนื่องจากการขายหน่วยลงทุนคืนให้แก่กองทุนดังกล่าวเป็นเงินได้พึงประเมินที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องนำมาคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ โดยประกาศใช้ในวันที่ 3 กันยายน พ.ศ.2547 และให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังสำหรับเงินได้ ตั้งแต่วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป เพื่อส่งเสริมการลงทุนผ่านกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ และการลงทุนระยะยาวผ่านกองทุนรวมหุ้นระยะยาว ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

16. มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้พึงประเมินที่เป็นดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักรประเภทเงินฝากประจำที่มีระยะเวลาการฝากตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ซึ่งเมื่อรวมกับดอกเบี้ยเงินฝากประจำทุกประเภทรวมกันแล้วต้องมีจำนวนทั้งสิ้นไม่เกินสามหมื่นบาท ตลอดปีภาษีนั้น และผู้มีเงินได้ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากประเภทประจำเมื่อมีอายุไม่ต่ำกว่าห้าสิบห้าปีบริบูรณ์ โดยประกาศใช้ในวันที่ 26 มกราคม พ.ศ.2548 และให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังสำหรับเงินได้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2548 เป็นต้นไป เพื่อบรรเทาภาระภาษีให้แก่บุคคลดังกล่าว

17. มาตรการการหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ให้หักลดหย่อนได้คนละ 30,000 บาท โดยประกาศใช้ในวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2548 และให้มีผลบังคับใช้ย้อนหลังสำหรับเงินได้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป

18. มาตรการยกเว้นเงินได้สุทธิ สำหรับผู้มีเงินได้สุทธิหลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรก ไม่ต้องนำมารวมคำนวณภาษี โดยมาตรการนี้ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ.2548 มีผลบังคับใช้สำหรับเงินได้ในปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป เพื่อบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้และสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาประกอบด้วยงานวิจัยภายในประเทศและงานวิจัยจากต่างประเทศ

2.1 งานวิจัยภายในประเทศ

กาญจณี กังวานพรศิริ (2530) ได้ทำการศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคภาคเอกชนในเชิงเศรษฐกิจ ในช่วงปี 2513 - 2527 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคภาคเอกชนไทย ว่ามีความสอดคล้องกับทฤษฎีใดใน 4 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการบริโภคแบบเคนส์ ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ เปรียบเทียบ ทฤษฎีการบริโภคแบบมีตัวล่า และทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร และเพื่อหาค่า MPC ที่ unbiased และ efficient และเนื่องจากข้อมูลรายได้สุทธิที่แท้จริงของครัวเรือนยังไม่มีการจัดทำ จึงได้แปลงรายได้สุทธิตัวเงินให้เป็นตัวแปรที่แท้จริง โดยใช้ตัวปรับราคา (price deflator) ดังต่อไปนี้มาหาร คือ 1) Gross Domestic Product deflator (GDP deflator) 2) Private Consumption Expenditure deflator (PCE deflator) และ 3) Consumer Price Index (CPI) นอกจากนั้นยังได้ทำการทดสอบทฤษฎีในรูปรายได้ต่อหัว (per capita income) เพื่อขจัดปัญหาเรื่องผลกระทบของการขยายตัวของประชากรต่อรายได้และการบริโภค โดยเอาตัวแปรทั้งสองที่อยู่ในรูปมูลค่า ณ ราคาคงที่ (constant value) หารด้วยจำนวนประชากรต่อปี การวิเคราะห์ที่ใช้การประมาณค่าแบบ OLS และเปรียบเทียบค่าที่ได้กับผลการศึกษาที่ผู้อื่น ได้วิจัยไว้

ผลการศึกษาพบว่า สมการการบริโภคแบบเคนส์ ตัวแปรรายได้สามารถอธิบายความถูกต้องของการบริโภคได้ดี แต่จะพบปัญหาตัวคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเอง (autocorrelation) ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยการปรับข้อมูลรายได้เป็นรายได้ที่แท้จริง และค่า MPC ถูกต้องตามทฤษฎี สมการการบริโภคแบบรายได้เปรียบเทียบ โดยพบว่า ตัวแปรรายได้สูงสุดในอดีตไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเกิดปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน (multicollinearity) สำหรับตัวแปรรายได้ถ้าเป็นตัวแปรรายได้ที่แท้จริงก็ไม่เกิดปัญหา ตัวคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเอง ส่วนค่าแนวโน้มในการบริโภคส่วนเพิ่มหรือ MPC ระยะสั้นต่ำกว่า MPC ระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี และค่า R^2 ต่ำกว่าในกรณีสมการแบบเคนส์ กรณีสมการการบริโภคแบบมีตัวล่าของการบริโภค พบว่า ค่า MPC ระยะสั้นและตัวแปรล่าของการบริโภคในรูปที่แท้จริง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเกิดปัญหาตัวแปรอิสระสัมพันธ์กัน สำหรับสมการการบริโภคแบบรายได้ถาวร พบว่า ตัวแปรรายได้ที่แท้จริงจะมีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรล่าของการบริโภคที่ใช้เป็นตัวเลขที่แท้จริง ไม่มีนัยสำคัญทาง

สถิติและเกิดปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน จึงสรุปได้ว่าทุกทฤษฎีสามารถอธิบายการบริโภคภาคเอกชนได้ดีพอสมควร ถ้าไม่คำนึงถึงปัญหาทางสถิติ และตัวแปรที่สำคัญคือรายได้สามารถอธิบายได้ดีเมื่ออยู่ในรูปรายได้ที่แท้จริง

นัตดา อิงคพร (2543) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของนโยบายภาษีและการค้าต่อพฤติกรรมการออมของไทย ในช่วงปี พ.ศ.2521 – 2542 โดยใช้ทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ และดูผลกระทบของนโยบายภาษีและการค้าทางด้านอุปทานมวลรวม โดยใช้วิธีประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุดและใช้เทคนิค cointegration และ Error Correction Model (ECM) จากการศึกษาพบว่าการออมของภาคเอกชน (S) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้ที่แท้จริง (Y) และอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก (r) ในขณะที่มีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีทางตรง (Dtx) ดัชนีราคาผู้บริโภค (P) อัตราการส่งออก (eP) และอัตราการค่า (TOT) ในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งปรากฏในแบบจำลอง ดังนี้

$$\begin{aligned} \ln S = & -8.8774 + 4.9840 \ln y + 0.2564 \ln r - 1.3833 \ln Dtx - 4.2017 \ln P \\ & (-1.4053) \quad (3.4658) \quad (1.8744) \quad (-2.5433) \quad (-3.7823) \\ & - 0.4232 \ln eP - 2.3597 \ln TOT \\ & (-1.2158) \quad (-2.5595) \\ R^2 = & 0.9864 \quad F - \text{statistic} = 160.5098 \quad D.W. = 1.5201 \end{aligned}$$

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยต่าง ๆ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนการออมต่อหัวได้ร้อยละ 98.64 ปัจจัยที่มีผลในทางบวกต่อการออมที่แท้จริงของภาคเอกชนมากที่สุดคือรายได้ที่แท้จริง รองลงมาคือ อัตราดอกเบี้ย สำหรับปัจจัยที่มีผลในทิศทางตรงกันข้ามมากที่สุดคือ ดัชนีราคาผู้บริโภค รองลงมาคือ อัตราการค้า อัตราภาษีทางตรง และอัตราการส่งออกตามลำดับ

สำหรับการทดสอบโดยใช้เทคนิคการหาความสัมพันธ์ระยะยาว และหาสมการระยะสั้น ด้วยเทคนิค Error Correction Model (ECM) พบว่าสมการในระยะยาวจะเป็นสมการเดียวกับการประมาณค่าแบบกำลังสองน้อยที่สุดและได้สมการระยะสั้น ดังนี้

$$S_t = 8.4711 + 3.838Y_t - 0.5316Dtx_t - 7.364P_t - 0.2176r_t - 2.8642TOT$$

$$(1.5445) \quad (3.9662) \quad (-1.2512) \quad (-7.2029) \quad (-1.6502) \quad (-4.5171)$$

$$+ 0.2012eP_t - 0.0628S P_{t-2} - 0.4144V_{t-1}$$

$$(-0.7916) \quad (-0.3227) \quad (-1.5609)$$

$$R^2 = 0.9944 \quad F - \text{statistic} = 246.36 \quad D.W. = 2.1642$$

จึงสรุปได้ว่า ผลของนโยบายภาษีทางตรงในระยะยาว จะส่งผลกระทบต่อการออมของภาคเอกชนมากกว่าในระยะสั้น

วรรณา พุทธรังษณ์นนท์ (2535) ได้ศึกษาถึงผลการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินต่อการบริโภคภาคเอกชนในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2516 – 2530 เป็นรายไตรมาส โดยเปรียบเทียบระหว่าง ผลการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินในความหมายแคบ(M1) กับปริมาณเงินในความหมายกว้าง (M2) เพื่อดูว่ามีผลต่อการบริโภคภาคเอกชนแตกต่างกันอย่างไร และดูว่าผลที่ได้นั้นเกิดขึ้นในทันที (เวลา t) หรือมีความล่าช้า(เวลา t-1,t-2) เข้ามาด้วย โดยใช้การประมวลผลแบบการถดถอยเชิงซ้อน โดยในแบบจำลองกำหนดให้การบริโภค (C) ขึ้นอยู่กับ อุปสงค์มวลรวมหักด้วยการบริโภค (A) ราคาสินค้า (P) และ ปริมาณเงิน M1,M2 โดย $A = I + G + (X - M)$

จากผลการวิเคราะห์ทำให้ผู้วิจัยต้องตัดตัวแปร A ออกจากแบบจำลอง เนื่องจากทดสอบแล้วไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินตามความหมายแคบ จะส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงการบริโภคในทันที และในทิศทางเดียวกัน และค่อย ๆ ลดลงในเวลา t-1 และ t-2 ตามลำดับ สำหรับการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินตามความหมายกว้าง จะส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลา t-2 มากกว่า ในช่วงเวลา t และ t-1 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ดังแบบจำลองที่แสดงต่อไปนี้

- การเปลี่ยนแปลงการบริโภค ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน M1

$$C = -29365.3610 + 354.0875P + 0.3552M1 + 0.3488M1_{t-1} + 0.1112M1_{t-2}$$

$$(-6.4152) \quad (6.8529) \quad (2.9554) \quad (1.9496) \quad (0.7504)$$

$$R^2 = 0.9909 \quad F - \text{statistic} = 1183.377 \quad D.W. = 1.4117$$

- การเปลี่ยนแปลงการบริโภค ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน M2

$$C = 11866.3010 + 354.9222P - 0.0130M2 - 0.1227M2_{t-1} - 0.0027M2_{t-2}$$

$$(-8.2251) \quad (4.6971) \quad (-2.0108) \quad (-1.0990) \quad (-3.5102)$$

$$R^2 = 0.2672 \quad F\text{-statistic} = 53.9395 \quad D.W. = 1.3595$$

2.2 งานวิจัยจากต่างประเทศ

Watanabe (2542) ได้ทำการศึกษาถึงนโยบายภาษีและการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของประเทศญี่ปุ่น โดยใช้ข้อมูลเหตุการณ์การออกกฎหมายเกี่ยวกับภาษี ตั้งแต่ปี ค.ศ.1975 - 1998 จำนวน 43 เหตุการณ์ ในการศึกษาที่ผู้วิจัยจะศึกษาถึงผลของการเปลี่ยนแปลงนโยบายภาษีแบบถาวรและชั่วคราว รวมทั้งดูผลเมื่อมีการประกาศใช้นโยบาย หรือมีผลบังคับใช้ได้ โดยแบ่งพฤติกรรมผู้บริโภคเป็น 4 ประเภทคือ

1. Current Income Consumers ผู้บริโภคจะไม่แบ่งแยกระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายแบบชั่วคราว หรือการเปลี่ยนแปลงนโยบายถาวร และผู้บริโภคประเภทนี้จะไม่ปรับตัวเมื่อมีการประกาศนโยบายออกมา แต่จะมีการปรับตัวเมื่อมีการนำนโยบายมาใช้

2. Permanent Income Consumers ผู้บริโภคจะแบ่งแยกระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายชั่วคราวหรือถาวร จะปรับแบบแผนการใช้จ่ายตาม persistence of shock และจะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงภาษีในเวลาที่มีการประกาศใช้เท่านั้น

3. Near - rational Consumers ผู้บริโภคกลุ่มนี้จะแบ่งแยกระหว่างการเปลี่ยนแปลงภาษีแบบชั่วคราวและถาวร และตอบสนองต่อนโยบายภาษีในเวลาที่มีผลบังคับใช้ แต่จะไม่ตอบสนองในเวลาที่ยังไม่ประกาศใช้

4 Ricardian Consumers เป็นกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายภาษีเลย

ผลจากการศึกษาพบว่า มากกว่า 3 ใน 4 ของผู้บริโภค จะแบ่งแยกระหว่างนโยบายภาษีที่เปลี่ยนแปลงอย่างถาวรหรือเปลี่ยนแปลงชั่วคราว และยังพบว่ามากกว่าร้อยละ 80 ของผู้บริโภคญี่ปุ่นจะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงภาษีในช่วงเวลาที่นำมาใช้ ไม่ใช่ในเวลาที่มีการประกาศใช้

Hori และ Shimizutani (2002) ได้ศึกษาเรื่อง “Consumer Response to the 1994 Tax cut : Evaluating the First Tax Cut in the 1990s” เกี่ยวกับปฏิกิริยาของผู้บริโภคต่อการลดภาษีปี ค.ศ. 1994 ซึ่งเป็นการลดภาษีครั้งแรกของรัฐบาลญี่ปุ่นในทศวรรษ 1990 การใช้นโยบายภาษีในปี ค.ศ. 1994 นี้ เกิดขึ้นเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่อ่อนแอ หลังการยุบตัวของลูกโป่งเศรษฐกิจ (Bubble Economy) และคาดว่าจะทำให้อัตราภาษีการบริโภค (consumption tax rate) เพิ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1997 การศึกษาใช้ข้อมูลจาก Family Income and Expenditure Survey (FIES) ของครัวเรือนในรอบ 6 เดือน โดยแบ่งเป็น 2 ช่วงข้อมูล คือ เดือนมีนาคมถึงเดือนสิงหาคม และ เดือนเมษายนถึงเดือนกันยายน การศึกษานี้ให้ความสำคัญต่อการตอบสนองของแรงงานในครัวเรือนที่หักภาษี ณ ที่จ่ายของ Nation Income Tax ในแต่ละเดือน และการชำระภาษี Local Inhabitant Tax มีสมมุติฐานเบื้องต้นคือ ถ้าผู้บริโภคมีพฤติกรรมตามสมมุติฐานรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis) การลดภาษีแบบชั่วคราวจะไม่มีผลต่อรายได้ปัจจุบัน แต่ถ้าผู้บริโภคเป็นผู้บริโภคที่มีความอ่อนไหวเป็นอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ในปัจจุบัน ผู้บริโภคจะสนองต่อการลดภาษีแบบชั่วคราวในเบื้องต้น โดยแบ่งการบริโภคออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. การบริโภคสินค้าคงทน (durables)
2. การบริโภคสินค้ากึ่งคงทน (semi – durables)
3. การบริโภคสินค้าไม่คงทน (non – durables)
4. การใช้บริการ (services)

การประมาณค่าตาม Linear Euler Equation โดยกำหนดให้การบริโภคขึ้นอยู่กับโบนัสที่ครัวเรือนได้รับ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับรายได้ที่ครัวเรือนได้รับในแต่ละเดือน และรายได้อื่น ๆ ในแต่ละเดือนที่ปรับให้เหมาะสมกับการลดภาษี และกำหนดให้ผลของการลดภาษีมียาค่าเป็นจำนวนภาษีที่ลดลงต่อรายได้ในแต่ละเดือน สำหรับเดือนที่มีการใช้นโยบายลดภาษี และมีค่าเป็น 0 สำหรับเดือนที่ไม่มีการลดภาษี

ผลจากการศึกษาสรุปได้ว่า นโยบายการลดภาษีในปี ค.ศ. 1994 ซึ่งเป็นการใช้นโยบายภายใต้สภาพเศรษฐกิจที่อ่อนแอ (weak economic) กระตุ้นให้เกิดการบริโภคเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการบริโภคสินค้ากึ่งคงทนและการใช้บริการ ค่าแนวโน้มในการบริโภคส่วนเพิ่มหรือ MPC เพิ่มขึ้นจาก 0.1 เป็น 0.2 หลังจากมีการนำนโยบายภาษีมาใช้ แต่ผลกระทบอื่นทางด้านบวกเข้ามาอย่างฉับพลันในเดือนถัดมา นั่นคือ ผู้บริโภคจะตอบสนองต่อการลดภาษีแบบชั่วคราว แต่ผลกระทบนั้นเล็กน้อยและไม่คงทน

Branson and Klevarick (1969) ได้ทำการศึกษาข้อมูลการบริโภคของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าในบางช่วงเวลาผู้บริโภคมีภาพลวงตาทางการเงินในพฤติกรรมการบริโภค ซึ่งหมายความว่า ระดับราคาก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการบริโภคด้วย

Wachtel (1980) ได้มีการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับอัตราเงินเฟ้อ (inflation rate) พบว่าในภาวะที่เกิดอัตราเงินเฟ้อจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความไม่มั่นใจในการออมมากขึ้นและจะลดการบริโภคลง อย่างไรก็ตามถ้าหากผู้บริโภคคาดว่าในอนาคตอัตราเงินเฟ้อจะเพิ่มขึ้นซึ่งทำให้สินค้าราคาต่างๆแพงขึ้น ผู้บริโภคอาจตัดสินใจซื้อสินค้าเหล่านั้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะสินค้าคงทนซึ่งจะมีผลทำให้ระดับการบริโภคเพิ่มขึ้นก็ได้

2.3 สรุปวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาปัจจัยและผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการบริโภคภาคเอกชนในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ.2540 - 2548 ผู้ศึกษาได้รวบรวมทฤษฎีและตลอดจนผลการวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคภาคเอกชนตามที่กล่าวมานั้น เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคภาคเอกชนประกอบด้วย รายได้ที่แท้จริง สภาพเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ พฤติกรรมการออมของบุคคล สินทรัพย์สภาพคล่อง การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงิน และการเปลี่ยนแปลงนโยบายภาษีอากรมีผลกระทบต่อการบริโภคภาคเอกชน

สำหรับการค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ได้ใช้ตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการบริโภคภาคเอกชน คือ รายได้ที่แท้จริง ปริมาณเงินตามความหมายแคบ อัตราเงินเฟ้อและการใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นผลจากงานวิจัยต่างๆ ดังนี้

งานวิจัยของกาญจณี กังวานพรศิริ (2530) ที่ได้ทำการศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคในเชิงเศรษฐกิจ ภูมิภาคประเทศไทย เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคของภาคเอกชนไทยโดยมีการประมาณการสมการการบริโภคเพื่อหาค่าความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย หรือ MPC และศึกษาว่าพฤติกรรมการบริโภคของภาคเอกชนไทยสอดคล้องกับทฤษฎีต่างๆ มากน้อยเพียงใด คือ ทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้เปรียบเทียบ ทฤษฎีการบริโภคแบบมีตัวแปรค่าของการบริโภค และทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา ช่วงของปี พ.ศ. 2513 - 2527 ผลการศึกษาพบว่า ทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้เปรียบเทียบ ทฤษฎีการบริโภคแบบมีตัวแปรค่าของการบริโภค และทฤษฎี

การบริโภคแบบรายได้อาว สามารถอธิบายพฤติกรรมกรรมการบริโภคของภาคเอกชนของประเทศไทย ได้ดี

วรรณ พุทธวงษ์นันท์ (2535) ได้ศึกษาถึงผลการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินต่อการบริโภคภาคเอกชนในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2516 – 2530 เป็นรายไตรมาส โดยเปรียบเทียบระหว่างผลการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินในความหมายแคบ(M1) กับปริมาณเงินในความหมายกว้าง(M2) เพื่อดูว่ามีผลต่อการบริโภคภาคเอกชนแตกต่างกันอย่างไร โดยใช้การประมวลผลแบบการถดถอยเชิงซ้อน ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินตามความหมายแคบ จะส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงการบริโภคในทันที และในทิศทางเดียวกัน และค่อย ๆ ลดลงในเวลา $t-1$ และ $t-2$ ตามลำดับ สำหรับการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินตามความหมายกว้าง จะส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลา $t-2$ มากกว่า ในช่วงเวลา t และ $t-1$ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

งานวิจัยของ Branson and Klevarick (1969) ที่ได้ทำการศึกษาข้อมูลการบริโภคของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าในบางช่วงเวลาผู้บริโภคมีภาพดวงตาทางการเงินในพฤติกรรมการบริโภค หมายความว่า ระดับราคาอาจมีผลต่อการบริโภคด้วย ประกอบกับงานวิจัยของ Wachtel (1980) ที่ได้มีการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับอัตราเงินเฟ้อพบว่าในภาวะที่เกิดอัตราเงินเฟ้อจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความไม่มั่นใจในการออมมากขึ้นและจะลดการบริโภคลง

Watanabe (2542) ศึกษาถึงนโยบายภาษีและการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของประเทศญี่ปุ่น โดยใช้ข้อมูลเหตุการณ์การออกกฎหมายเกี่ยวกับภาษี ตั้งแต่ปี ค.ศ.1975 - 1998 ผลจากการศึกษาพบว่า มากกว่า 3 ใน 4 ของผู้บริโภค จะแบ่งแยกระหว่างนโยบายภาษีที่เปลี่ยนแปลงอย่างถาวรหรือเปลี่ยนแปลงชั่วคราว และยังพบว่ามากกว่าร้อยละ 80 ของผู้บริโภคญี่ปุ่นจะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงภาษีในช่วงเวลาที่นำมาใช้ ไม่ใช่ในเวลาที่มีการประกาศใช้

Hori และ Shimizutani (2002) ได้ศึกษาเรื่อง “Consumer Response to the 1994 Tax cut : Evaluating the First Tax Cut in the 1990s” เกี่ยวกับปฏิกิริยาของผู้บริโภคต่อการลดภาษีปี ค.ศ. 1994 ซึ่งเป็นการลดภาษีครั้งแรกของรัฐบาลญี่ปุ่นในทศวรรษ 1990 ผลจากการศึกษาสรุปได้ว่า นโยบายการลดภาษีในปี ค.ศ.1994 ซึ่งเป็นการใช้นโยบายภายใต้สภาพเศรษฐกิจที่อ่อนแอ กระตุ้นให้เกิดการบริโภคเพิ่มขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาปัจจัยและผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลต่อการบริโภคของภาคเอกชนในประเทศไทยในช่วง ปี พ.ศ.2540 – 2548 ได้มีวิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การประมาณค่าสมการการบริโภคภาคเอกชน ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ข้อมูลรายได้หลังหักภาษี ปริมาณเงินตามความหมายแคบ และอัตราเงินเฟ้อ ในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ.2540 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ.2548 ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีลักษณะเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา (timeseries data) โดยกำหนดตัวแปรอิสระ ตามแนวคิดของ Keynes และ Tobin และนำปัจจัยที่เป็นผลจากมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเข้าไปในสมการ เพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\ln C = \alpha_0 + \alpha_1 \ln Y_d + \alpha_2 \ln M_1 + \alpha_3 P + \alpha_4 d_1$$

- โดยที่ C = การบริโภคภาคเอกชน (หน่วย : พันล้านบาท)
Y_d = รายได้หลังหักภาษี (หน่วย : พันล้านบาท)
M₁ = สินทรัพย์สภาพคล่อง ประกอบด้วยเงินสดในมือประชาชน
เงินฝากเพื่อเรียกหรือปริมาณเงิน M₁ (หน่วย : พันล้านบาท)
P = อัตราเงินเฟ้อ (หน่วย : ร้อยละ)
d₁ = การใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
d₁ = 1 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการใช้นโยบายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
d₁ = 0 เมื่อไม่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้นโยบายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

โดยมีรายละเอียดตัวแปรแต่ละตัว ดังนี้

ตัวแปร C หมายถึง การบริโภคภาคเอกชน (private consumption expenditure) เป็นรายจ่ายของครัวเรือนหรือประชาชนในการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ ในช่วงเวลาหนึ่งๆ ซึ่งรวมถึงรายจ่ายซื้อสินค้าที่บริโภคหมดไป ตลอดจนรายจ่ายค่าซื้อบริการต่างๆ

ตัวแปร Y_d หมายถึง รายได้หลังหักภาษี หรือรายได้สุทธิส่วนบุคคล ซึ่งพันธาระภาษีที่บุคคลสามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้จริง มาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยใช้ปี พ.ศ.2531 เป็นปีฐานหักด้วยภาษีที่รัฐจัดเก็บ

ตัวแปร M_1 หมายถึง สินทรัพย์สภาพคล่อง ในการศึกษาครั้งนี้คือปริมาณเงินตามความหมายแคบ หรือปริมาณของทรัพย์สินทางการเงินที่ใช้ในการแลกเปลี่ยน คือ ธนบัตร เหรียญ ในมือประชาชน (ไม่รวมธนาคารพาณิชย์) และเงินฝากรายวัน (เงินฝากเพื่อเรียก) ของภาคเอกชน (ไม่รวมเงินที่อยู่ในมือของธนาคารกลางและกระทรวงการคลัง) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากธนาคารแห่งประเทศไทย และได้ปรับข้อมูลให้เป็นปีฐาน (ปี พ.ศ.2531) แล้วโดยกำหนดให้

	M^*	=	M_1/P^*
โดยที่	M^*	=	ปริมาณเงินตามความหมายแคบปีฐาน
	M_1	=	ปริมาณเงินตามความหมายแคบปีปัจจุบัน
	P^*	=	ดัชนีราคาผู้บริโภค หรือ CPI ณ ราคาปีฐาน
	P^*	=	$\frac{CPI \text{ ณ ราคาปีปัจจุบัน} * 100}{CPI \text{ ณ ราคาปีฐาน}}$
	CPI	=	ดัชนีราคาผู้บริโภค

ดังนั้นค่า P^* ที่ได้จึงเป็นค่า CPI ที่ได้ปรับเป็นปีฐานแล้ว

ตัวแปร P หมายถึง อัตราเงินเฟ้อ อ้างอิงข้อมูลโดยใช้ดัชนีราคาผู้บริโภค ซึ่งได้ปรับเป็นปีฐาน (ปี พ.ศ.2531) แล้ว

ตัวแปร d1 หมายถึง การใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีการเปลี่ยนแปลงการใช้นโยบายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในช่วงปี พ.ศ.2540 ถึงปี พ.ศ.2548 ดังนี้

1. มาตรการยกเว้นเงินได้สำหรับสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการที่จ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญ
2. มาตรการยกเว้นเงินได้สุทธิ สำหรับผู้มีเงินได้สุทธิหลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน
3. มาตรการยกเว้นเงินได้โดยกำหนดให้ผู้มีเงินได้หักลดหย่อนสำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่จ่ายให้แก่ธนาคาร หรือสถาบันการเงินอื่น บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์ หรือนายจ้าง สำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัยโดยจ้างอาคารที่ซื้อหรือสร้างเป็นประกันการกู้ยืมนั้น
4. มาตรการยกเว้นเงินได้โดยกำหนดให้ผู้มีเงินได้หักลดหย่อนสำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่ได้จ่ายเป็นดอกเบี้ยเงินกู้ยืม สำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัย
5. มาตรการยกเว้นเงินได้พึงประเมินสำหรับเงินได้เท่าที่ครูใหญ่หรือครูโรงเรียนเอกชนจ่ายเป็นเงินสมทบเข้ากองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน
6. มาตรการยกเว้นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(1) (2) (6) (7) และ (8) แห่งประมวลรัษฎากร และค่าแห่งลิขสิทธิ์ที่มีได้รับ โอนมา โดยทางมรดก เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
7. มาตรการยกเว้นเงินได้ที่เงินเทียบเท่าเงินปันผลที่ได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 99 ของหุ้นทั้งหมด
8. มาตรการยกเว้นเงินได้พึงประเมินในกรณีจ่ายเป็นค่าซื้ออาคาร อาคารพร้อมที่ดิน ห้องชุดในอาคารชุดหรือที่ดินพร้อมที่จ้างก่อสร้างอาคารในที่ดิน
9. มาตรการยกเว้นเงินได้สำหรับการหักลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่ได้จ่ายเป็นดอกเบี้ยเงินกู้ยืมให้แก่กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
10. มาตรการยกเว้นเงินได้สำหรับดอกเบี้ยและรางวัลสลากออมทรัพย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
11. มาตรการยกเว้นเงินได้สำหรับเงินที่ได้จ่ายเป็นเบี้ยประกันภัยในปกาภิ สำหรับการประกันชีวิตของผู้มีเงินได้

12. มาตรการยกเว้นเงินได้สุทธิ สำหรับผู้มีเงินได้สุทธิหลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 80,000 บาทแรก

13. มาตรการยกเว้นเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ สำหรับกรณีการทำสัญญาซื้อขาย อสังหาริมทรัพย์ซึ่งผู้มีเงินได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัยอันเป็นแหล่งสำคัญ โดยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือ สิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์

14. มาตรการยกเว้นเงินได้พึงประเมินกรณีที่ได้รับบำนาญมีสิทธิขอรับบำเหน็จดำรงชีพได้ ในระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่

15. มาตรการยกเว้นเงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาวตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และเงินหรือ ผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับเนื่องจากการขายหน่วยลงทุนคืนให้แก่กองทุนดังกล่าว

16. มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้พึงประเมินที่เป็นดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักรประเภทเงินฝากประจำที่มีระยะเวลาการฝากตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป

17. มาตรการการหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดา มารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้

18. มาตรการยกเว้นเงินได้สุทธิ สำหรับผู้มีเงินได้สุทธิหลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรก

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ รายไตรมาสตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2548 ประกอบด้วย

2.1 ข้อมูลทางเศรษฐกิจ ได้จัดเก็บจากแหล่งข้อมูลดังนี้

- 1) ปริมาณเงินในความหมายแคบ จากธนาคารแห่งประเทศไทย
- 2) มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาปีฐาน และการบริโภคภาคเอกชน ที่แท้จริง จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 3) ดัชนีราคาผู้บริโภค จากสำนักงานดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์
- 4) รายได้ภาษีอากร จากรายงานการคลังรายไตรมาส ศูนย์ข้อมูลและประมวลผล สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

2.2 ข้อมูลนโยบายภาษีและมาตรการภาษี เก็บรวบรวมจากเอกสารรายงานของกรมสรรพากร ประมวลรัษฎากร

3. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เป็นการอธิบายถึงนโยบายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี และฐานภาษี เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาถึงผลกระทบของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อพฤติกรรมการบริโภคภาคเอกชน

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ วิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคภาคเอกชนในประเทศไทย ในช่วงไตรมาสที่ 1 ของ ปี พ.ศ. 2540 ถึงไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ.2548 โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในรูปของสมการถดถอยเชิงซ้อน แล้วใช้ประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

2.1 นำตัวแปรที่คาดว่าจะจะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคภาคเอกชนเข้ามาในสมการ ประกอบด้วย รายได้ที่แท้จริง ปริมาณเงินตามความหมายแคบและอัตราเงินเฟ้อ โดยนำตัวแปรดังกล่าวมาเขียนให้อยู่ในรูปสมการ

$$\ln C = \alpha_0 + \alpha_1 \ln Yd + \alpha_2 \ln M_1 + \alpha_3 P$$

2.2 นำผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มเข้ามาในสมการ ดังนั้นปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคจึงประกอบด้วย รายได้ที่แท้จริง ปริมาณเงินตามความหมายแคบ อัตราเงินเฟ้อและมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยนำตัวแปรดังกล่าวมาเขียนให้อยู่ในรูปสมการ

$$\ln C = \alpha_0 + \alpha_1 \ln Yd + \alpha_2 \ln M_1 + \alpha_3 P + \alpha_4 d_1$$

2.3 นำตัวแปรที่ได้ในขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 มาวิเคราะห์ผลระหว่างปัจจัยที่เป็นตัวแปรอิสระกับปัจจัยที่เป็นตัวแปรตามที่มีผลต่อกัน ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อพิจารณาว่าตัวแปรอิสระตัวแปรใดที่มีผลการบริโภคภาคเอกชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาถึงปัจจัยและผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลต่อการบริโภคของภาคเอกชนในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.2540 – 2548 เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในรูปของสมการถดถอยเชิงซ้อน แบบ Log Linear ในการศึกษานี้จะศึกษาถึงรูปแบบการบริโภคของภาคเอกชน เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคของภาคเอกชน โดยกำหนดให้ตัวแปรตามคือการบริโภคของภาคเอกชนที่แท้จริง และตัวแปรอิสระคือ รายได้ที่แท้จริง สินทรัพย์สภาพคล่อง และอัตราเงินเฟ้อ ตามแนวความคิดของ Keynes และ Tobin หลังจากนั้นจึงนำตัวแปรซึ่งเป็นตัวแทนการใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเข้ามาในสมการเพื่อดูผลกระทบที่เกิดขึ้นแล้วใช้ประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ผลการประมาณค่าสมการเป็นดังนี้

1. สมการของปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคของภาคเอกชน

$$\ln C = 3.203213 + 0.335225 \ln Y_d + 0.383658 \ln M_1 - 0.002553 P$$
$$(3.381089)^* (2.253081)^* (4.199219)^{**} (-1.678848)^{**} \quad (4.1)$$

$$R\text{-squared } (R^2) = 0.954027$$

$$\text{Durbin - Watson stat} = 1.402386$$

$$\text{Adjusted R-squared } (R^2) = 0.949717$$

$$\text{S.E. of regression} = 0.02624$$

$$F - \text{statistic} = 221.3535$$

* แสดงนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

** แสดงนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากการศึกษาพบว่าค่าสัมประสิทธิ์แห่งการตัดสินใจ (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.95 แสดงว่าตัวแปรอิสระในสมการ คือ รายได้ที่แท้จริง (Y_d) สินทรัพย์สภาพคล่อง (M_1) และอัตราเงินเฟ้อ (P) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ การบริโภคของภาคเอกชนที่แท้จริงได้ร้อยละ 95 ค่า Durbin-Watson stat หรือ D.W.เท่ากับ 1.40 เป็นค่าที่อยู่ในช่วงที่ไม่สามารถตัดสินได้ว่ามีปัญหาตัวคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเอง (Autocorrelation) ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ค่า t-statistic ของตัวแปรอิสระ คือ รายได้หลังหักภาษี (Y_d) เท่ากับ 2.253 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สินทรัพย์สภาพคล่อง (M_1) เท่ากับ 4.199 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 อัตราเงินเฟ้อ (P) เท่ากับ -1.679 ซึ่งไม่มีระดับนัยสำคัญ จึงตัดตัวแปรอัตราเงินเฟ้อ (P) ออกจากสมการ แล้วทำการประมาณค่าสมการใหม่ ผลการประมาณค่าเป็นดังนี้

$$\ln C = 3.077244 + 0.429591 \ln Y_d + 0.285381 \ln M_1 \quad (4.2)$$

$$(3.172129)^* \quad (3.035897)^* \quad (3.960641)^{**}$$

$$R\text{-squared } (R^2) = 0.949978$$

$$\text{Durbin - Watson stat} = 1.267576$$

$$\text{Adjusted R-squared } (R^2) = 0.946946$$

$$\text{S.E. of regression} = 0.026953$$

$$F\text{-statistic} = 313.353$$

* แสดงนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

** แสดงนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ผลการประมาณค่าพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการตัดสินใจ (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.95 แสดงว่าตัวแปรอิสระในสมการ คือ ตัวแปรรายได้ที่แท้จริง (Y_d) สินทรัพย์สภาพคล่อง (M_1) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ การบริโภคของภาคเอกชน (C) ได้ร้อยละ 95 ค่า Durbin-Watson stat หรือ D.W.เท่ากับ 1.27 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ตัดสินไม่ได้ว่าเกิดปัญหาตัวคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเอง (Autocorrelation) ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตามสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ (Absolute Hypothesis) ตามแนวคิดของ Keynes การบริโภคขึ้นอยู่กับรายได้สมบูรณ์ของรายได้รวม ซึ่งในการศึกษานี้ตัวแปรรายได้ที่แท้จริง (Y_d) เป็นตัวแปรที่แสดงถึงรายได้ที่เอกชนสามารถนำมาใช้จ่ายได้ ตามสมการที่ 4.2 พบว่า ถ้ากำหนดให้ตัวแปรอื่นคงที่เมื่อรายได้ที่แท้จริง (Y_d) เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้การบริโภคของภาคเอกชน

เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.430 ในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่า t-statistic เท่ากับ 3.036 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และตามสมมุติฐานสินทรัพย์สภาพคล่องของ Tobin ที่ว่าการบริโภคคนนอกจากขึ้นอยู่กับรายได้สัมบูรณ์แล้ว ยังขึ้นอยู่กับปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง (M_1) ที่ผู้บริโภคถือครองอยู่ด้วย ซึ่งในการศึกษานี้ใช้ปริมาณเงินตามความหมายแคบ (M_1) เป็นตัวแปรที่แสดงถึงสินทรัพย์สภาพคล่อง ผลจากการศึกษาในสมการที่ 4.2 พบว่า เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่ แล้วให้สินทรัพย์สภาพคล่อง (M_1) เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 ทำให้การบริโภคของภาคเอกชนเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.285 ในทิศทางเดียวกัน โดยมีค่า t-statistic เท่ากับ 3.961 โดยแสดงนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

หลังจากนั้นจึงนำสมการการบริโภคภาคเอกชนที่ได้มาประมาณค่าสมการใหม่ โดยนำปัจจัยที่เป็นผลกระทบจากการใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2540 ถึงปี พ.ศ. 2548 เข้ามาในสมการแล้วทำการประมาณค่าใหม่ เพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ผลการประมาณค่าเป็นดังนี้

2. สมการผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลต่อการบริโภคของภาคเอกชน

$$\ln C = 3.063727 + 0.4090 \ln Y_d + 0.30487 \ln M_1 + 0.023441 d_1$$

$$(3.462247)** (3.163446)* (4.612147)** (2.767878)* \quad (4.3)$$

R-squared (R^2)	= 0.95964
Durbin – Watson stat	= 1.269246
Adjusted R-squared (R^2)	= 0.955857
S.E. of regression	= 0.024586
F – statistic	= 253.6232

* แสดงนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

** แสดงนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากการศึกษาพบว่าค่าสัมประสิทธิ์แห่งการตัดสินใจ (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.96 แสดงว่าตัวแปรอิสระในสมการ คือ รายได้ที่แท้จริง (Y_t) สินทรัพย์สภาพคล่อง (M_t) และการใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (d_t) สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ การบริโภคของภาคเอกชนที่แท้จริง ได้ร้อยละ 96 ค่า Durbin-Watson stat เท่ากับ 1.27 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในช่วงที่ตัดสินไม่ได้ว่ามีปัญหาตัวคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันเอง (Autocorrelation) ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 ค่า t-statistic ของตัวแปรอิสระ คือ รายได้หลังหักภาษี (Y_d) เท่ากับ 3.163 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สินทรัพย์สภาพคล่อง (M_t) เท่ากับ 4.612 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ส่วนตัวแปรการใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (d_t) เท่ากับ 2.768 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

สำหรับตัวแปรการใช้มาตรการภาษี (d_t) ซึ่งให้ตัวแปรหุ่น แทนค่าที่แท้จริง มีค่า t-statistic เท่ากับ 2.768 โดยมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการบริโภคของภาคเอกชน นั่นคือ หากรัฐบาลใช้มาตรการลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาคเอกชนจะบริโภคสินค้าอุปโภคบริโภคและใช้บริการมากขึ้น เนื่องจาก หากรัฐบาลใช้มาตรการภาษีโดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีอากรซึ่งทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาน้อยลง ผู้บริโภคจะมีความรู้สึกว่ารายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริงมากขึ้น เพราะภาษีอากรเป็นส่วนลดของรายได้ ตามสมมุติฐานรายได้สมบูรณ์ของ Keynes

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องปัจจัยและผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลต่อการบริโภคของภาคเอกชนในประเทศไทยในช่วง ปี พ.ศ.2540 – 2548 ในครั้งนี้มีผลสรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1.1.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคภาคเอกชน

1.1.2 เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลต่อการบริโภคภาคเอกชน

1.2 วิธีดำเนินการศึกษา

1.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ในการศึกษาเรื่องนี้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ ข้อมูลในลักษณะเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา โดยกำหนดตัวแปรอิสระตามแนวคิดของ Keynes และ Tobin และนำปัจจัยที่เป็นผลต่อการบริโภคภาคเอกชนเข้าไปในสมการ เพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น สามารถเขียนเป็นสมการได้ ดังนี้

$$\ln C = \alpha_0 + \alpha_1 \ln Y_d + \alpha_2 \ln M_1 + \alpha_3 P + \alpha_4 d_1$$

โดยที่ C	=	การบริโภคภาคเอกชน (หน่วย : พันล้านบาท)
Y_d	=	รายได้หลังหักภาษี (หน่วย : พันล้านบาท)
M_1	=	สินทรัพย์สภาพคล่อง ประกอบด้วยเงินสดในมือประชาชน เงินฝากเพื่อเรียกหรือปริมาณเงิน M_1 (หน่วย : พันล้านบาท)
P	=	อัตราเงินเฟ้อ (หน่วย : ร้อยละ)
d_1	=	การใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
d_1	=	1 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการใช้นโยบายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
d_1	=	0 เมื่อไม่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้นโยบายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.3.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เป็นการอธิบายถึงนโยบายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี และฐานภาษี เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาถึงผลกระทบของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อพฤติกรรมการบริโภคภาคเอกชน

1.3.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ วิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคภาคเอกชนในประเทศไทย ในช่วงไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ.2540 ถึงไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ.2548 โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในรูปของสมการถดถอยเชิงซ้อน แล้วใช้ประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

1.4 สรุปผลการศึกษา

1.4.1 จากการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคภาคเอกชน โดยการกำหนดตัวแปรอิสระประกอบด้วย รายได้ที่แท้จริง สินทรัพย์สภาพคล่อง และอัตราเงินเฟ้อ ผลการศึกษาพบว่าค่าพารามิเตอร์ของตัวแปรที่ใช้ในแบบจำลองการบริโภคภาคเอกชนแต่ละตัว ซึ่งประกอบด้วย รายได้ที่แท้จริง สินทรัพย์สภาพคล่อง และอัตราเงินเฟ้อ เมื่อได้ทดสอบค่า t-statistic พบว่า ตัวแปร รายได้ที่แท้จริง สินทรัพย์สภาพคล่อง มีผลต่อการบริโภคภาคเอกชนโดยมีความสัมพันธ์กับการบริโภคภาคเอกชนในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนอัตราเงินเฟ้อ เมื่อทดสอบด้วยค่า t-statistic พบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่าอัตราเงินเฟ้อไม่มีอิทธิพลในการกำหนดค่าของการบริโภคภาคเอกชน

1.4.2 จากการศึกษาผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลต่อการบริโภคภาคเอกชน พบว่าการใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีผลกระทบต่อการบริโภค

ภาคเอกชนในทิศทางตรงกันข้ามกล่าวคือ หากรัฐบาลเปลี่ยนแปลงมาตรการทางด้านภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเกี่ยวกับการเพิ่มค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน การยกเว้นภาษีอากรสำหรับบุคคลธรรมดาบางประเภทตามพระราชกฤษฎีกาและเปลี่ยนแปลงช่วงชั้นเงินได้สุทธิในการชำระภาษี ทำให้ฐานในการคำนวณภาษีและการชำระภาษีลดลง ส่งผลให้รายได้ที่แท้จริงเพิ่มมากขึ้น ผู้บริโภคจะบริโภคเพิ่มขึ้น

ดังนั้นจึงสรุปผลการศึกษาได้ว่า การเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริโภคภาคเอกชนในทิศทางตรงกันข้าม

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่ได้ในบทที่ 4 สามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคภาคเอกชน

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคภาคเอกชน คือ รายได้ที่แท้จริง สินทรัพย์สภาพคล่อง และอัตราเงินเฟ้อ พบว่า

รายได้ที่แท้จริง สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการบริโภคภาคเอกชนได้โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Keynes ที่กล่าวว่าการบริโภคขึ้นอยู่กับรายได้สัมบูรณ์ของรายได้รวม โดยที่รายได้ที่เปลี่ยนแปลงไปจะทำให้รายจ่ายในการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันและงานวิจัยของกาญจณี กังวานพรศิริ (2530) ที่ได้ทำการศึกษาดังกล่าวถึงพฤติกรรมการบริโภคภาคเอกชนในเชิงเศรษฐมิติ ในช่วงปี พ.ศ.2513 – 2527 พบว่าสมการการบริโภคแบบเคนส์ ตัวแปรรายได้สามารถอธิบายความถูกต้องของการบริโภคได้ดี

สินทรัพย์สภาพคล่อง ก็สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการบริโภคภาคเอกชนได้เช่นเดียวกับรายได้ที่แท้จริง โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Tobin ที่ได้ดัดแปลงแก้ไขสมมติฐานรายได้สัมบูรณ์ของ Keynes โดยการนำเอาอิทธิพลของสินทรัพย์สภาพคล่องที่มีต่อการบริโภคเข้ามาพิจารณา โดย Tobin มีความเห็นว่าการที่การบริโภคมวลรวมเปลี่ยนแปลงไปนั้นเพราะว่าประเทศมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้น สินทรัพย์ตามความหมายของ Tobin จำกัดเฉพาะสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูง เช่น เงินสด เงินฝากธนาคาร พันธบัตรรัฐบาล และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา พุทธรชย์นันท์ (2535) ที่ได้ศึกษาถึงผลการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินต่อการบริโภคภาคเอกชนในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2516 – 2530 ผลจากการศึกษา

พบว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินตามความหมายแคบจะส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงการบริโภคในทันที และในทิศทางเดียวกัน

อัตราเงินเฟ้อ จากการศึกษาพบว่าอัตราเงินเฟ้อไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภคภาคเอกชน ดังสมการที่ 4.1 อัตราเงินเฟ้อ (P) มีค่าเท่ากับ -1.679 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสอดคล้องกับการศึกษาของ Branson and Klevorick (1969) ที่ได้ทำการศึกษาข้อมูลการบริโภคของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าในบางช่วงเวลาผู้บริโภคมีพฤติกรรมการเงินในพฤติกรรมบริโภค หมายความว่า ระดับราคาอาจมีผลต่อการบริโภคด้วย รวมทั้งงานวิจัยของ Wachtel (1980) ที่ได้มีการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับอัตราเงินเฟ้อพบว่าในภาวะที่เกิดอัตราเงินเฟ้อจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความไม่มั่นใจในการออมมากขึ้นและจะลดการบริโภคลง อย่างไรก็ตามถ้าหากผู้บริโภคคาดว่าในอนาคตอัตราเงินเฟ้อจะเพิ่มขึ้นซึ่งทำให้ราคาสินค้าต่างๆแพงขึ้น ผู้บริโภคอาจตัดสินใจซื้อสินค้าเหล่านั้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะสินค้าคงทนซึ่งจะมีผลทำให้ระดับการบริโภคเพิ่มขึ้นก็ได้

1.2 ผลจากการศึกษาผลกระทบของการใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการบริโภคภาคเอกชน

การศึกษาพบว่าการใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคภาคเอกชนในทิศทางตรงกันข้าม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัดดา อิงคพร (2543) ที่ได้ศึกษาถึงผลกระทบของนโยบายภาษีและการค้าต่อพฤติกรรมการออมของไทย ในช่วงปี พ.ศ.2521 ถึงปี พ.ศ.2542 โดยใช้ทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ และดูผลกระทบของนโยบายภาษีและการค้าทางด้านอุปทานมวลรวม โดยใช้วิธีประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุด ผลการศึกษาพบว่า การออมของภาคเอกชน (S) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้ที่แท้จริง (Y) และอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก (r) ในขณะที่มีความสัมพันธ์กับอัตราภาษีทางตรง (D_{tx}) คำนีราคาผู้บริโภค (P) อัตราการส่งออก (eP) และอัตราการค้า (TOT) ในทิศทางตรงกันข้าม และผลการศึกษาของ Watanabe (2542) ที่ได้ทำการศึกษานโยบายภาษีและการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของประเทศญี่ปุ่น โดยใช้ข้อมูลเหตุการณ์การออกกฎหมายเกี่ยวกับภาษี ตั้งแต่ปี ค.ศ.1975 - 1998 เพื่อศึกษาถึงผลของการเปลี่ยนแปลงนโยบายภาษีแบบถาวรและชั่วคราว รวมทั้งดูผลเมื่อมีการประกาศใช้นโยบาย หรือมีผลบังคับใช้ได้ ผลจากการศึกษาพบว่า มากกว่าร้อยละ 80 ของผู้บริโภคญี่ปุ่นจะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงภาษีในช่วงเวลาที่นำมาใช้ ประกอบกับการศึกษาของ Hori และ Shimizutani (2002) ที่ได้ศึกษาเรื่อง "Consumer Response to the 1994 Tax cut : Evaluating the First Tax Cut in the

1990s” เกี่ยวกับปฏิกิริยาของผู้บริโภคต่อการลดภาษีปี ค.ศ.1994 ซึ่งเป็นการลดภาษีครั้งแรกของรัฐบาลญี่ปุ่นในทศวรรษ 1990 ผลจากการศึกษาสรุปได้ว่า นโยบายการลดภาษีในปี ค.ศ.1994 ซึ่งเป็นการใช้นโยบายภายใต้สภาพเศรษฐกิจที่อ่อนแอ กระตุ้นให้เกิดการบริโภคเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการบริโภคสินค้ากึ่งคงทน

นั่นคือ หากรัฐบาลใช้มาตรการลดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาคเอกชนจะบริโภคสินค้าอุปโภคบริโภคและใช้บริการมากขึ้น เนื่องจากหากรัฐบาลใช้มาตรการภาษีโดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีอากรซึ่งทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาน้อยลง ผู้บริโภคจะมีความรู้สึกรายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้จริงมากขึ้น เพราะภาษีอากรเป็นส่วนลดของรายได้ ตามสมมุติฐานรายได้สัมบูรณ์ของ Keynes

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยและผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการบริโภคของภาคเอกชนในประเทศไทยในช่วง ปี พ.ศ.2540 – 2548 มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษาปัจจัยและผลกระทบของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการบริโภคของภาคเอกชนในประเทศไทยในช่วง ปี พ.ศ.2540 – 2548 โดยมีตัวแปรอิสระ คือ รายได้ที่แท้จริง (Y_d) ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง (M_1) อัตราเงินเฟ้อ และการใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทำให้ทราบว่า รายได้ที่แท้จริง (Y_d) ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง (M_1) และการใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีผลกระทบต่อการบริโภคภาคเอกชน ดังนั้นในการใช้นโยบายการคลังของรัฐบาลควรนำประเด็นดังกล่าวมาพิจารณาประกอบ โดยกำหนดมาตรการทางด้านภาษีอากรทั้งการเปลี่ยนแปลงแบบชั่วคราวและแบบถาวร เพื่อให้รายได้ที่แท้จริงของคนในสังคมเพิ่มขึ้นส่งผลให้การบริโภคของเอกชนเพิ่มขึ้นด้วย เมื่อเกิดการขยายตัวของการบริโภคย่อมส่งผลให้เกิดการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้ตัวแปรอิสระ คือ รายได้ที่แท้จริง (Y_d) ปริมาณสินทรัพย์สภาพคล่อง (M_1) อัตราเงินเฟ้อ (P) และการใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริโภคของเอกชน แต่ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อัตราดอกเบี้ย การกระจายรายได้ อายุ การศึกษา อาชีพ ลักษณะครอบครัว ฯลฯ ซึ่งผลของการศึกษาโดยเฉพาะมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นการศึกษาโดยภาพรวม ไม่ได้จำแนกเหตุการณ์ว่าเป็นการลดภาษีด้วยการเพิ่มอัตราค่าลดหย่อน เพิ่มอัตราค่าใช้จ่าย ลดฐานในการคำนวณภาษี หรือเป็นการยกเว้นเงินได้บางประเภทไม่ต้องนำมารวมคำนวณภาษี ผลการวิเคราะห์ที่ได้จึงบอกได้เพียงว่า ผลของมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาส่งผลต่อการบริโภคในด้านบวกหรือด้านลบ แต่ไม่สามารถบอกขนาดของการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนได้ ดังนั้นในการศึกษาต่อไปจึงควรเพิ่มปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับการบริโภคภาคเอกชน เช่น อัตราดอกเบี้ย การกระจายรายได้ อายุ การศึกษา อาชีพ ลักษณะครอบครัว ฯลฯ และกรณีมาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาควรแยกการศึกษาให้ชัดเจนขึ้น เช่น ผลของการยกเว้นเงินได้สุทธิ 100,000 บาทแรก หรือ 150,000 บาทแรกไม่ต้องนำมารวมคำนวณภาษี ซึ่งสามารถบอกขนาดของการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนได้

บรรณานุกรม

- ทาคาโอะ มียากาวะ. **เศรษฐกิจเบื้องต้น** [คงศักดิ์ สันติพิทักษ์วงศ์ ผู้แปล]. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รู้แจ้ง; 1982.
- บุญธรรม ราชรักษ์. **เอกสารประกอบการสอนทฤษฎีและนโยบายการคลัง**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2543 .
- กาญจณี กังวานพรศิริ. **รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเชิงเศรษฐกิจ กรณีศึกษาประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2530.
- นัลดา อิงคพร. **ผลกระทบของนโยบายภาษีและการค้าต่อพฤติกรรมการออมของไทย** [วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2543.
- วรรณมา พุทธวงษ์นันท์. **ผลการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินต่อการบริโภคของภาคเอกชน กรณีศึกษา ประเทศไทย ปีพ.ศ.2516-2530** [วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2535.
- กลุ่มนักวิชาการภาษี. **ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร 2544**. กรุงเทพฯ; โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์; 2544.
- Watanabe, Katsunori., Watanabe, Takayuki. and Watanabe, Tsutomu. (1999) *Tax Policy and Consumption Spending: Evidence From Japanese Fiscal Experiments*. National Bureau of Economic Research (July).
- Fazzari, Steve. (2003) *Supply-side Economics*. Economics 104B, Section 3 -Lecture Notes . November24.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ **หัวข้อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาปี 2531** เข้าถึงเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2551 จาก <http://www.nesdb.go.th>

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางจรี ธรรมนพรัตน์
วัน เดือน ปี	10 มกราคม 2511
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร
ประวัติการศึกษา	เศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2532
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสรรพากรพื้นที่ชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร
ตำแหน่ง	นักวิชาการภาษี ระดับชำนาญการ

ภาคผนวก

การบริโภคของภาคเอกชน

ลักษณะทั่วไปของการบริโภค

การบริโภคตามบัญชีรายได้ประชาชาติ ประกอบด้วย การบริโภคของภาคเอกชนและการบริโภคของรัฐบาล จากการพิจารณาถึงสัดส่วนของการบริโภคภาคเอกชน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ตามตารางที่ 2 และตารางที่ 3) พบว่า การบริโภครวมมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 63.37 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และเป็นองค์ประกอบที่มีสัดส่วนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริโภคเป็นสัดส่วนที่สำคัญที่สุดในการกำหนดขึ้นเป็นรายได้ประชาชาติและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และเมื่อพิจารณาถึงภาวะเศรษฐกิจโดยพิจารณาจากอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชนเทียบกับอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ พบว่าแนวโน้มการบริโภคตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ.2540 ถึงไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2545 ณ ระดับราคาคงที่ปี พ.ศ.2531 มีการขยายตัวลดลงในช่วงปีพ.ศ.2540 ถึงปี พ.ศ.2541 โดยเริ่มมีการขยายตัวติดลบตั้งแต่ไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ.2540 จนถึง ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2541 ซึ่งจากภาพรวมของปี พ.ศ.2541 ภาคเอกชนมีการขยายตัวลดลงจากปี พ.ศ.2540 ซึ่งมีปริมาณการบริโภค 1,671,178 ล้านบาท เป็น 1,478,785 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 11.51 ซึ่งสอดคล้องกับการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศซึ่งลดลงจาก 3,072,615 ล้านบาทในปี พ.ศ.2540 เป็น 2,749,684 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2541 หรือขยายตัวลดลงร้อยละ 10.51 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอดตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ.2542 จนถึง ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ.2545 โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในภาพรวมจาก 1,542,775 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2542 เป็น 2,106,296 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2548 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 2,871,980 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2542 เป็น 3,855,111 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2548 พบว่าการขยายตัวโดยเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศอยู่ที่ร้อยละ 4.96 ขณะที่การบริโภคภาคเอกชนนั้นมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยอยู่ที่อัตราร้อยละ 5.19 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 2 ปริมาณการบริโภคและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศรายไตรมาส ปี พ.ศ.2540 ถึง ปี พ.ศ. 2548

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ไตรมาส	การบริโภค ภาคเอกชน*	การบริโภค ภาครัฐ*	การบริโภครวม	ผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศ**
2540		1,671,178	253,100	1,924,278	3,072,615
	1	420,784	62,320	483,104	774,119
	2	438,422	60,041	498,463	769,190
	3	416,320	71,220	487,540	765,475
	4	395,652	59,519	455,171	763,831
2541		1,478,785	262,962	1,741,747	2,749,684
	1	384,549	58,490	443,039	719,305
	2	373,663	56,736	430,399	662,415
	3	357,932	80,178	438,110	658,899
	4	362,641	67,558	430,199	709,065
2542		1,542,775	271,029	1,813,804	2,871,980
	1	371,892	59,364	431,256	717,789
	2	379,177	66,214	445,391	685,245
	3	388,274	75,117	463,391	714,340
	4	403,432	70,334	473,766	754,606
2543		1,623,716	277,132	1,900,848	3,008,401
	1	399,389	64,624	464,013	764,339
	2	405,922	64,416	470,338	727,229
	3	402,025	79,749	481,774	731,689
	4	416,380	68,343	484,723	785,144
2544		1,690,644	284,026	1,974,670	3,073,601
	1	417,519	66,569	484,088	777,523
	2	424,910	70,372	495,282	743,138
	3	417,211	82,492	499,703	746,884
	4	431,004	64,593	495,597	806,056

ตารางที่ 2(ต่อ)ปริมาณการบริโภคและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศรายไตรมาสปีพ.ศ.2540 ถึง ปีพ.ศ.2548

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ไตรมาส	การบริโภค ภาคเอกชน*	การบริโภค ภาครัฐ*	การบริโภครวม	ผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศ**
2545		1,779,852	289,068	2,068,920	3,237,559
	1	433,208	73,427	506,635	811,884
	2	448,688	69,235	517,923	782,128
	3	441,421	81,750	523,171	789,786
	4	456,535	64,656	521,191	853,761
2546		1,900,241	293,092	2,193,333	3,468,166
	1	463,662	67,174	530,836	868,512
	2	473,661	71,976	545,637	831,715
	3	478,058	85,048	563,106	842,416
	4	484,860	68,894	553,754	925,523
2547		2,015,804	309,883	2,325,687	3,688,189
	1	495,710	72,497	568,207	926,696
	2	500,151	76,487	576,638	886,437
	3	507,287	86,173	593,460	895,134
	4	512,657	74,726	587,383	979,922
2548		2,106,296	343,357	2,449,653	3,855,111
	1	516,541	80,393	596,934	959,817
	3	529,591	101,886	631,477	944,675
	4	531,631	79,000	610,631	1,022,131

ที่มา: * "Private Consumption Expenditure at 1988," โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ, คำนวณเมื่อ 12 มีนาคม 2551 จาก www.nesdb.go.th

** "ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ณ ราคาปี 2531" โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ, คำนวณเมื่อ 12 มีนาคม 2551 จาก www.nesdb.go.th

หมายเหตุ : การบริโภครวม = การบริโภคภาคเอกชน + การบริโภคภาครัฐ

ตารางที่ 3 สัดส่วนการบริโภคภาคเอกชน การบริโภคภาครัฐ การบริโภครวมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม
ในประเทศ

หน่วย : ร้อยละ

ปี	ไตรมาส	การบริโภคภาคเอกชน	การบริโภคภาครัฐ	การบริโภครวม
2540		54.39	8.24	62.63
	1	54.36	8.05	62.41
	2	57.00	7.81	64.80
	3	54.39	9.30	63.69
	4	51.80	7.79	59.59
2541		53.78	9.56	63.34
	1	53.46	8.13	61.59
	2	56.41	8.57	64.97
	3	54.32	12.17	66.49
	4	51.14	9.53	60.67
2542		53.72	9.44	63.16
	1	51.81	8.27	60.08
	2	55.33	9.66	65.00
	3	54.35	10.52	64.87
	4	53.46	9.32	62.78
2543		53.97	9.21	63.18
	1	52.25	8.45	60.71
	2	55.82	8.86	64.68
	3	54.94	10.90	65.84
	4	53.03	8.70	61.74

ตารางที่ 3(ต่อ) สัดส่วนการบริโภคภาคเอกชน การบริโภคภาครัฐ การบริโภครวมต่อผลิตภัณฑ์
มวลรวม ในประเทศ

หน่วย : ร้อยละ

ปี	ไตรมาส	การบริโภคภาคเอกชน	การบริโภคภาครัฐ	การบริโภครวม
2544		55.01	9.24	64.25
	1	53.70	8.56	62.26
	2	57.18	9.47	66.65
	3	55.86	11.04	66.91
	4	53.47	8.01	61.48
2545		54.98	8.93	63.90
	1	53.36	9.04	62.40
	2	57.37	8.85	66.22
	3	55.89	10.35	66.24
	4	53.47	7.57	61.05
2546		54.79	8.45	63.24
	1	53.39	7.73	61.12
	2	56.95	8.65	65.60
	3	56.75	10.10	66.84
	4	52.39	7.44	59.83
2547		54.66	8.40	63.06
	1	53.49	7.82	61.32
	2	56.42	8.63	65.05
	3	56.67	9.63	66.30
	4	52.32	7.63	59.94

ตารางที่ 3(ต่อ) สัดส่วนการบริโภคภาคเอกชน การบริโภคภาครัฐ การบริโภครวมต่อผลิตภัณฑ์
มวลรวม ในประเทศ

หน่วย : ร้อยละ

ปี	ไตรมาส	การบริโภคภาคเอกชน	การบริโภคภาครัฐ	การบริโภครวม
2548		54.64	8.91	63.54
	1	53.82	8.38	62.19
	2	56.92	8.84	65.76
	3	56.06	10.79	66.85
	4	52.01	7.73	59.74

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 2

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบอัตราการขยายตัวของ GDP กับอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชน

ปี	ไตรมาส	มาตรการภาษีเงินได้ *	การบริโภค ภาคเอกชน**	อัตราการขยายตัว	GDP ***	อัตราการ
				ของการบริโภค ภาคเอกชน ***		ขยายตัวของ GDP ***
2540			1,671,178	0	3,072,615	0
	1		420,784	0	774,119	0
	2		438,422	4.192	769,190	-0.637
	3		416,320	-5.041	765,475	-0.483
	4	ยกเว้นเงินได้ที่จ่ายเงินสะสมเข้า กองทุน กบข.	395,652	-4.964	763,831	-0.215
2541			1,478,785	-11.512	2,749,684	-10.510
	1		384,549	-2.806	719,305	-5.829
	2		373,663	-2.831	662,415	-7.909
	3		357,932	-4.210	658,899	-0.531
	4		362,641	1.316	709,065	7.614
2542			1,542,775	4.327	2,871,980	4.448
	1	ยกเว้นเงินได้สุทธิ 50,000 บาท แรก	371,892	2.551	717,789	1.230
	2		379,177	1.959	685,245	-4.534
	3		388,274	2.399	714,340	4.246
	4	ยกเว้นเงินได้เท่ากับดอกเบี้ยเงิน กู้ยืมเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้าง อาคารที่อยู่อาศัย	403,432	3.904	754,606	5.637

ตารางที่ 4 (ต่อ) เปรียบเทียบอัตราการขยายตัวของ GDP กับอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชน

ปี	ไตรมาส	มาตรการภาษีเงินได้ *	การบริโภค ภาคเอกชน**	อัตราการขยายตัว	GDP ***	อัตราการ
				ของการบริโภค ภาคเอกชน ***		ขยายตัวของ GDP ***
2543			1,623,716	5.246	3,008,401	4.750
	1		399,389	-1.002	764,339	1.290
	2		405,922	1.636	727,229	-4.855
	3		402,025	-0.960	731,689	0.613
	4	ยกเว้นเงินได้เท่ากับดอกเบี้ยเงิน กู้ยืมเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์	416,380	3.571	785,144	7.306
2544			1,690,644	4.122	3,073,601	2.167
	1	1.ยกเว้นเงินได้เท่าที่ครู โรงเรียน เอกชนจ่ายเป็นเงินสมทบ 2. ยกเว้นเงินได้และค่าแห่ง ลิขสิทธิ์ที่มีได้รับ โอนทางมรดก	417,519	0.274	777,523	-0.971
	2	ยกเว้นเงินปันผล	424,910	1.770	743,138	-4.422
	3	ยกเว้นเงินได้ที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อ อาคาร อาคารพร้อมที่ดิน ห้อง ชุด ในอาคารชุดหรือที่ดิน	417,211	-1.812	746,884	0.504
	4		431,004	3.306	806,056	7.923
2545			1,779,852	5.277	3,237,559	5.334
	1	ยกเว้นเงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็น ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมให้แก่กองทุน บำเหน็จบำนาญข้าราชการ	433,208	0.511	811,884	0.723
	2		448,688	3.573	782,128	-3.665
	3	1.ยกเว้นเงินได้สำหรับดอกเบี้ย และรางวัลสลากออมทรัพย์ 2.ยกเว้นเงินได้ที่จ่ายสำหรับการ ประกันชีวิตตามจำนวนที่จ่าย จริง	441,421	-1.620	789,786	0.979

ตารางที่ 4 (ต่อ) เปรียบเทียบอัตราการขยายตัวของ GDP กับอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชน

ปี	ไตรมาส	มาตรการภาษีเงินได้ *	อัตราการขยายตัว			อัตราการ ขยายตัวของ GDP ***
			การบริโภค ภาคเอกชน**	ของการบริโภค ภาคเอกชน ***	GDP ***	
2545	4	ยกเว้นเงินได้สุทธิ 80,000 บาท แรก	456,535	3.424	853,761	8.100
2546			1,900,241	6.764	3,468,166	7.123
	1	ยกเว้นเงินได้จากการขาย อสังหาริมทรัพย์	463,662	3.337	868,512	11.045
	2		473,661	2.157	831,715	-4.237
	3		478,058	0.928	842,416	1.287
	4		484,860	1.423	925,523	9.865
2547			2,015,804	6.082	3,688,189	6.344
	1	ยกเว้นเงินได้พึงประเมินกรณีผู้ ได้รับบำนาญดำรงชีพ	495,710	2.238	926,696	0.127
	2		500,151	0.896	886,437	-4.344
	3	ยกเว้นเงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่า ซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวม เพื่อการเลี้ยงชีพ	507,287	1.427	895,134	0.981
	4		512,657	1.059	979,922	9.472
2548			2,106,296	4.489	3,855,111	4.526
	1	1. ยกเว้นเงินได้ที่เป็นดอกเบี้ย เงินฝากธนาคาร 2. การหักลดหย่อนค่าอุปการะ เลี้ยงดูบิดามารดา 3. ยกเว้นเงินได้สุทธิ 80,000 บาท แรก	516,541	0.758	959,817	-2.052
	2		528,533	2.322	928,488	-3.264
	3		529,591	0.200	944,675	1.743

ตารางที่ 4 (ต่อ) เปรียบเทียบอัตราการขยายตัวของ GDP กับอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชน

ปี	ไตรมาส	มาตรการภาษีเงินได้ *	การบริโภค ภาคเอกชน**	อัตราการขยายตัว		
				ของการบริโภค ภาคเอกชน ***	GDP ***	
					อัตราการ ขยายตัวของ GDP ***	
2548	4		531,631	0.385	1,022,131	8.199

* เอกสารเผยแพร่กรมสรรพากร

** "Private Consumption Expenditure at 1988," โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ, 2547, ค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2551 จาก www.nesdb.go.th

*** จากการคำนวณ

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและการบริโภคภาคเอกชน

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไป หรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษ ตามที่กฎหมายกำหนดและมีรายได้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยปกติจัดเก็บเป็นรายปี รายได้ที่เกิดขึ้นในปีใดๆ ผู้มีรายได้มีหน้าที่ต้องนำไปแสดงรายการตนเองตามแบบแสดงรายการ ภาษีที่กำหนดภายในเดือนมกราคมถึงมีนาคมของปีถัดไปสำหรับผู้มีเงิน ได้บางกรณีกฎหมายยัง กำหนดให้ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีตอนครึ่งปี สำหรับรายได้ที่เกิดขึ้นจริงในช่วงครึ่งปีแรก เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีที่ต้องชำระและเงิน ได้ บางกรณีกฎหมายกำหนดให้ผู้จ่ายทำหน้าที่หัก ภาษี ณ ที่จ่ายจากเงิน ได้ที่จ่ายบางส่วน เพื่อให้มีการทยอยชำระภาษีขณะที่มีเงิน ได้เกิดขึ้นอีกด้วย

โครงสร้างปัจจุบันของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1. ถิ่นที่อยู่และแหล่งรายได้ การที่รัฐบาลจะจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากบุคคลใด หลักเบื้องต้นมีอยู่ว่า ผู้เสียภาษีต้องมีความสัมพันธ์กับรัฐที่จัดเก็บ ความสัมพันธ์เช่นว่านี้ที่เป็นที่ ยอมรับกันทั่วไป ได้แก่ ถิ่นที่อยู่และแหล่งเงิน ได้

หลักถิ่นที่อยู่ (residence rule) ผู้ที่อยู่ในประเทศใดต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศนั้น ไม่ว่าจะ มีเงินได้จากแหล่งใด ประเทศใด

หลักแหล่งเงิน ได้ (source rule) ผู้มีเงินได้จากแหล่งใดประเทศใด ต้องเสียภาษีให้แก่ ประเทศนั้น ไม่ว่าผู้มีเงิน ได้จะมีถิ่นที่อยู่ในประเทศใด

สำหรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย เก็บจากเงิน ได้ของผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ ไทย ทั้งจากแหล่งเงิน ได้ในประเทศและแหล่งเงิน ได้ในต่างประเทศ สำหรับแหล่งเงิน ได้ใน ต่างประเทศนั้นต้องเสียภาษีเมื่อนำเงิน ได้นั้นเข้ามาภายในประเทศไทย สำหรับผู้อยู่ในประเทศไทย ช่วงระยะเวลาหนึ่งหรือหลายระยะเวลา รวมเวลาทั้งหมดถึง 180 วัน ในปีภาษีใด ถือว่าเป็นผู้มีถิ่นที่ อยู่ในประเทศไทย ผู้มีเงิน ได้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยมีหน้าที่เสียภาษีเฉพาะเงิน ได้จากแหล่ง ภายในประเทศเท่านั้นซึ่ง ได้แก่ เงิน ได้จากหน้าที่งานที่ทำ กิจกรรมที่ทำในประเทศไทย หรือกิจการ ของนายจ้างในประเทศไทย หรือเนื่องจากทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย

2. **ฐานภาษี** หมายถึงสิ่งที่ใช้เป็นฐานในการประเมินภาษีอากร หรือหมายถึงสิ่งที่รองรับ อัตราภาษี ได้แก่ รายได้ มูลค่าของสินค้าและบริการที่ทำการซื้อขายกัน หรือสิ่งอื่น ๆ ที่กำหนดขึ้น สำหรับกรณีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาฐานภาษีคือเงินได้ การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย จัดเก็บจากเงินได้ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 ประเภท ครอบคลุมถึงเงินได้ทุกอย่างไม่ว่าเงินได้นั้นจะได้จากน้ำพักน้ำแรง (earned income) หรือที่ได้มาโดยไม่ใช่น้ำพักน้ำแรง (unearned income) ตามประมวลรัษฎากรได้แบ่งเงินได้พึงประเมิน ออกเป็น 8 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 ได้แก่ เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน ไม่ว่าจะ เป็น เงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับจากนายจ้าง เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้าน ซึ่งนายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่นายจ้างจ่ายชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งลูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระ เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน เช่น มูลค่าของการได้รับประทานอาหาร เป็นต้น

ประเภทที่ 2 ได้แก่ เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ ไม่ว่าจะ เป็น ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลด เงินอุดหนุนในงานที่ทำ เบี้ยประชุม บำเหน็จ โบนัส เงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับเนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่ผู้จ่ายเงินได้ให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่ผู้จ่ายเงินได้จ่ายชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำหรือจากการรับทำงานให้ นั้น ไม่ว่าจะ หน้าที่หรือตำแหน่งงานหรืองานที่รับทำให้นั้นจะเป็นการประจำหรือชั่วคราว

ประเภทที่ 3 ได้แก่ ค่าแห่งกวีตวิธลี ค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปี หรือเงินได้ที่มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล

ประเภทที่ 4 ได้แก่ ดอกเบี้ย เงินปันผล เงินส่วนแบ่งกำไร เงินลดทุน เงินเพิ่มทุน ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนหุ้น ฯลฯ เป็นต้น

(ก) ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยหุ้นกู้ ดอกเบี้ยตัวเงิน ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม ไม่ว่าจะ มีหลักประกันหรือไม่ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่อยู่บังคับต้องถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมเฉพาะส่วนที่เหลือจากถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายดังกล่าว หรือผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอน กับราคาจำหน่ายตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่น เป็นผู้ออกและจำหน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่าราคาไถ่ถอน รวมทั้งเงินได้ที่มีลักษณะทำนองเดียวกันกับดอกเบี้ย ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนอื่น ๆ ที่ได้จากการให้กู้ยืมหรือจากสิทธิเรียกร้องในหนี้ทุกชนิด ไม่ว่าจะ มีหลักประกันหรือไม่ก็ตาม

(ข) เงินปันผล เงินส่วนแบ่งของกำไร หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายไทยให้จัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะสำหรับให้กู้ยืมเงิน ฯลฯ

(ค) เงิน โบนัสที่จ่ายแก่ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(ง) เงินลดทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเฉพาะส่วนที่จ่ายไม่เกินกว่ากำไรและเงินที่กันไว้รวมกัน

(จ) เงินเพิ่มทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งตั้งจากกำไรที่ได้มาหรือรับช่วงกันไว้รวมกัน

(ฉ) ผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลควบเข้ากันหรือรับช่วงกันหรือ เลิกกัน ซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าเงินทุน

(ช) ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนการเป็นหุ้นส่วนหรือโอนหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตร หรือตั๋วเงิน หรือ ตราสารแสดงสิทธิในหนี้ ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งนี้เฉพาะซึ่งตีราคา เป็นเงิน ได้เกินกว่าที่ลงทุน เงินได้ประเภทที่ 4 ในหลาย ๆ กรณี กฎหมายให้สิทธิที่จะเลือกเสียภาษีโดยวิธีหักภาษี ณ ที่จ่าย แทนการนำไปรวมคำนวณกับเงินได้อื่นตามหลักทั่วไป ซึ่งจะทำให้ผู้มีเงินได้ที่ต้องเสียภาษีตามบัญชีอัตราภาษี ในอัตราที่สูงกว่าอัตราภาษีหัก ณ ที่จ่าย สามารถประหยัดภาษีได้

เงินได้ประเภทที่ 5 เงินได้จากการให้เช่าทรัพย์สิน เงินหรือประโยชน์อย่างอื่น ที่ได้เนื่องจากการให้เช่าทรัพย์สิน การผลิตสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน การผลิตสัญญาซื้อขายเงินผ่อนซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้นโดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว

เงินได้ประเภทที่ 6 ได้แก่ เงิน ได้จากวิชาชีพอิสระ คือวิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม หรือวิชาชีพอื่นซึ่งจะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดชนิดไว้

เงินได้ประเภทที่ 7 ได้แก่ เงิน ได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนด้วยการจัดหาสัมภาระ ในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ

เงินได้ประเภทที่ 8 ได้แก่ เงิน ได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง การขายอสังหาริมทรัพย์ หรือการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 7 แล้ว

3. เงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษี เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 ถึง ประเภทที่ 8 เป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษี แต่กฎหมายได้กำหนดยกเว้นภาษี ให้แก่บุคคลหรือเงินได้บางประเภท ได้แก่ การยกเว้นตามมาตรา 42 แห่งประมวลรัษฎากร การยกเว้นตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 126 การยกเว้นตามพระราชกฤษฎีกาฉบับต่างๆ เป็นต้น เงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีมียังดังนี้

1. ค่าเบี้ยเลี้ยง หรือ ค่าพาหนะ ซึ่งลูกจ้างหรือผู้รับหน้าที่หรือตำแหน่งงานหรือผู้รับทำงานให้ได้จ่ายไปโดยสุจริต ตามความจำเป็นเฉพาะในการที่ต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตน และได้จ่ายไปทั้งหมด ในการนั้น

2. ค่าพาหนะและเบี้ยเลี้ยงเดินทางตามอัตราที่รัฐบาลกำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยอัตรา ค่าพาหนะและเบี้ยเลี้ยงเดินทาง

3. เงินค่าเดินทางซึ่งนายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้าง เฉพาะส่วนที่ลูกจ้างได้จ่ายทั้งหมดโดยจำเป็น เพื่อการเดินทางจากต่างถิ่นในการเข้ารับงานเป็นครั้งแรก หรือในการกลับถิ่นเดิมเมื่อการจ้างสิ้นสุดลงแล้ว แต่ช้อยกเว้นนี้มีให้รวมถึงเงินค่าเดินทางที่ลูกจ้างได้รับในการย้ายกลับถิ่นเดิม และในการเข้ารับงานของนายจ้างเดิมภายใน 365 วัน นับแต่วันที่การจ้างครั้งก่อนได้สิ้นสุดลง

4. ในกรณีที่นายจ้างและลูกจ้างได้ทำสัญญากันโดยสุจริตก่อนใช้พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ พุทธศักราช 2475 มีข้อกำหนดว่า นายจ้างจะชำระเงินบำเหน็จ เงินค่าธรรมเนียม เงินค่านายหน้า หรือเงินโบนัส ให้แก่ลูกจ้างเป็นจำนวนเดียวเมื่อการทำงานที่จ้างได้สิ้นสุดแล้ว แม้เงินเต็มจำนวนนั้นจะได้ชำระภายหลังที่ใช้ บทบัญญัติในส่วนนี้ก็ดี เงินบำเหน็จ เงินค่าธรรมเนียม เงินค่านายหน้า หรือเงิน โบนัส ส่วนที่เป็นค่าจ้างแรงงาน อันได้ทำในเวลาก่อนใช้พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ พุทธศักราช 2475 นั้น ไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้

5. เงินเพิ่มพิเศษประจำตำแหน่ง และเงินค่าเช่าบ้าน หรือบ้านที่ให้อยู่โดยไม่ต้องเสียค่าเช่าสำหรับข้าราชการสถานทูต หรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ

6. เงินได้จากการขาย หรือส่วนลดจากการซื้ออาคารเสตมปีหรือเสตมปีไปรษณียากรของรัฐบาล

7. เบี้ยประชุมกรรมการหรือกรรมการ หรือค่าสอน ค่าสอบที่ทางราชการหรือสถานศึกษาของทางราชการจ่ายให้

8. ดอกเบี้ย ดอกเบี้ยที่ได้รับยกเว้นภาษี ได้แก่ ดอกเบี้ยดังต่อไปนี้

(1) ดอกเบี้ยสลากออมสิน หรือดอกเบี้ยเงินฝากออมสินของรัฐบาลเฉพาะประเภท ฝากเพื่อเรียก

(2) ดอกเบี้ยเงินฝากประเภทออมทรัพย์ที่ได้รับจากสหกรณ์

(3) ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักรที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามประเภทออมทรัพย์เฉพาะกรณีที่มีเงินได้ได้รับดอกเบี้ยดังกล่าวในจำนวนรวมกันทั้งสิ้นไม่เกิน 10,000 บาท ตลอดปีภาษีนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดี ประกาศ(มาตรา 42(8))

(4) ดอกเบี้ยเงินฝากที่เกิดจากการฝากเงินกับธนาคารในประเทศไทยและจากสหกรณ์ออมทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ในประเทศไทย เป็นรายเดือนติดต่อกันมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 24 เดือน นับแต่วันที่ฝาก โดยมียอดเงินฝากแต่ละคราวเท่ากันแต่ไม่เกิน 25,000 บาทต่อเดือนและรวมทั้งหมดแล้วต้องไม่เกิน 600,000 บาท

9. การขายสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดก หรือสังหาริมทรัพย์ ที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร แต่ไม่รวมถึงเรือกำปั่น เรือที่มีระวางตั้งแต่ 6 ตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ 5 ตันขึ้นไปหรือแพ

10. เงินได้ที่รับจากการอุปการะโดยหน้าที่ธรรมจรรยา เงินได้ที่รับจากการรับมรดก หรือจากการให้โดยเสน่หาเนื่องในพิธีหรือตามโอกาสแห่งขนบธรรมเนียมประเพณี

11. รางวัลเพื่อการศึกษาหรือค้นคว้าในวิทยาการ รางวัลสลากกินแบ่งหรือสลากออมสินของรัฐบาล รางวัลที่ทางราชการจ่ายให้ในการประกวดหรือแข่งขัน ซึ่งผู้รับมิได้มีอาชีพในการประกวดหรือแข่งขัน หรือสินบนรางวัลที่ทางราชการจ่ายให้เพื่อประโยชน์ในการปราบปรามการกระทำความผิด

12. บำนาญพิเศษ บำเหน็จพิเศษ บำนาญตกทอด หรือบำเหน็จตกทอด

13. ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด เงินที่ได้จากการประกันภัยหรือการฌาปนกิจสงเคราะห์

14. เงินส่วนแบ่งกำไรจากห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคลซึ่งต้องเสียภาษี ตามบทบัญญัติในส่วนนี้ แต่ไม่รวมถึงเงินส่วนแบ่งของกำไรจากกองทุนรวม

15. เงินได้ของชาวนาที่ได้จากการขายข้าว อันเกิดจากกิจกรรมที่ตนและหรือครอบครัวได้ทำเอง

16. เงินได้ที่รับจากกองมรดกซึ่งได้เสียภาษีเงินได้ไว้ในนามของกองมรดกแล้ว

17. รางวัลสลากบำรุงกาชาดไทย เงินได้จากการขายหรือส่วนลดจากการซื้อสลากบำรุงกาชาดไทย

18. ดอกเบี้ยที่ได้รับจากการคืนเงินภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร

19. เงินได้ที่เป็นเงินปันผลหรือเงินเฉลี่ยคืนที่สหกรณ์จ่ายให้แก่สมาชิก

20. เงินปันผลที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ประกอบการขนส่งทางทะเลและ ถือกรรมสิทธิ์เรือไทยหรือที่ประกอบกิจการอยู่เรือที่ได้รับสิทธิประโยชน์ตามพ.ร.บ. ส่งเสริมการพาณิชย์นาวี พ.ศ.2521 ซึ่งจะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ก็ต่อเมื่อได้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากรแล้ว

21. เงินได้จากการขายหน่วยลงทุนในกองทุนรวม

22. เงินได้ของกองทุนรวม

23. เงินประโยชน์ทดแทนที่ผู้ประกันตน ได้รับจากกองทุนประกันสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

24. เงินได้จากกิจการโรงเรียนราษฎร์ (โรงเรียนเอกชน) แต่ไม่รวมถึงเงินได้จากการขายของ การรับจ้างทำของหรือการให้บริการอื่นใดที่โรงเรียนราษฎร์ ซึ่งเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาได้รับจากผู้ซึ่งมิใช่ นักเรียน

25. เงินได้จากการจำหน่ายหรือส่วนลดจากการจำหน่ายสลากกินแบ่งของรัฐบาล

26. เงินได้ส่วนที่เป็นค่าจ้างการทำงานในระหว่างเวลาปิดภาคการศึกษาของคนต่างด้าว ซึ่งเป็นนักเรียน นักศึกษา หรือนิสิตที่เข้ามาศึกษา ณ สถานศึกษาในประเทศไทย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ถือปฏิบัติต่อกัน

27. เงินได้ส่วนที่เป็นค่ารักษาพยาบาลที่นายจ้างจ่ายให้ หรือจ่ายแทนลูกจ้างเป็นค่ารักษาพยาบาล สำหรับ

(1) ลูกจ้าง สามี ภริยา บุพการีหรือผู้สืบสันดาน ซึ่งอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของลูกจ้าง ทั้งนี้ เฉพาะสำหรับการรักษาพยาบาลที่กระทำในประเทศไทย

(2) ลูกจ้างในกรณีที่ต้องได้รับการรักษาพยาบาลในต่างประเทศ ในขณะที่ปฏิบัติการตามหน้าที่ในต่างประเทศเป็นครั้งคราว ทั้งนี้เงินจำนวนดังกล่าวได้จ่ายไปทั้งหมดในการนั้น

28. เงินได้ที่ทางราชการจ่ายให้เป็นเงินค่าเช่าบ้าน หรือเงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้ อยู่บ้านที่ให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินช่วยการศึกษาบุตร เงินช่วยเหลือบุตร เงินค่าเบี้ยกัณดาร เงินยังชีพหรือ เงินค่าอาหารทำการนอกเวลา

29. เงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับจากรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีใช้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเท่าที่ผู้มี เงินได้ได้จ่ายไปโดยสุจริตตามความเป็นจริง หรือเงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่รัฐวิสาหกิจดังกล่าวให้อยู่โดยไม่ต้องเสียค่าเช่าและรัฐวิสาหกิจผู้จ่ายเงินมิได้ออกค่าภาษีเงินได้สำหรับเงินได้จำนวนดังกล่าวให้

30. เงินช่วยการศึกษาบุตร เงินช่วยเหลือบุตร เงินค่าเบี้ยกัณดารหรือเงินยังชีพที่

ได้รับจากรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีใช้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในอัตราเดียวกับที่ทางราชการให้แก่ข้าราชการและรัฐวิสาหกิจผู้จ่ายเงินมิได้ออกค่าภาษีเงิน ได้จำนวนดังกล่าวให้

31. รางวัลที่ทางราชการจ่ายให้เพื่อประโยชน์ในการป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร

32. ดอกเบี้ยเงินสะสมที่ได้รับจากรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีใช้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในอัตราเดียวกับที่ทางราชการจ่ายให้แก่ข้าราชการและรัฐวิสาหกิจผู้จ่ายเงินมิได้ออกค่าภาษีเงิน ได้จำนวนดังกล่าวให้

33. เงินได้ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลต่างประเทศ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย ได้รับจากรัฐบาลของตน ทั้งนี้โดยให้เป็นไปตามหลักกฏที่ด้อยปฏิบัติต่อกัน

34. เงินได้ส่วนที่เป็นเงินเดือนและเงินใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำหรือจากการรับทำงานให้ที่คนต่างด้าวซึ่งเป็นผู้แทนของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย ได้รับจากคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ

35. ดอกเบี้ยเงินฝากสหกรณ์เฉพาะเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามประเภทออมทรัพย์ ซึ่งใช้สมุดคู่ฝากในการฝากถอน

36. เงินได้ที่ทางราชการจ่ายให้เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและกระทรวงการคลังได้อนุญาตให้เบิกจ่ายได้

37. เงินได้ส่วนที่เป็นเงินเดือนหรือค่าจ้างและเงินใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำหรือจากการรับทำงานให้ที่คนต่างด้าวซึ่งไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย ได้รับจาก

(1) คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลเกี่ยวกับการโยกย้ายถิ่นฐานในการปฏิบัติงานในประเทศไทย

(2) รัฐบาลแห่งประเทศของตนในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้อพยพจากอินโดจีนในประเทศไทย

38. เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้รับจากการให้โดยเสน่หาที่ตั้งอยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล หรือเมืองพัทยาหรือการปกครองท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะ ทั้งนี้ เฉพาะเงินได้จากการขายในส่วนที่ไม่เกิน 200,000 บาท ตลอดปีภาษีนั้น

39. เงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของตนโดยไม่มีค่าตอบแทน บุตรชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมด้วย

40. เงินได้จากการขายสินค้ายาสูบที่โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลังได้เสียภาษีเงินได้แทน ผู้ขายสินค้าดังกล่าวทุกทอดตามมาตรา 48 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

41. ดอกเบี้ยพันธบัตรหรือดอกเบี้ยหุ้นกู้ หรือผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายพันธบัตร หรือหุ้นกู้ที่ออกจำหน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่าราคาไถ่ถอน หรือผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนพันธบัตรหรือหุ้นกู้ ทั้งนี้ เฉพาะพันธบัตรหรือหุ้นกู้ของรัฐบาล องค์การของรัฐบาล หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรืออุตสาหกรรม และผู้มีเงินได้นั้นมิได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทย

42. ดอกเบี้ยเงินฝากประเภทออมทรัพย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

43. เงินได้จากการขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แต่ไม่รวมถึงเงินได้จากการขายหลักทรัพย์ที่เป็นหุ้นกู้หรือพันธบัตร

44. เงินได้จากการขายโลหะดีบุกตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2531 สำหรับโลหะดีบุกที่ซื้อมาระหว่างวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2530 ทั้งนี้ เฉพาะที่ไม่นำรายจ่ายในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการซื้อและขาย โลหะดีบุกดังกล่าวไปรวมคำนวณเป็นรายจ่ายในการคำนวณเงินได้สุทธิ

45. เงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งของกำไร แล้วแต่กรณีจากห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคลหรือจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ทั้งนี้ เฉพาะส่วนที่เป็นการคำนวณจากเงินได้จากการขายโลหะดีบุกตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2531 สำหรับโลหะดีบุกที่ซื้อระหว่างวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2530 และรายจ่ายในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการซื้อและขาย โลหะดีบุกดังกล่าว

46. เงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ โดยไม่มีค่าตอบแทนให้แก่มูลนิธิพัฒนา

47. เงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ โดยไม่มีค่าตอบแทนให้แก่มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

48. เงินค่าทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ทั้งนี้ เฉพาะที่ดินที่ต้องเวนคืน และอสังหาริมทรัพย์อื่นบนที่ดินที่ต้องเวนคืน

49. เงินได้พึงประเมินดังต่อไปนี้

(1) ผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาซื้อตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ใดๆ ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออกและมีการจำหน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่าราคาไถ่ถอน แต่ไม่รวมถึงกรณีที่มีผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคล

ธรรมดาเป็นผู้ทรงคนแรก

(2) ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ใด ๆ ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งนี้เฉพาะตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ไม่มีดอกเบี้ย

(3) ดอกเบี้ยที่ได้จากตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ใด ๆ ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก เฉพาะส่วนที่เกิดขึ้นก่อนการเป็นผู้ทรงตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ของผู้มีเงินได้ ทั้งนี้ต้องมีการหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 50 (2) แห่งประมวลรัษฎากร จากดอกเบี้ย ดังกล่าว ทั้งจำนวนไว้แล้ว

50. เงินได้ที่ผู้เชี่ยวชาญของประชาคมยุโรปที่เป็นคนต่างด้าวและไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยได้รับเนื่องจากการเข้ามาทำงานในประเทศไทย ภายใต้โครงการความช่วยเหลือที่ประเทศไทยได้รับจากประชาคมยุโรป

51. เงินได้จากการขายหน่วยลงทุนในกองทุนรวมที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ แต่ไม่รวมถึงเงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับเนื่องจากการขายหน่วยลงทุนคืนให้แก่กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาวตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

52. เงินได้ที่คณะกรรมการอำนวยการปรับปรุงพระที่นั่งจักรีมหาปราสาทได้รับเพื่อประโยชน์ในการสร้างพระที่นั่งองค์ใหม่และปรับปรุงพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

53. เงินได้ที่คำนวณได้จากมูลค่าของเครื่องแบบซึ่งลูกจ้างได้รับจากนายจ้างในจำนวนคนละไม่เกินสองชุดต่อปีและเสื้อนอกในจำนวนคนละไม่เกินหนึ่งตัวต่อปี

54. เงินได้เท่าที่ลูกจ้างจ่ายเป็นเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ของค่าจ้างเฉพาะส่วนที่เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 290,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้น

55. เงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ลูกจ้างได้รับจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เมื่อลูกจ้างออกจากงานเพราะเกษียณอายุ ทูพพลภาพหรือตายดังนี้

(1) กรณีเกษียณอายุ ลูกจ้างผู้นั้นต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 55 ปีบริบูรณ์ และเป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือ

(2) กรณีทุพพลภาพ ต้องเป็นกรณีที่แพทย์ที่ทางราชการรับรองได้ตรวจและแสดงความเห็นว่าลูกจ้างผู้นั้นไม่สามารถที่จะทำงานในตำแหน่งหน้าที่ซึ่งปฏิบัติอยู่นั้นต่อไป ไม่ว่าเหตุทุพพลภาพนั้นจะเกิดเนื่องจากการปฏิบัติงานให้แก่ นายจ้างหรือไม่ก็ตาม

(3) กรณีตาย ไม่ว่าจะการตายนั้นจะเกิดจากการปฏิบัติงานให้แก่ นายจ้าง หรือไม่

56. เงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งของกำไรจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ได้จากกิจการโรงเรียนเอกชนที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนหรือกิจการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ตั้งขึ้น ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งนี้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลดังกล่าวจะต้องมิได้ประกอบกิจการอื่นนอกจากกิจการโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนหรือกิจการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

57. ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักรที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามประเภทออมทรัพย์ เฉพาะกรณีที่มีผู้มีเงินได้ได้รับดอกเบี้ยดังกล่าวในจำนวนรวมกันทั้งสิ้นไม่เกิน 20,000 บาทตลอดปีภาษีนั้น

58. เงินได้ส่วนที่เป็นเงินเดือนหรือค่าจ้างที่คนประจำเรือได้รับเนื่องจากการปฏิบัติงานบนเรือไทยตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชย์นาวีที่ใช้ในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ

59. เงินได้ที่คณะกรรมการบริหาร "ทุนการกุศลสมเด็จพระเทพฯ" ได้รับเพื่อประโยชน์ของการกุศลสมเด็จพระเทพฯ

60. เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ ดังต่อไปนี้

(1) บ้าน โรงเรียน หรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ซึ่งโดยปกติใช้ประโยชน์เพื่อเป็นที่อยู่อาศัย

(2) อสังหาริมทรัพย์ตาม (1) พร้อมที่ดิน

(3) ห้องชุดสำหรับการอยู่อาศัยในอาคารชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด และขายอสังหาริมทรัพย์นั้นภายหลังจากการจดทะเบียนไม่น้อยกว่า 1 ปี แต่ไม่เกินวันที่ 31

ธันวาคม พ.ศ. 2550

61. ผลประโยชน์ที่ได้จากการควบเข้ากันของธนาคารตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ และหรือบริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าเงินทุน

62. เงินได้เท่าที่สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการจ่ายเป็นเงินสะสมเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 300,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้น

63. เงินหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการได้รับจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เนื่องจากออกจากราชการ เพราะเหตุสูงอายุ เหตุทุพพลภาพ เหตุทดแทน หรือตาย ดังนี้

- (1) กรณีเหตุสูงอายุ
- (2) กรณีเหตุทุพพลภาพ สำหรับสมาชิกซึ่งออกจากราชการเพราะป่วย เจ็บ ทุพพลภาพ ซึ่งแพทย์ที่ทางราชการรับรองได้ตรวจและแสดงความเห็นว่าไม่สามารถที่จะรับราชการในตำแหน่งหน้าที่ซึ่งปฏิบัติอยู่นั้นต่อไปได้
- (3) กรณีเหตุทดแทน สำหรับสมาชิกซึ่งออกจากราชการเพราะทางราชการเลิก หรือยุบตำแหน่งหรือมีคำสั่งให้ออกโดยไม่มีความผิดหรือทหารซึ่งออกจากกองหนุน เบี้ยหวัด
- (4) กรณีตาย สำหรับสมาชิกซึ่งออกจากราชการเพราะถึงแก่ความตายในระหว่างรับราชการ

64. เงินได้ที่คณะกรรมการกองทุนลานกีฬาต้านยาเสพติด สำนักนายกรัฐมนตรี ได้รับเพื่อประโยชน์ของกองทุนลานกีฬาต้านยาเสพติดดังกล่าว

65. ดอกเบี้ยพันธบัตรออมสิน รุ้นพันธบัตรเงินฝากช่วยชาติ

66. เงินได้ที่เป็นเงินเดือนหรือค่าตอบแทนที่เจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัยวนเกษตรนานาชาติ ซึ่งเป็นคนต่างด้าวและไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย ได้รับจากศูนย์วิจัยวนเกษตรนานาชาติเนื่องจากการเข้ามาทำงานในประเทศไทย ภายได้ข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยและศูนย์วิจัยวนเกษตรนานาชาติ

67. รางวัลบัตรออมทรัพย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

68. เงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดิน โดยไม่มีค่าตอบแทนให้แก่ วัด วัดบาดหลวง โรมันคาทอลิก หรือมัสยิด ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ทั้งนี้เฉพาะการโอนที่ดินส่วนที่ทำให้วัด วัดบาดหลวง โรมันคาทอลิก หรือมัสยิดมีที่ดินไม่เกินห้าสิบไร่

69. ผลประโยชน์ที่ได้จากการที่ผู้ประกอบกิจการซึ่งเป็นบริษัทมหาชนจำกัด หรือบริษัทจำกัดควบเข้ากัน หรือโอนกิจการทั้งหมดให้แก่กันตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรประกาศกำหนด ซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าเงินทุน

70. ค่าชดเชยที่ลูกจ้างได้รับตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและค่าชดเชยที่พนักงานได้รับตามกฎหมายว่าด้วยพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ แต่ไม่รวมถึงค่าชดเชยที่ลูกจ้างหรือพนักงานได้รับเพราะเหตุเกษียณอายุหรือสิ้นสุดสัญญาจ้าง ทั้งนี้ เฉพาะค่าชดเชยส่วนที่ไม่เกิน

ค่าจ้างหรือเงินเดือนค่าจ้างของการทำงานสามร้อยวันสุดท้าย แต่ไม่เกิน 300,000 บาท

71. เงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นดอกเบี้ยเงินกู้ยืม สำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัยทั้งนี้ เฉพาะกรณีที่ผู้มีเงินได้จากอสังหาริมทรัพย์ตาม (1) (2) หรือ (3) โดยจดทะเบียนการได้มาใน พ.ศ. 2540 จำนวนอาคารที่ซื้อหรือสร้างเป็นประกันการกู้ยืมนั้น ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 50,000 บาท ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด ทั้งนี้เฉพาะที่จ่ายให้แก่

(1) กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์เพื่อแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงิน ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(2) กองทุนรวมเพื่อแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(3) นิติบุคคลเฉพาะกิจซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลเฉพาะกิจ เพื่อแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ ทั้งนี้ เฉพาะกรณีที่นิติบุคคลเฉพาะกิจ ดังกล่าว เข้ารับช่วงสิทธิเป็นเจ้าหนี้เงินกู้แทนกองทุนรวมตาม (1) หรือ (2) ธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์หรือนายจ้าง

72. เงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นดอกเบี้ยเงินกู้ยืมให้แก่ธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์ หรือนายจ้างสำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัยโดยจำนวนอาคาร ที่ซื้อหรือสร้างเป็นประกันการกู้ยืมนั้น ซึ่งรวมถึงอาคารพร้อมที่ดินด้วย เฉพาะส่วนที่เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 40,000 บาท ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด

73. เงินได้เท่าที่ครูใหญ่หรือครูโรงเรียนเอกชนจ่ายเป็นเงินสมทบเข้ากองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนเฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 300,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้น

74. เงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมิน ทั้งนี้จะต้องมีจำนวนไม่เกิน 300,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้น

กรณีที่ผู้มีเงินได้จ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือได้จ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการว่าด้วยเงินได้ที่ได้รับยกเว้น เมื่อรวมกับเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการต้องไม่เกิน 300,000 บาท

75. เงินหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ผู้ถือหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้รับจากกองทุนรวมดังกล่าวเพราะเหตุสูงอายุ พุพพลภาพ หรือตาย ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ ที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

76. เงินหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ครูใหญ่หรือครู โรงเรียนเอกชนได้รับจากกองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน เมื่อครูใหญ่หรือครู โรงเรียนเอกชนออกจากงาน เพราะเหตุสูงอายุ ทูพพลภาพ หรือตาย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

77. ยกเว้นเงินปันผลที่ได้จากการถือหุ้นในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการธุรกิจเงินร่วมลงทุน และได้รับยกเว้นภาษีเงินได้มาตรา 5 วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ.2500 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 396) พ.ศ. 2545

78. ยกเว้นผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนหุ้นของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการธุรกิจเงินร่วมลงทุน และได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ตามมาตรา 5 วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2500 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 396) พ.ศ. 2545

79. ยกเว้นเงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นดอกเบี้ยเงินกู้ยืมให้แก่กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการสำหรับการกู้ยืมเงิน เพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัย รวมถึงอาคารพร้อมที่ดินด้วย

80. ยกเว้นดอกเบี้ยและรางวัลสลากออมทรัพย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแต่ไม่รวมถึงดอกเบี้ย ซึ่งผู้รับมิใช่ผู้ทรงคนแรก ทั้งนี้สำหรับสลากออมทรัพย์ที่ออกจำหน่ายตั้งแต่วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2545 เป็นต้นไป

81. ยกเว้นเงินได้เท่าที่ผู้มีเงินได้จ่ายเป็นเบี้ยประกันภัยในปีภาษี สำหรับการประกันชีวิตของผู้มีเงินได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงเฉพาะส่วนที่เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 40,000 บาท เฉพาะในกรณีที่กรมธรรม์ประกันชีวิตมีกำหนดเวลาตั้งแต่สิบปีขึ้นไปและการประกันชีวิตนั้นได้เอาประกันไว้กับผู้รับประกันภัยที่ประกอบกิจการประกันชีวิตในราชอาณาจักร ทั้งนี้สำหรับเบี้ยประกันที่จ่ายตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2545 เป็นต้นไป และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด

82. เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ ดังต่อไปนี้

(1) บ้าน โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ซึ่งโดยปกติใช้ประโยชน์เพื่อเป็นที่อยู่อาศัย

(2) อสังหาริมทรัพย์ตาม (1) พร้อมที่ดิน

(3) ห้องชุดสำหรับการอยู่อาศัยในอาคารชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด ทั้งนี้เฉพาะสำหรับกรณีการทำสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ซึ่งผู้มีเงินได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัยอันเป็นแหล่งสำคัญ โดยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี นับแต่วันที่ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์นั้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

83. เงินได้จากการขายข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้าในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า แห่งประเทศไทย เฉพาะกรณีที่ไม่มีการส่งมอบสินค้าเกษตร

84. เงินบำเหน็จดำรงชีพที่ผู้ได้รับบำนาญขอใช้สิทธิรับบำเหน็จดำรงชีพใน ระหว่างวันที่ยังมีชีวิต ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการและกฎหมายว่าด้วยกองทุน บำเหน็จบำนาญข้าราชการ ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2546

85. เงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับเนื่องจากการขายหน่วยลงทุนคืนให้แก่ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้เฉพาะกรณีที่ ผู้มีเงินได้ถือหน่วยลงทุนดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี นับตั้งแต่วันซื้อหน่วยลงทุนครั้งแรก และ เงินหรือผลประโยชน์ดังกล่าวคำนวณมาจากเงินได้พึงประเมินที่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้

86. เงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวตาม กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่ได้มีการจดทะเบียนกองทรัสต์สินเป็นกองทุนรวม ภายในวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2550 ในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมิน ทั้งนี้ เฉพาะ ส่วนที่ไม่เกิน 300,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้นและเงินได้ดังกล่าวต้องเป็นเงินได้ของผู้มีเงินได้ซึ่ง เป็นบุคคลธรรมดา แต่ไม่รวมถึงห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคลและกองมรดกที่ ยังไม่ได้แบ่ง

87. เงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับเนื่องจากการขายหน่วยลงทุนคืนให้แก่ กองทุนรวมหุ้นระยะยาวตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้เฉพาะกรณีที่ผู้มีเงิน ได้ถือหน่วยลงทุนดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีปฏิทิน แต่ไม่รวมถึงกรณีทุพพลภาพหรือตาย และ เงินหรือผลประโยชน์ดังกล่าวคำนวณมาจากเงินได้พึงประเมิน ที่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้

88. ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักรเฉพาะดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่มี ระยะเวลาการฝากตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป แต่เมื่อรวมกับดอกเบี้ยเงินฝากประจำทุกประเภทรวมกันแล้ว ต้องมีจำนวนทั้งสิ้นไม่เกิน 30,000 บาทตลอดปีภาษีนั้น และผู้มีเงินได้ได้รับดอกเบี้ยเงินฝาก ดังกล่าวเมื่อมีอายุไม่ต่ำกว่า 55 ปีบริบูรณ์ ทั้งนี้ สำหรับเงินได้ที่ได้รับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

89. เงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ ใน

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสัก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลพบุรี และจังหวัดสระบุรี

90. เงินได้จากการ โอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ ในโครงการเขื่อนคลองท่าด่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก

91. เงินได้ดังต่อไปนี้ เป็นเงิน ได้ที่ ได้รับยกเว้น ไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ สำหรับปีภาษี 2547 และปีภาษี 2548

(1) เงินช่วยเหลือผู้ซึ่งออกจากราชการตามมาตรการของรัฐบาลตามพระราชกฤษฎีกาเงินช่วยเหลือผู้ซึ่งออกจากราชการตามมาตรการของรัฐบาล พ.ศ. 2547

(2) เงินช่วยเหลือผู้ซึ่งออกจากราชการตามมาตรการของรัฐบาลในการเพิ่มประสิทธิภาพพระบรมราชการตามพระราชกฤษฎีกาเงินช่วยเหลือผู้ซึ่งออกจากราชการตามมาตรการของรัฐบาลในการเพิ่มประสิทธิภาพพระบรมราชการ พ.ศ. 2548

(3) เงินหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ได้รับจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เมื่อออกจากราชการตาม (1) หรือ (2)

92. ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้แก่บุคคลในคณะทูต คณะกงสุล และบุคคลที่ถือว่าอยู่ในคณะทูตตามความตกลง ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักก้อยที่ด้อยปฏิบัติ

93. ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับการขาย แลกเปลี่ยน ให้ โอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ให้แก่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่มีใช้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในกรณีดังต่อไปนี้ ไม่ถือว่าเป็นการขายตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร

(1) การให้ การโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์ โดยไม่มีค่าตอบแทน

(2) การแลกเปลี่ยนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์กับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่มีใช้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเฉพาะในกรณีที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจนั้นมีได้มีการจ่ายค่าตอบแทนเป็นอย่างอื่นนอกจากอสังหาริมทรัพย์ที่แลกเปลี่ยนนั้น

94. ผู้มีเงินได้ที่ได้รับเงินได้พึงประเมินจากการขายอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 4 (6) แห่งพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการขายอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นทางค้าหรือหากำไร (ฉบับที่ 342) พ.ศ. 2541 ซึ่งได้ถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายตามมาตรา 50 (5) แห่งประมวลรัษฎากร และได้เสียภาษีธุรกิจเฉพาะไว้แล้ว

95. ผู้มีเงินได้ซึ่งอยู่ในประเทศไทย และได้รับเงินส่วนแบ่งของกองทุนรวมที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และยอมให้ผู้จ่ายเงินได้นั้นหักภาษี

ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 50 (2) แห่งประมวลรัษฎากร ในอัตราร้อยละ 10 ของเงินได้

96. ลดอัตรากำหนดเงินได้ตามมาตรา 48(3)(ก) และคงจัดเก็บในอัตราร้อยละ 10 ของเงินได้ สำหรับเงินได้พึงประเมินที่เป็นดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักรประเภทเงินฝากประจำ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนด

97. เงินได้พึงประเมินหลังจากหักค่าใช้จ่ายและหักค่าลดหย่อนแล้ว โดยให้ยกเว้นเท่าจำนวนเงินที่บริจาคให้กองทุนปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ ปีที่ 50

98. เงินได้สำหรับเงินได้พึงประเมินเท่าจำนวนเงินที่บริจาคในการจัดสร้างเครื่องทรงพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร

99. เงินได้ที่ได้รับการปลดหนี้ หรือการประนอมหนี้ตามคำขอประนอมหนี้ หรือแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่ศาลได้มีคำสั่งเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้ที่ได้รับการ โอนทรัพย์สิน การขายสินค้าหรือการให้บริการและการกระทำตราสารอันเนื่องมาจากการดำเนินการ ตามคำขอประนอมหนี้หรือแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่ศาลได้มีคำสั่งเห็นชอบตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

100. ภาษีเงินได้สำหรับเงินได้สุทธิจากการคำนวณภาษีเงินได้ตามมาตรา 48(1) เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาท แรก สำหรับปีภาษีนั้น

101. เงินได้ที่ได้รับการปลดหนี้ของสถาบันการเงินที่ดำเนินการตามหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

102. เงินได้ที่ได้รับการ โอนทรัพย์สิน การขายสินค้า หรือการให้บริการ และการกระทำตราสารอันเนื่องมาจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินที่ดำเนินการตามหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

103. เงินได้ที่ได้รับการปลดหนี้ของเจ้าหนี้อื่นซึ่งปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยนำหลักเกณฑ์ของสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดมาใช้โดยอนุโลม

104. เงินได้ที่ได้รับการ โอนทรัพย์สิน การขายสินค้า หรือการให้บริการ และสำหรับการกระทำตราสารอันเนื่องมาจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของเจ้าหนี้อื่น โดยนำหลักเกณฑ์ของสถาบันการเงิน ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดมาใช้โดยอนุโลม

105. เงินได้ที่ได้รับยกเว้นตามกฎหมายอื่นในปัจจุบันมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ซึ่งยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้ ดังต่อไปนี้

(1) เงินปันผลที่ได้รับจากกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ตลอด

ระยะเวลาที่ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้น

(2) แห่งกฎวิวัลส์ ค่าแห่งลิขสิทธิ์ หรือสิทธิอย่างอื่น จากผู้ได้รับการส่งเสริม ตามสัญญาที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องนำมา รวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้มีกำหนดระยะเวลา 5 ปีนับแต่วันที่ผู้ได้รับการส่งเสริมมีรายได้จากการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริม

106. เงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และการบริจาคอสังหาริมทรัพย์ให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พ.ศ.2546 ทั้งนี้สำหรับการโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินตั้งแต่วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ.2546 เป็นต้น ไป

107. เงินได้จากการขายสุรากลั่นชุมชนของผู้ได้รับใบอนุญาตให้ทำสุรากลั่น ชุมชน ตามกฎหมายว่าด้วยสุรา จำนวนไม่เกิน 2 ล้านบาทต่อปี เป็นเวลา 3 ปีนับแต่วันที่ได้รับ อนุญาตให้ทำสุรากลั่นชุมชน เฉพาะกรณีที่ได้รับอนุญาตให้นำสุรากลั่นชุมชนภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2548

108. เงินได้ที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการได้มาซึ่งทรัพย์สินประเภทอุปกรณ์ที่มีผล ต่อการประหยัดพลังงานเพื่อการปรับเปลี่ยนแทนอุปกรณ์เดิม เป็นจำนวนร้อยละ 25 ของค่าใช้จ่าย นั้น เฉพาะในส่วนที่ไม่เกิน 50 ล้านบาท สำหรับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5)(6)(7) หรือ (8) แห่งประมวลรัษฎากร โดยให้ยกเว้นตามส่วนเฉลี่ยเป็นจำนวนเงินเท่ากับของจำนวนเงินได้ที่ได้รับ ยกเว้นภาษี สำหรับระยะเวลา 5 ปีภาษี

109. เงินได้จากการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในอสังหาริมทรัพย์โดยไม่มี ค่าตอบแทนให้แก่สภากาชาดไทย

110. เงินได้ที่ผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นผู้อยู่ในประเทศไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่า 65 ปี บริบูรณ์ในปีภาษีได้รับ เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 190,000 บาท ในปีภาษีนั้น ทั้งนี้ สำหรับเงินได้ที่ได้รับ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดี กรมสรรพากรประกาศกำหนด

111. เงินที่มีลักษณะเดียวกับบำเหน็จดำรงชีพ ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการและกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ซึ่งพนักงานการทำเรือแห่ง ประเทศไทย พนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทย และพนักงานธนาคารออมสิน ได้รับตั้งแต่วันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป โดยมีอัตราและวิธีการคำนวณเช่นเดียวกับบำเหน็จดำรงชีพตาม กฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการและกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

112. เงินได้ที่คณะกรรมการ โครงการทุนเล่าเรียนหลวงสำหรับพระสงฆ์ไทย

ได้รับ เพื่อประโยชน์ของโครงการทุนเล่าเรียนหลวงสำหรับพระสงฆ์ไทย ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 เป็นต้นไป

113. เงินได้จากการขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ซึ่งกระทำในศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า เฉพาะกรณีที่ไม่มี การส่งมอบสินค้า ทั้งนี้ สำหรับเงินได้พึงประเมินที่ได้รับตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2548 เป็นต้นไป (กฎกระทรวง 260 พ.ศ.2549)

114. เงินได้เท่าที่ผู้มีเงินได้จ่ายเป็นเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัทประกันชีวิตหรือบริษัทประกันวินาศภัยที่ประกอบกิจการในราชอาณาจักรตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 15,000 บาท สำหรับการประกันสุขภาพบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภรรยาของผู้มีเงินได้ซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ ทั้งนี้ต้องเป็นเบี้ยประกันภัยที่จ่ายในปี พ.ศ.2549 เป็นต้นไปและให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด (กฎกระทรวง 263 พ.ศ.2550)

115. เงินได้เท่าที่นายจ้างจ่ายเป็นเบี้ยประกันภัยให้แก่บริษัทประกันชีวิตหรือบริษัทประกันวินาศภัยที่ประกอบกิจการในราชอาณาจักรสำหรับกรรมกรรมประกันภัยกลุ่มที่มีกำหนดเวลาไม่เกิน 1 ปี เฉพาะในส่วนที่คุ้มครองค่ารักษาพยาบาลสำหรับ

(ก) ลูกจ้าง สามี ภริยา บุพการีหรือผู้สืบสันดานซึ่งอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของลูกจ้าง ทั้งนี้ เฉพาะการรักษาพยาบาลในประเทศไทย

(ข) ลูกจ้างในกรณีที่ต้องได้รับการรักษาพยาบาลในต่างประเทศในขณะปฏิบัติกิจการตามหน้าที่ในต่างประเทศเป็นครั้งคราว ทั้งนี้ สำหรับเงินได้ที่ได้รับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2549 เป็นต้นไป (กฎกระทรวง 263 พ.ศ.2550)

4. ค่าใช้จ่ายที่ยอมให้หัก ค่าใช้จ่ายหรือรายจ่ายของผู้เสียภาษี ที่ต้องใช้หรือถือว่าใช้ไปตามความจำเป็นและสมควรเพื่อหารายได้ของกิจการ ซึ่งตามประมวลรัษฎากรได้กำหนดวิธีการหักค่าใช้จ่ายไว้ 2 วิธี คือ

4.1 การหักค่าใช้จ่ายจริงตามความจำเป็นและสมควร ผู้มีเงินได้ทุกประเภทเลือกหัก ณ ที่จ่าย ตามวิธีนี้ได้และจะต้องแสดงหลักฐานพิสูจน์ค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรต่อเจ้าพนักงานประเมินภาษีอากร

4.2 การหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา วิธีนี้กฎหมายได้กำหนดอัตราค่าใช้จ่ายที่จะหักออกจากเงินได้เป็นจำนวนที่แน่นอนคิดเป็นร้อยละของเงินได้แต่ละประเภท

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามกฎหมายให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด ดังนี้

(1) ผู้มีเงินได้สามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 ของเงินได้แต่รวมกันแล้วต้องไม่เกิน 60,000 บาท

(2) ในกรณีสามีภริยา ต่างฝ่ายต่างมีเงินได้และความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ให้ต่างฝ่ายต่างหักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 40 แต่ไม่เกินฝ่ายละ 60,000 บาท

เงินที่นายจ้างจ่ายให้ครั้งเดียวเพราะเหตุออกจากงาน ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดในประกาศอธิบดีฯ (ฉบับที่ 45) ให้คำนวณภาษีตามเกณฑ์ในมาตรา 48(5) แห่งประมวลรัษฎากร เป็น เงินภาษีทั้งสิ้นเท่าใด ให้หักภาษี ณ ที่จ่ายไว้เท่านั้น การคำนวณตามเกณฑ์ในมาตรา 48(5) แห่งประมวลรัษฎากร

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายได้เฉพาะเงินได้ที่เป็นค่าแห่งลิขสิทธิ์ โดยให้หักเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 ของค่าแห่งลิขสิทธิ์แต่ไม่เกิน 60,000 บาท สำหรับค่าแห่งคู่มือ หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปี หรือเงินได้ที่มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล ไม่ยอมให้หักค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

ในกรณีสามีและภริยาต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ประเภทนี้ และความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ให้ต่างฝ่ายต่างหักค่าใช้จ่ายได้ตามเกณฑ์เดียวกัน

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายไม่ยอมให้หักค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายให้หักค่าใช้จ่ายได้ ดังนี้ คือ

(1) การให้เช่าทรัพย์สิน ผู้มีเงินได้มีสิทธิเลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่งดังนี้

ก. หักตามความจำเป็นและสมควรหรือ

ข. หักเป็นการเหมาในอัตราที่กำหนด

กรณีผู้ให้เช่าทรัพย์สิน เรียกเก็บเงินกินเปล่า เงินเบี้ยเจียะ เงินค่าปลูกสร้าง หรือเงินค่าซ่อมแซม อีกส่วนหนึ่งนอกเหนือจากค่าเช่า หรือได้รับประโยชน์อื่น เช่น ได้กรรมสิทธิ์ในอาคารหรือโรงเรือนที่ผู้เช่าทำการก่อสร้างลงบนที่ดินของผู้ให้เช่าแล้วยกให้ เงินหรือกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือโรงเรือนเป็นเงินได้พึงประเมินเนื่องจากการให้เช่าทรัพย์สินของผู้ให้เช่า

กรณีที่เจ้าของที่ดินทำสัญญาให้ผู้อื่นทำการปลูกสร้างอาคารหรือโรงเรือนที่ดินของตน โดยผู้ปลูกสร้างยกกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือโรงเรือนที่ปลูกสร้างนั้นให้แก่เจ้าของที่ดินเมื่อสร้างเสร็จ และเจ้าของที่ดินตกลงให้ผู้ปลูกสร้างเช่าหรือให้เช่าช่วงอาคารหรือโรงเรือน หรือตกลงให้ผู้สร้างจัดหาผู้เช่าอาคารหรือโรงเรือนนั้นโดยตรงจากเจ้าของที่ดินเป็นการตอบแทนภายใน

ระยะเวลาที่กำหนด ให้คำนวณค่าแห่งอาคารหรือโรงเรียนนั้นเป็นเงินได้พึงประเมินของเจ้าของที่ดินตามจำนวนปีแห่งอายุการเช่าในอัตราร้อยละของมูลค่าอาคาร หรือ โรงเรียนในวันที่ได้รับกรรมสิทธิ์

(2) การพินิจสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน กฎหมายยอมให้ผู้มีเงินได้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 20 วิธีเดียว

(3) การพินิจสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ซื้อมานั้นโดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 20 วิธีเดียว

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายยอมให้เลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่งดังนี้

- ก. หักตามความจำเป็นและสมควรหรือ
- ข. หักเป็นการเหมาในอัตรากำหนด

เงินได้จากการประกอบวิชาชีพอิสระ การประกอบโรคศิลป์ ให้หักค่าใช้จ่ายร้อยละ 60 สำหรับเงินได้จากการประกอบวิชาชีพอิสระอื่นหักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 30

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 7 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

- ก. หักตามความจำเป็นและสมควรหรือ
- ข. หักเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 70

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายยอมให้เลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

- ก. หักตามความจำเป็นและสมควรหรือ
- ข. หักเป็นการเหมาในอัตรากำหนด

5. ค่าลดหย่อน หมายถึง รายการต่างๆ ที่กฎหมายได้กำหนดให้หักได้เพิ่มขึ้นหลังจากได้หักค่าใช้จ่ายแล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีก่อนนำเงินได้ที่เหลือซึ่งเรียกว่าเงินได้สุทธิไปคำนวณภาษีตามบัญชีอัตรากำหนดเงินได้บุคคลธรรมดา รายการหักลดหย่อนกรณีต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

1. การหักลดหย่อนในกรณีทั่วไป

- 1.1 ผู้มีเงินได้ 30,000 บาท (ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศไทยถึง 180 วัน หรือ ไม่ก็ตาม)
- 1.2 สามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ 30,000 บาท

(1) สามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ที่มีสิทธิหักลดหย่อน จะต้องเป็นสามีหรือภริยาชอบด้วยกฎหมาย การสมรส ไม่ครบปีภาษีก็มีสิทธิหักลดหย่อนได้ เช่น จดทะเบียนสมรสระหว่างปีภาษี หรือตายในระหว่างปีภาษี ก็มีสิทธิหักลดหย่อนได้ 30,000 บาท

(2) สามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ที่จะนำมาหักลดหย่อนจะต้องไม่มีเงินได้พึงประเมินหรือมีแต่ไม่ได้แยกคำนวณภาษี ตัวอย่าง สามีภริยาแต่งงานครบปีภาษีและต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ประเภทที่ 1 กรณีดังกล่าว ภริยาสามารถแยกคำนวณภาษีต่างหากจากสามีได้โดยชอบ ทั้งสามีภริยาจึงไม่มีสิทธินำคู่สมรสมาหักลดหย่อนได้ แต่หากภริยามีเงินได้ประเภทอื่น (2-8) ให้สามีนำเงินได้ของภริยามารวมคำนวณและมีสิทธินำคู่สมรสมาหักลดหย่อนได้

1.3 การหักลดหย่อนบุตร ให้หักสำหรับบุตรชอบด้วยกฎหมาย หรือบุตรบุญธรรมของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ด้วย

โดยมีเงื่อนไขว่าบุตรที่เกิดก่อนหรือในพ.ศ.2522 หรือที่ได้รับเป็นบุตรบุญธรรมก่อน พ.ศ. 2522 คนละ 15,000 บาท บุตรที่เกิดหลัง พ.ศ.2522 หรือที่ได้รับเป็นบุตรบุญธรรมในหรือหลัง พ.ศ. 2522 คนละ 15,000 บาท แต่รวมกันต้องไม่เกิน 3 คน

การนับจำนวนบุตรให้นับเฉพาะบุตรที่มีชีวิตอยู่ตามลำดับอายุสูงสุดของบุตร โดยให้นับรวมทั้งบุตรที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ได้รับการหักลดหย่อนด้วย

การหักลดหย่อนสำหรับบุตร ให้หักได้เฉพาะบุตรซึ่งมีอายุไม่เกิน 25 ปี และยังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยหรือชั้นอุดมศึกษาเฉพาะภายในประเทศให้ลดหย่อนเพื่อการศึกษาได้อีกคนละ 2,000 บาท หรือเป็นผู้เยาว์ หรือศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถอันอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดู แต่มิให้หักลดหย่อนสำหรับบุตรดังกล่าวที่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ล่วงมาแล้วตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไป โดยเงินได้ดังกล่าวต้องไม่ใช่เงินได้ที่ได้รับยกเว้นตามมาตรา 42 โดยไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้

การหักลดหย่อนสำหรับบุตรดังกล่าว ให้หักได้ตลอดปีภาษี ไม่ว่ากรณีจะหักได้นั้นจะมีอยู่ตลอดปีภาษีหรือไม่ และในกรณีบุตรบุญธรรมนั้นให้หักลดหย่อนในฐานะบุตรบุญธรรมได้ในฐานะเดียว

1.4 เบี้ยประกันภัย ที่ผู้มีเงินได้จ่ายไปในปีภาษี สำหรับการประกันชีวิตของผู้มีเงินได้ตามจำนวนที่จ่ายจริง โดยส่วนแรกหักได้ 10,000 บาท ส่วนที่เกิน 10,000 บาท หักได้ไม่เกินเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย แต่ไม่เกิน 40,000 บาท ทั้งนี้ เฉพาะในกรณีที่กรมธรรม์ประกันชีวิตมีกำหนดเวลาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และการประกันชีวิตนั้นได้เอาประกันไว้กับผู้รับประกันภัยที่ประกอบกิจการประกันชีวิตในราชอาณาจักร

ในกรณีสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้มีการประกันชีวิตและความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีให้หักลดหย่อนได้ด้วยสำหรับเบี้ยประกันที่จ่ายสำหรับการประกันชีวิตของสามีหรือภริยานั้นตามเกณฑ์ข้างต้น

การฝากเงินออมสินประเภทสงเคราะห์ชีวิตและครอบครัว ก็อยู่ในข่ายที่จะขอหักลดหย่อนตามเกณฑ์นี้ได้ด้วย

1.5 เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หักลดหย่อนได้ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท ส่วนที่เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 290,000 บาท เป็นเงินที่ได้รับยกเว้นภาษี โดยนำจำนวนเงินส่วนที่เกินดังกล่าวหักจากเงินได้พึงประเมิน ก่อนหักค่าใช้จ่ายตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 290,000 บาท

ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หักได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้ และเมื่อรวมกับเงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ถ้ามี) แล้วไม่เกิน 300,000 บาท โดยต้องจ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่จะได้รับยกเว้น ไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว ในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 300,000 บาท

1.6 ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัย โดยจำนวนอาคารที่ซื้อหรือสร้างเป็นประกันการกู้ยืมนั้นตามจำนวนเงินที่ได้จ่ายไปจริงแต่ไม่เกิน 100,000 บาท ทั้งนี้ เฉพาะดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่ได้จ่ายตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ.2550 เป็นต้นไป โดยต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการดังนี้

(1) เป็นดอกเบี้ยเงินกู้ยืม สำหรับการกู้ยืมจากผู้ประกอบกิจการในราชอาณาจักรเฉพาะที่กำหนดไว้ได้แก่ ธนาคาร บริษัทตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์ นายจ้างซึ่งมีระเบียบเกี่ยวกับเงินกองทุนที่จัดสรรไว้เพื่อสวัสดิการแก่ลูกจ้าง บรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย ตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์เพื่อแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กองทุนรวมเพื่อแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ นิติบุคคลเฉพาะกิจที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ที่เขารับช่วงสิทธิ์

เป็นเจ้าของเงินกู้แทนกองทุนรวมดังกล่าว กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วย
บำเหน็จบำนาญข้าราชการ

(2) เป็นดอกเบี้ยเงินกู้ยืมตามสัญญากู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้ออาคารพร้อม
ที่ดิน หรือห้องชุดในอาคารชุด หรือเพื่อสร้างอาคารใช้อยู่อาศัยบนที่ดินของตนเองหรือบนที่ดินที่
ตนเองมีสิทธิครอบครอง

(3) ต้องจำนองอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุด หรืออาคารพร้อมที่ดิน
เป็นประกันการกู้ยืมเงินนั้น โดยมีระยะเวลาจำนองตามระยะเวลาการกู้ยืม

(4) ต้องใช้อาคารหรือห้องชุดในอาคารชุดตาม(3)นั้นเป็นที่อยู่อาศัยในปีที่
ได้รับยกเว้นภาษี แต่ไม่รวมถึงกรณีลูกจ้าง ซึ่งถูกนายจ้างส่งให้ไปปฏิบัติงานของนายจ้าง ณ ต่างถิ่น
เป็นประจำหรือกรณีอาคารหรือห้องชุดดังกล่าวเกิดอสังหาริมทรัพย์ หรือภัยอันเกิดจากเหตุอื่น
ทั้งนี้ เฉพาะที่มีใช้ความผิดของผู้มีเงินได้จนไม่อาจใช้อาคารหรือห้องชุดนั้นอยู่อาศัยได้

(5) กรณีผู้มีเงินได้มีอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุดตาม (3) เป็นที่อยู่อาศัย
ในปีที่ขอหักลดหย่อนเกินกว่า 1 แห่ง ให้หักลดหย่อนได้ทุกแห่งสำหรับอาคารหรือห้องชุดใน
อาคารชุดตาม (3)

(6) ให้หักลดหย่อนได้ตลอดปีภาษี ไม่ว่ากรณีที่จะหักลดหย่อนได้นั้นจะมี
อยู่ตลอดปีภาษีหรือไม่

(7) กรณีผู้มีเงินได้หลายคนร่วมกันกู้ยืม ให้หักลดหย่อนได้ทุกคนโดย
เฉลี่ยค่าลดหย่อนตามส่วนจำนวนผู้มีเงินได้ แต่รวมกันต้องไม่เกินจำนวนที่จ่ายจริง และไม่เกิน
100,000 บาท

(8) กรณีสามีภริยาร่วมกันกู้ยืมโดยสามีหรือภริยามีเงินได้ฝ่ายเดียวให้หัก
ลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้เต็มจำนวนตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท

(ก) ถ้าความเป็นสามีภริยา มิได้มีอยู่ตลอดปีภาษีที่ขอหัก
ลดหย่อน ให้ต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนได้ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท

(ข) ถ้าความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีที่ขอหักลดหย่อน
และสามีภริยาขึ้นรายการโดยรวมคำนวณภาษี ให้หักลดหย่อนรวมกันตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่
เกิน 100,000 บาท

(ค) ถ้าความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีที่ขอหักลดหย่อน
และภริยาขึ้นรายการโดยแยกคำนวณภาษี ให้สามีและภริยาต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนได้กึ่งหนึ่งของ
จำนวนที่จ่ายจริง แต่รวมกันไม่เกิน 100,000 บาท

(9) กรณีมีการแปลงหนี้ใหม่ด้วยการเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้เงินกู้ยืมระหว่างผู้ให้กู้ตาม (1) ให้ยังคงหักลดหย่อนได้ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมดังกล่าวข้างต้น ให้หมายความรวมถึง ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อชำระหนี้เงินกู้ยืมเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัย หรือห้องชุดด้วย ทั้งนี้ เฉพาะดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้ยืมเพื่อชำระหนี้ส่วนที่ไม่เกินกว่าหนี้ที่ค้างชำระนั้น ผู้มีเงินได้ต้องมีหนังสือรับรองตามแบบที่อธิบดีกำหนด จากผู้ให้กู้ยืม เพื่อเป็นหลักฐานว่าได้มีการจ่ายดอกเบี้ยสำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อดำเนินการดังกล่าวนี้ด้วย

1.7 เงินสมทบ ที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมตามจำนวนที่จ่ายจริง ในกรณีสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ซึ่งเป็นผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมข้างต้นและความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ให้หักลดหย่อนได้ด้วยสำหรับเงินสมทบของสามีหรือภริยาที่จ่ายเข้ากองทุนประกันสังคมดังกล่าวตามเกณฑ์ข้างต้น

1.8 ค่าลดหย่อนบิดามารดา กรณีผู้มีเงินได้และคู่สมรสที่มีเงินได้รวมคำนวณภาษีหรือคู่สมรสไม่มีเงินได้อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ ผู้มีเงินได้และคู่สมรสมีสิทธิหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาได้คนละ 30,000 บาท ทั้งนี้ บิดาหรือมารดาของผู้มีเงินได้หรือคู่สมรส จะต้องออกหนังสือรับรองว่าบุตรคนใดคนหนึ่งเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูเพียงคนเดียว

1.9 เงินสนับสนุนเพื่อการศึกษา ได้แก่ เงินที่จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนการศึกษา มีสิทธิหักลดหย่อนได้ 2 เท่าของจำนวนเงินที่ได้จ่ายไปจริง แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินคงเหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนอื่น ๆ แล้ว

1.10 เงินบริจาค เมื่อหักลดหย่อนต่าง ๆ หมดแล้ว เหลือเท่าใดให้หักลดหย่อนได้อีกสำหรับเงินบริจาค เงินบริจาคที่หักค่าลดหย่อนได้นั้นผู้มีเงินได้ต้องบริจาคเป็นเงินให้แก่การกุศลสาธารณะ โดยหักได้เท่าจำนวนเงินที่จ่ายจริงแต่ต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายและหักค่าลดหย่อนต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว การบริจาค ได้แก่

(1) การบริจาคเงินให้แก่วัดวาอาราม สภากาชาดไทย สถานพยาบาล และสถานศึกษาของทางราชการ หรือองค์การของรัฐบาล สถานศึกษาเอกชน สถานสาธารณกุศล และกองทุนสวัสดิการภายในส่วนราชการ (ต้องเป็นองค์การสถานสาธารณกุศลตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา)

(2) การบริจาคเงินให้แก่คณะกรรมการอำนวยการจัดสร้างสวนสาธารณะเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เนื่องในวโรกาสพระชนม์มายุครบ 80 พรรษา

- (3) การบริจาคเงินให้แก่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีในโครงการปลูกป่าเทิดพระเกียรติเฉลิมฉลองพระชนมายุครบ 90 พรรษา
- (4) การบริจาคเงินให้แก่กองทัพอากาศในโครงการก่อสร้างพระมหาธาตุเจดีย์นภพลภูมิสิริฯ
- (5) การบริจาคเงินให้แก่กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
- (6) การบริจาคเงินให้แก่กองทุนปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ปีที่ 50
- (7) การบริจาคเงินให้แก่โครงการอาคารเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสทรงครองสิริราชย์สมบัติครบ 50 ปี ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา
- (8) การบริจาคเงินให้แก่โครงการสืบสานพระราชปณิธาน “กาญจนาภิเษก”
- (9) การบริจาคเงินให้แก่โครงการรื้อใจช่วยเยาวชนไทยในภาวะวิกฤต
- (10) การบริจาคเงินให้แก่โครงการโพธิ์ทองของชาวไทย
- (11) การบริจาคเงินให้แก่โครงการปลูกป่าชายเลนถาวรเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสทรงพระชนม์อายุ 72 พรรษา
- (12) การบริจาคเงินให้แก่ส่วนราชการที่จัดขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
- (13) การบริจาคเงินให้แก่กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม กองทุนคุ้มครองเด็ก และกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ
- (14) การบริจาคเงินเพื่อการศึกษา ให้แก่การศึกษาแห่งประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการศึกษา คณะกรรมการกีฬาจังหวัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งประเทศไทย เพื่อส่งเสริมกีฬาในจังหวัด สำนักงานพัฒนาการศึกษาและนันทนาการเพื่อจัดการแข่งขันกีฬานักเรียน หรือสมาคมกีฬาสมัครเล่น
- (15) การบริจาคเงินให้แก่ส่วนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย หรือภัยธรรมชาติอื่น

(16) การบริจาคเงินให้แก่ส่วนราชการหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายจากกรณีพิบัติภัย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2547 ในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต ระนอง และสตูล

2. การหักลดหย่อนในกรณีสามีภริยาต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ ถ้าความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี การหักลดหย่อนผู้มีเงินได้และสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ให้หักลดหย่อนรวมกันได้ 60,000 บาท แต่ถ้าความเป็นสามีหรือภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี หรือภริยาแยกคำนวณเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 ต่างหากจากสามี ให้ต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนได้ 30,000 บาท และสำหรับการหักลดหย่อนบุตรและค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้อื่น ๆ ให้ต่างฝ่ายต่างหักได้กึ่งหนึ่งตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละกรณีเฉพาะในปีภาษีนั้น

3. การหักลดหย่อนในกรณีผู้มีเงินได้มิได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทย การหักลดหย่อนผู้มีเงินได้และสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ บุตร และการศึกษาของบุตรของผู้มีเงินได้

4. การหักลดหย่อนในกรณีผู้มีเงินได้ถึงแก่ความตายในระหว่างปีภาษี ให้หักลดหย่อนได้เสมือนผู้ตายมีชีวิตรอยู่ตลอดปีภาษีที่ผู้นั้นถึงแก่ความตาย

5. การหักลดหย่อนในกรณีผู้มีเงินได้เป็นกองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง ให้หักลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้ 30,000 บาท

6. การหักลดหย่อนในกรณีผู้มีเงินได้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล ให้หักลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้ ได้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือบุคคลในคณะบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในประเทศไทยคนละ 30,000 บาท แต่รวมกันต้องไม่เกิน 60,000 บาท

6. อัตราภาษี

6.1 อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับกรณีทั่วไป ใช้อัตราภาษีแบบก้าวหน้า ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเป็นธรรมในการจัดเก็บ กล่าวคือ จัดเก็บตามความสามารถของผู้เสียภาษี ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5

เงินได้สุทธิ	ช่วงเงินได้สุทธิ	อัตราภาษี	ภาษีแต่ละชั้น	ภาษีสะสม
	แต่ละชั้น	ร้อยละ	เงินได้สุทธิ	สูงสุดของชั้น
1 - 100,000	100,000	ได้รับยกเว้น	-	-
100,001 - 500,000	400,000	10	40,000	40,000
500,001 - 1,000,000	500,000	20	100,000	140,000
1,000,001 - 4,000,000	3,000,000	30	900,000	1,040,000
4,000,001 บาทขึ้นไป		37		

6.2 อัตราภาษีสำหรับเงินได้พึงประเมินตั้งแต่ 60,000 บาทขึ้นไป ยกเว้นเงินได้ประเภทที่ 1 ต้องคำนวณชำระภาษีในอัตราร้อยละ 0.5 ของเงินได้พึงประเมินด้วย

6.3 อัตราภาษีสำหรับเงินได้พึงประเมินจากดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารและดอกเบี้ยอื่นๆ บางประเภทผู้เสียภาษีอาจเลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 15 ของเงินได้ที่เป็นดอกเบี้ยนั้น โดยไม่รวมกับเงินได้อื่นๆ เพื่อคำนวณภาษีเงินได้ก็ได้

ลักษณะการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบ่งตามลักษณะการจัดเก็บออกได้ 7 ประเภท

1. ภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากเงินเดือนภาคเอกชน (ภ.ง.ด.1)
2. ภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากดอกเบี้ย (ภ.ง.ด.2)
3. ภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากพืชไร่ (ภ.ง.ด.3)
4. ภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากการขายอสังหาริมทรัพย์ (ภ.ง.ด.3)
5. ภาษีชำระครั้งปี (ภ.ง.ด.94)

6. ภาษีชำระเมื่อสิ้นปีประติทิน (ก.ง.ค.90,91)
7. การเร่งรัดภาษีอากรค้าง (ท.ป.3)

มาตรการที่ใช้ในจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การจัดเก็บภาษีอากรนั้นนอกจากวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้รายได้สำหรับการใช้จ่ายของรัฐบาลแล้ว รัฐบาลยังใช้ระบบภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจหรือการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจเรียกว่าการดำเนินนโยบายภาษีอากร ซึ่งจะต้องดำเนินนโยบายให้เหมาะสมกับสภาพภาวะเศรษฐกิจ และสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศเป็นสำคัญ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาอันรัฐบาลมีวิธีการที่จะเพิ่มรายรับทางด้านภาษีอากรเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศอยู่หลายมาตรการด้วยกันและมาตรการต่างๆของรัฐบาลที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ผ่านมา มีดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
2. การเปลี่ยนแปลงอัตราค่าลดหย่อน
3. การเปลี่ยนแปลงอัตราค่าใช้จ่าย
4. ยกเว้นภาษีอากรสำหรับบุคคลธรรมดาบางประเภทตามพระราชกฤษฎีกา
5. เพิ่มประเภทของเงินได้ที่ต้องเสียภาษี
6. เปลี่ยนแปลงช่วงชั้นเงินได้สุทธิที่ใช้ในการเสียภาษี

บทบาทของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อการบริโภค

โครงสร้างภาษีเงินได้ที่มีบทบาทต่อการบริโภค ต้องเป็นโครงสร้างภาษีที่ทำให้ผู้เสียภาษีต้องเสียภาษีเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับรายได้ และเมื่อพิจารณาถึงอัตราภาษีที่ผู้เสียภาษีจะต้องชำระตามระดับจำนวนรายได้สุทธิ และอัตราภาษีที่กำหนดตามประมวลรัษฎากร พบว่าอัตราภาษีที่ชำระเมื่อเทียบเป็นร้อยละของจำนวนเงินได้สุทธิต่อข้างต่ำ เช่น ผู้มีเงินได้สุทธิ 100,000 บาท ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพียงร้อยละ 5.00 ของจำนวนเงินได้สุทธิต่างนั้น หรือผู้มีเงินได้สุทธิ 500,000 บาท ต้องเสียภาษีเงินได้เพียงร้อยละ 9.00 ของจำนวนเงินได้สุทธิและถ้าผู้มีเงินได้มีรายได้สูงขึ้นไปอีก เช่น ผู้มีเงินได้สุทธิ 1,000,000 บาท ก็เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพียงร้อยละ 14.50 ของจำนวนเงินได้สุทธิ หรือผู้มีเงินได้ 4,000,000 บาท เสียภาษีร้อยละ 26.13 ของ

เงินได้สุทธิเท่านั้น หากคำนึงถึงว่าเงินได้สุทธิ เป็นเงินได้พึงประเมินหลังจากหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน ตามที่กฎหมายประมวลรัษฎากรกำหนดแล้ว ซึ่งถ้าในการคำนวณเป็นการคำนวณจากรายได้พึงประเมิน ตัวเลขสัดส่วนร้อยละของภาษีที่ผู้เสียภาษีต้องเสียต่อรายได้ก็จะยิ่งต่ำลงไปอีก ดังนั้นความสามารถในการคืนเงินของผู้มีเงินได้ในรูปของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จึงมีบทบาทค่อนข้างน้อย แต่หากพิจารณาถึง การลดลงของรายได้สุทธิที่ลดลง ซึ่งอาจจะเกิดมาจากการเพิ่มค่าใช้จ่ายที่อนุญาตให้หักและค่าลดหย่อนที่ให้ลดหย่อนได้มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการใช้มาตรการยกเว้นเงินได้สุทธิ 50,000 บาทแรกหลังการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี ส่งผลให้ร้อยละของภาษีที่ต้องชำระต่อจำนวนเงินได้สุทธิในแต่ละชั้นรายได้ลดลง เมื่อพิจารณาถึง อัตราภาษีที่ลดลงจะเห็นได้ว่า ผู้เสียภาษีที่มีเงินได้สุทธิ 100,000 บาท จะมีอัตราภาษีที่ต้องเสียลดลงจากก่อนใช้มาตรการร้อยละ 2.50 ผู้มีเงินได้สุทธิ 500,000 บาท จะมีอัตราภาษีที่ต้องเสียลดลงจากก่อนใช้มาตรการร้อยละ 0.50 ผู้มีเงินได้ 1,000,000 บาททำให้รายได้สุทธิของผู้เสียภาษีลดลง มีอัตราภาษีที่ต้องเสียลดลงจากก่อนใช้มาตรการร้อยละ 0.25 และผู้มีเงินได้ตั้งแต่ 4,000,000 บาทขึ้นไป มีอัตราภาษีที่ต้องเสียลดลงจากก่อนใช้มาตรการร้อยละ 0.07 ในขณะที่อัตราภาษีส่วนเพิ่มในแต่ละชั้นรายได้ยังคงเท่าเดิม และในกรณีที่รัฐบาลใช้มาตรการยกเว้นเงินได้ 80,000 บาทแรกไม่ต้องเสียภาษี พบว่าผู้มีเงินได้ 100,000 บาท มีภาษีที่ต้องเสียลดลงจากการใช้มาตรการครั้งแรก ร้อยละ 1.50 ผู้มีเงินได้ 500,000 บาท มีภาษีที่ต้องเสียลดลงจากการใช้มาตรการครั้งแรก ร้อยละ 0.30 ผู้มีเงินได้ 1,000,000 บาท มีภาษีที่ต้องเสียลดลงจากการใช้มาตรการครั้งแรก ร้อยละ 0.15 และผู้มีเงินได้ตั้งแต่ 4,000,000 บาท มีภาษีที่ต้องเสียลดลงจากการใช้มาตรการครั้งแรก ร้อยละ 0.03 และจากการที่รัฐบาล ใช้มาตรการยกเว้นเงินได้ 100,000 บาทแรกไม่ต้องเสียภาษี พบว่าผู้มีเงินได้ 100,000 บาท มีภาษีที่ต้องเสียลดลงจากการใช้มาตรการครั้งที่สองร้อยละ 1.00 ผู้มีเงินได้ 500,000 บาท มีภาษีที่ต้องเสียลดลงจากการใช้มาตรการครั้งที่สองร้อยละ 0.20 ผู้มีเงินได้ 1,000,000 บาท มีภาษีที่ต้องเสียลดลงจากการใช้มาตรการครั้งที่สองร้อยละ 0.10 และผู้มีเงินได้ตั้งแต่ 4,000,000 บาท มีภาษีที่ต้องเสียลดลงจากการใช้มาตรการครั้งที่สองร้อยละ 0.03 ในขณะที่อัตราภาษีส่วนเพิ่มยังคงเท่าเดิม (ตาราง 6) ทั้งนี้เนื่องจากมาตรการที่ใช้เป็นการลดฐานเงินได้สุทธิในการคำนวณภาษีในจำนวนที่เท่ากันในทุกชั้นเงินได้ จึงทำให้อัตราภาษีที่ต้องชำระในชั้นเงินได้ต่ำ มีอัตราภาษีลดลงมากกว่าผู้มีเงินได้ในชั้นรายได้ที่สูงขึ้นไป แต่จะไม่มีผลให้อัตราภาษีส่วนเพิ่มในแต่ละชั้นรายได้เปลี่ยนแปลง นั่นคือการลดฐานรายได้ในการคำนวณภาษีจึงส่งผลให้ผู้มีเงินได้มีภาษีที่ต้องชำระลดลงหรือมีอำนาจซื้อมากขึ้น ดังนั้นโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจึงมีส่วนในการเพิ่มการบริโภคที่แท้จริง

ตารางที่ 6 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ต้องชำระเมื่อเทียบเป็นร้อยละของจำนวนเงินได้สุทธิ

ก่อนใช้มาตรการภาษี			ใช้มาตรการยกเว้นเงินได้ 50,000 บาทแรก				ใช้มาตรการยกเว้นเงินได้ 80,000 บาทแรก				ใช้มาตรการยกเว้นเงินได้ 100,000 บาทแรก			
จำนวนเงินได้สุทธิ	ภาษีที่ต้องเสีย	อัตราภาษี	จำนวนเงินได้สุทธิ	ภาษีที่ต้องเสีย	อัตราภาษี	จำนวนเงินได้สุทธิ	ภาษีที่ต้องเสีย	อัตราภาษี	จำนวนเงินได้สุทธิ	ภาษีที่ต้องเสีย	อัตราภาษี	จำนวนเงินได้สุทธิ	ภาษีที่ต้องเสีย	อัตราภาษี
100,000	5,000	5.00	100,000	2,500	2.50	100,000	1,000	1.00	100,000	1,000	1.00	100,000	0	0.00
500,000	45,000	9.00	500,000	42,500	8.50	500,000	41,000	8.20	500,000	41,000	8.20	500,000	40,000	8.00
1,000,000	145,000	14.50	1,000,000	142,500	14.25	1,000,000	141,000	14.10	1,000,000	141,000	14.10	1,000,000	140,000	14.00
4,000,000	1,045,000	26.13	4,000,000	1,042,500	26.06	4,000,000	1,041,000	26.03	4,000,000	1,041,000	26.03	4,000,000	1,040,000	26.00
สูงกว่า 4,000,000	1,045,000	26.13	สูงกว่า 4,000,000	1,042,500	26.06	สูงกว่า 4,000,000	1,041,000	26.03	สูงกว่า 4,000,000	1,041,000	26.03	สูงกว่า 4,000,000	1,040,000	26.00

ที่มา : "เอกสารเผยแพร่ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 2540 "(หน้า 4), โดยกรมสรรพากร 2540,